

V SREDIŠČU
OVADEN ZARADI
LAŽNIH OBTOŽB

POLITIKA
ZAČEL DELOVATI PETI
SKLIC PARLAMENTA

DEMOKRACIJA

Predsednik DeSUS
Karl Erjavec postaja
podobno kot Borut Pahor
vse bolj ujetnik starih
kadrov svoje stranke.
Ti pripadnost tranzicijski
levici postavljajo pred
interese upokoencev.

UPOKOJENSKI DON KIHOT

ISSN 1408-0494

9 1771408 049069

OSEBNOSTI

Josip vitez Pogačnik

Prvi predsednik slovenske narodne vlade

TRIBUNA

Dr. Monika Mavrič
O volitvah v ZDA

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparati
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitevno spominsko mesto (MicroSD)

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 31. oktobra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Partijski agitprop

Metod Berlec, foto: Tamino Petelinšek/STA

Prejšnji teden smo bili priče prvemu večjemu zapletu pri sestavljanju nove koalicije. Pokazalo se je, da tako imenovani tranzicijski trojček ni pripravljen dopustiti, da bi predsednik DeSUS Karl Erjavec še naprej vodil obrambno ministrstvo. Uradno mu očitajo vpletenost v afero Patria, neuradno pa je slišati, da bi se ga najraje znebili, saj naj bi bil »kontaminiran« zaradi sodelovanja v Janševi vladi. Pri tem so tranzicijskemu trojčku v precejšni meri v pomoč poslanci upokojske stranke, ki bodo, kot kaže, po novem dajali prednost ideologiji pred upokojskimi interesi. Predvolilne obljube o občutnem dvigu pokojnin so že pozabljene. Po novem bo svetovna finančna kriza priločen izgovor za vse primere in situacije ter neizpolnjene predvolilne obljube. S svojimi izjavami, da so poslanci upokojske stranke v vsakem primeru pripravljeni sodelovati v t. i. levi vladi, so oslabili položaj svojega predsednika in interese upokojsencev, ki naj bi jih zastopali. Sočasno je bil Erjavec deležen še medijsko orkestrirane obdelave, ki ga je »spametovala«, da se je vrnil h koalicijskim pogajanjem.

Nekaj podobnega je v preteklih dneh doživljal odhajajoči zunanji minister Dimitrij Rupel, ki naj bi ga bila odhajajoča vlada predlagala za veleposlanika na Dunaju. Čeprav je eden »ustanovnih članov« slovenske države in njene diplomacije ter prvi slovenski zunanji minister, so bili mediji polni obširnih novinarskih prispevkov o tem, naj Rupel ne bi izpolnjeval pogojev za veleposlanika. Sedanji zunanji minister seveda ni brez napak in ima svoje muhe, vendar je ustvarjanje vtisa v javnosti, da ne izpolnjuje pogojev za veleposlanika, smešno in absurdno. K temu v precejšnji meri prispeva tudi predsednik republike Danilo Türk, ki je močno pod vplivom svojih »levičarskih« svetovalcev. Namerno zavlačuje potrditev nekaterih kandidatov za veleposlanike. Očitno si želi kot predsednik republike in dolgoletni diplomat na imenovanje veleposlanikov imeti večji vpliv, kot mu po ustavi pripada. Predsednik republike namreč samo »notarsko potrjuje« kandidate, ki jih predlaga vlada oziroma

ministrstvo za zunanje zadeve. Ob tej priložnosti tudi ne moremo mimo protokolarnega seznama povabljenec na slovesno večerjo ob uradnem obisku britanske kraljice na gradu Brdo, pri katerem je imel eno glavnih vlog urad predsednika republike. Na seznamu z izjemo premierja in zunanjega ministra ni bilo članov vlade, bil pa je nekdanji predsednik republike Milan Kučan in celo razvpiti Milan M. Cvikel s svojo novo partnerico. So se mu morda s tem zahvalili za njegovo vlogo pri diskreditaciji vlade Janeza Janše, ki jo je odigral pri vodenju parlamentarne komisije o nakupu oklepnikov 8x8?

Pomenljiva je bila okrogla miza ob dnevu slovenskih pravnikov o razmerju med politiko in sodstvom v Portorožu, na kateri so sodelovali izrazito ideološko opredeljeni pravniki: nekdanji ustavni sodnik Lojze Ude, Bojan Bugarič (SD), Ljubo Bavcon, Albin Igličar, predsednik računskega sodišča Igor Šoltes in nekdanji predsednik republike Milan Kučan. Njihova glavna poanta je bila, da pričakujejo, da se bo z novo vlado izboljšal odnos do sodstva in pravne države, ki naj bi bila pod odhajajočo vlado ogrožena. Pri tem je izstopal nekdanji predsednik republike, ki je sedanjo vlado posredno obtožil vzpostavljanja nekakšnega totalitarizma. Nenavadno je, da ljudje, ki so bili nosilci totalitarnega sistema, govorijo o nevarnosti totalitarizma. V bistvu uporabljajo staro formulo boljševikov. Leta 1942 so komunistični agentje po Ljubljani streljali politične nasprotnike iz vrst sredincev, ker so se jim zdeli najbolj nevarni, kajti niso jim mogli očitati nikakršnega sodelovanja z okupatorjem. Ker se je javnost na to burno odzvala, so poskušali že mrtve diskreditirati in so jih blatili, češ da bi se lahko razvili v sodelavce okupatorja, zato jih je bilo treba preventivno pobiti. Leta 2008 pa nekdanji komunist Kučan govori, naj bi se bila odhajajoča vlada obnašala avtoritarno, zato jo je bilo treba ustaviti. Za nazaj upravičuje manipulacijo s Patrio oziroma svoj veliki pok iz Finske, ki ga je organiziral s pomočjo Kosa in Cvikla tako kot Depalo vas. Škandalozno!

Nenavadno je, da ljudje, ki so bili nosilci totalitarnega sistema, govorijo o nevarnosti totalitarizma. Leta 2008 nekdanji komunist Kučan govori, naj bi se bila odhajajoča vlada obnašala avtoritarno, zato jo je bilo treba ustaviti.

UVODNE STRANI

- 9 Afera Sova dobiva epilog
10 **Pogledi:** Skoraj prezrta pobuda
11 **Kolumna:** Pomagaj si, kakor veš in znaš

POLITIKA

- 12 Noži v Erjavčevem hrbtu
15 Ustanovljen novi sklic parlamenta
18 Narodna sprava na udaru
20 Volitve v Združenih državah Amerike

SLOVENIJA

- 22 V Črni vdovi spet vre
26 Ljubljanska tržnica je zaščiten
28 Izzivi Savinjsko-šaleške regije
30 Medved v kulturni krajini

TUJINA

- 32 Varčevanje na račun manjšine
34 Sodobni izzivi združene Nemčije
36 **Globus:** Črno zlato ceneješe
37 **Tuji tisk:** Težave magnatov

INTERVJU

- 38 Mag. Alojz Stana

DOMOZANSTVO

- 42 Dolga desetletja zamolčan
45 Začetki vesolja in življenja
46 **Osebnosti:** Josip vitez Pogačnik
50 **Naši kraji:** Kapele
54 Steber slovenskega gledališča

OGLEDALO

- 56 **Film:** Max Payne
58 **Avtomobilizem:** Mercedes-Benz E300 bluetec
60 **Znanost in tehnologija:** Fotoknjige na pohodu
62 **Šport:** Jadralski praznik v Tržaškem zalivu
64 **Črna kronika:** Morilcu sedemnajst let zapora
66 **Rumeno:** Nova sezona oddaje Zvezde pojejo
68 **TV Kuloar:** Med živahnostjo in dolgočasnostjo
74 Bo Dimitrij Rupel veleposlanik na Dunaju?

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

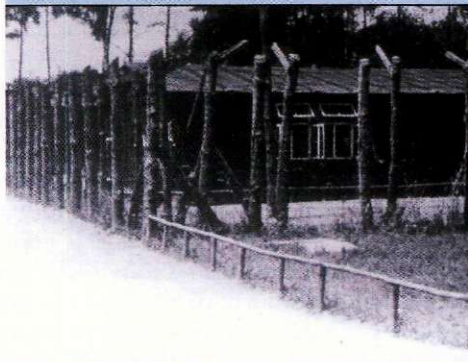
38 Intervju: mag. Alojz Stana

Zemeljski plin se v mnogih državah že uporablja za proizvodnjo električne energije. V primerjavi z nekaterimi drugimi viri za pridobivanje električne energije ima zemeljski plin nekatere prednosti.

12 Noži v Erjavčevem hrbtu

Potem ko se je SLS dokončno odločila za odhod v opozicijo, je DeSUS ostala edina mogoča koalicijska partnerica t. i. levega trojčka. Zaradi notranjih trenj v stranki pa se Karlu Erjavcu manevrski prostor v koalicijskih pogajanjih zožuje.

18 Narodna sprava na udaru

Junija letos je bil v okviru vlade ustanovljen Študijski center za narodno spravo, ki ga vodi dr. Milko Mikola. Videti pa je, da obstoj centra moti nekatere zgodovinarje, ki so blizu tranzicijski levici.

46 Predsednik narodne vlade

Pred devetdesetimi leti se je oblikovala prva slovenska vlada. Njen predsednik je bilo Josip vitez Pogačnik, dolgoletni poslanec in podpredsednik dunajskega parlamenta in slovenski politik z največ izkušnjami pri vodenju države.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdajatelj: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenim članov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi teden Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Ilustracija na naslovnici: Fabricio Moraes, fotomontaža

Prima ugodnosti za kupce Prima kurilnega olja.

PAKET DVEH DVD-JEV HKRATI,
ZA DVA MESECA, SAMO 1 EUR!

SPLETNA VIDEOTEKA

PRALNI STROJ BOSCH
ZA SAMO 299 EUR!

SPECIALIZIRANE TRGOVINE
ZA BELO TEHNIKO IN KUHINJE

ODEJA ACTIGARD MEDICO LUX
PO IZJEMNO UGODNI CENI!

Nakup Prima kurilnega olja vam prinaša ugodnosti pri naših partnerjih!

Promocija traja od 7. 10. do 7. 12. 2008

080 22 66

www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Še sreča, da ni sreče

Aleksander Škorc

Nekateri gredo v vlado zato, da bi služili narodu in si pri tem po možnosti rahlo opomogli, drugi gredo pa zato, da bi si temeljito opomogli in po potrebi morda nekoliko služili narodu. Nova vlada še sestavljena ni, pa iz nje že štrli kup skrajno sebičnih osebkov, ki jim ni ne za vlado ne za levico, kaj šele za narod. Počeli bi samo tisto, kar bi polnilo njihove denarnice ali zadovoljevalo njihovo zgrešeno samopodobo. V novi vladi bo torej veliko prepira in slabe volje.

Sejati slabo voljo pa ni priporočljivo. Zadržne čase se namreč zdi, da tisti, ki poskušajo slovenskemu narodu vsiljevati prepire, ga blatiti ali mu kakor koli škoditi, ne pridejo daleč. Nekateri zaradi "pomanjkanja življenjske energije" sploh ne morejo nikamor več, a oni so itak že tam, kamor spadajo.

Neverjetno mizerna so življenja "sejalcev slabe volje". Dejstvo namreč je, da se dejavnost posameznika vedno odraža v njegovem življenju. Tako imamo kopico skrajno čudnih ljudi, ki poleg vsakovrstnih pomanjkljivosti razkazujejo še pravo razkošje duševnih motenj. Odnosi, ki jih zmorejo ustvariti, so podobni odnosom za mrhovino borečih se hijen. So strah in trepet kolektiva, sosredstva, "prijatelj" in predvsem lastnih družin. Dogajajo se jim nezgode in nesreče, napadajo jih bolezni in stalno živijo v strahu pred tem, da bodo ob nezasluženo bogastvo ali, kar bi bilo še huje, da jih bodo ljudje razkrinkali. Prav dobro namreč vedo, kakšni so. Vedo, kaj počno, in vedo, da se brez kazni ne bodo izmazali. Vedo tudi, da Bog obstaja in da se bodo najpozneje ob koncu življenja v polni meri soočili s posledicami svojih dejanj. Zato imajo pošasten strah pred smrtjo. Medtem ko vsak vsaj približno pošten človek zmore že zdavnaj v miru stopiti pred Očeta, se oni v smrtnem krču še vedno zvijajo v objemu bolezni, blodenj in nočnih mor. A nazadnje le morajo tja, v odurno sladkobni objem lastne zlobe. Ta pa res ni imel sreče, je jalova tolažba, ki jih pospremi.

A na tem svetu sreče, smole in naključja ni. So samo vzroki in posledice. Pa še za tiste, ki trdijo, da Boga ni in da je dovoljeno vse: na vašo žalost ni povsem res. Res je sicer, da je dovoljeno vse, a Bog kljub temu je. In ne počne nič drugega kot to, da sproti vrača ljudem tisto, kar počno v veri, da jim je dovoljeno početi. Še prav natančno pa v veselje pravičnih vračilo odmeri tistim, ki trdijo, da Boga ni, in si drznejšo privoščiti vse.

H-umor

»To je klasika k sreči odhajajočega ministra za kulturo Vaska Simonitija. Če lahko naredi kaj škode Ljubljani, pa tudi če jo bo zadnji teden.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković se je z vsemi topovi lotil odhajajočega ministra za kulturo, ki je tik pred koncem mandata spomeniško zavaroval ljubljansko tržnico, kjer je Janković nameraval graditi garažno hišo.)

»Napredka sem si želel pred vsakim novim mandatom, ta pa je že peti.«

(Večni poslanec in novoizvoljeni podpredsednik državnega zbora Miran Potrč je bil doslej kar nekajkrat razočaran, ker se je raven delovanja državnega zbora preveč približala ravni delovanja nekdanje socialistične skupščine, katere predsednik je bil.)

»Kakor so okoliščine v marsičem drugačne, je ljudska stranka na dobri poti, da ponovi napako LDS iz leta 2004, ko so liberalni demokrati z več kot 80 odstotki na kongresu glasovali za 'Ropa po Ropu' (in ostali v opoziciji), nato pa začeli razpadati 'pri živem telesu'.

(Vojko na spletni strani razgledi.net je pričrpan, da geslo »Po Titu – Tito« oz. »Po Šrotu – Šrot« lahko dokončno pokoplje SLS.)

»Ampak tako je to. Ne zmagajo vedno najboljše.«

(Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko se je sprijaznil s tem, da zaradi sedanjega volilnega sistema medalje pobirajo tudi četrtuvrščeni, medtem ko podprvaki dobivajo le tolažilne nagrade.)

»Če minister Rupel ni primeren, potem se sprašujem, kdo bi lahko bil.«

(Predsednik SD in najverjetnejši novi mandatar Borut Pahor nima pomislekov glede tega, da bi dosedanji zunanji minister Dimitrij Rupel postal slovenski veleposlanik na Dunaju.)

»Nikar si ne dvigni plače.«

(Novinarka Financ Ilinka Todorovski je svojemu najdražjemu poslancu položila na srce, naj nikar ne postane še dražji, kot je zdaj.)

»Očitno nas je socializem okužil tako, da razmišljamo samo še o pravični delitvi, nihče pa o pravičnem ustvarjanju.«

(Nekdanji minister Janez Drobnič ni navdušen nad tem, da bi nekateri samo pravično »molzli« državni proračun.)

»Sama sodim med tiste, ki smo samostojnost dočakali ob Radiu Študent in Mladini, o zlatih časih Tribune pa bolj slišali govoriti, kot pa jih zares izkusili.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal se nostalgичno spominja medijske scene ob osamosvajanju Slovenije, čeprav se v enem od predvolilnih nastopov ni mogla spomniti letnice prvih demokratičnih volitev v Sloveniji.)

»Ko bo vse pripravljeno, bo počilo.«

(Tudi poslovnež Walter Wolf napoveduje »veliki pok« v aferi Patria, potem ko so finski preiskovalni organi odpravili tiralico zoper njega.)

»Mislim, da bomo prihodnjega predsednika vlade zagotovo kdaj uslišali tako, da bomo rekli ne.«

(Novi predsednik državnega zbora Pavel Gantar obljublja občasno nepokorščino najverjetnejšemu mandatarju Borutu Pahorju, seveda na njegovo željo.)

Horuk v stare čase!

Da se za nekatere čas komunizma in z njim povezane cenzure še ni končal, dokazuje nedavni zaplet v Cerkljah ob Krki ob postavitvi spomenika izgnancem in beguncem, ki so umrli v izgnanstvu. Spomenik je bil s privolitvijo tamkajšnjega župnika Janeza Žaklja postavljen na cerkveni zemlji, dodan pa mu je bil tudi manjši križ, ki ga je na svoje stroške izdelal kovač Jernej Zorko, ter ob njegovem vznožju napis »Mati, domovina, Bog«, povzet po pisatelju Ivanu Cankarju. Zapletlo pa se je, ko je eno noči na nedeljo, 11. oktobra – za tisti dan je bila napovedana slovesnost ob odkritju – napis s spomenika izginil neznano kam. Izkazalo se je, da je omenjenemu napisu vneto nasprotovala predsednica Društva izgnancev Slovenije Ivica Žnidaršič. Po pričevanju tistih, ki so postavili spomenik, je grozila, da se ne bo udeležila odkritja, če napis ne bo odstranjen. Prav tako jo je motil križ, vendar tega niso odstranili, saj je na konstrukcijo privarjen in bi to zahtevalo večji poseg v spomenik. Pri odkritju se je Žnidaršičeva vendarle pojavila, vendar je v času, ko je na prireditvi

Spomenik v času, ko je še imel napis

govoril župnik, polglasno izrekla nekaj krepkih na račun »farjev«. Kot pravijo naši viri iz Cerklj ob Krki, naj bi bil napis na spomeniku dogovorjen že prej in mu nihče ni nasprotoval, zato je bila njegova odstranitev še toliko večje presenečenje, poleg tega se je vse skupaj zgodilo brez vednosti sorodnikov umrlih izgnancev.

Dobro obveščeni pravijo, da ravnanje Ivice Žnidaršič sploh ni presenetljivo. Žnidaršičeva je namreč sestra poslanca DeSUS Franca Žnidaršiča, ki je ideološko zelo blizu tranzicijski levici, kar je v preteklem mandatu pokazal tudi z dejanji, nedavno pa je ostro nasprotoval kakršni koli možnosti koalicijskega povezovanja DeSUS s SDS. G. B.

Aksentijević proti Jelinčiču

Upokojeni general JLA in nekdanji poslanec v skupščini SRS Milan Aksentijević toži prvaka SNS Zmaga pl. Jelinčiča.

Aksentijević trdi, da je Jelinčič škodoval njegovi časti in dobremu imenu, ko je na seji državnega zbora 27. oktobra 2006 med razpravo o spremembah in dopolnitvah zakona o pravicah pokojninskega in inva-

lidskega zavarovanja vojaških zavarovancev izjavil, da obstaja nevarnost, da lahko slovensko pokojnino za to, da se je bojeval proti Republiki Sloveniji, dobiva tudi Aksentijević. Upokojenega jugogenerala je prizadel tudi zapis z naslovom Aksentijevića boli duša, ki je bil 13. decembra 2006 objavljen v Slovenskih novicah, v njem pa so med drugim navedene Jelinčičeve besede: »Žalostno je, da se moramo tisti, ki smo se borili za samostojno in neodvisno Slovenijo, zdaj zagovarjati pred tistimi, ki so nas takrat napadli.«

Kot Aksentijević pojasnjuje v tožbi, je bil zaposlen v JLA, med osamosvojitveno vojno pa nikoli ni sodeloval v kakršni koli agresiji ali vojaški operaciji proti Sloveniji niti se ni proti Sloveniji boril. Trditev, da se je boril proti Republiki Sloveniji,

Modrost tedna

»V zgodovini poznamo vlade bogatih ali plutokracije. Bile so daleč od demokracije. Nekaj podobnega se dogaja tudi pri nas. Ker se je vlada v odhajaju spravila na tajkune, to je na tiste podjetnike, ki ekonomiko zlorablajo za neomejeno bogatenje, dušijo v njenem imenu temeljne pravice človeka in državljana, so ti z obljubo drobtin z bogatinove mize in medijskim linčcem prišli do oblasti. Prav zato je lahko kriza pri nas še enkrat hujša kot po svetu. Svetovno krizo bo reševal ves svet, našo bomo sami. Krizo bo plačala svetovna revščina, slovenska dvakrat. Po lastni krivdi.«

(Zgodovinar in publicist dr. Stane Granda)

»Tako kot v vseh mandatih bi bil /za predsednika državnega zbora/ najbolj primeren človek, ki je načelen in potrpežljiv, ki zna prisluhniti sogovorniku in ki ni zamerljiv, torej ne reagira čustveno na razna podtikanja in nagajanja.«

(Nekdanji predsednik državnega zbora France Cukjati)

Afo rizmi

- › Komercialna televizija poneumlja samo tiste, ki jo gledajo.
- › Bo potrebna še ena revolucija, da bi bila Slovenija spet taka, kot je bila?
- › Vedno isti govorijo vedno drugače.
- › Predsednica Kresalova je na volitvah izgubila številne poslance! Za ta uspeh si zasluži tolažilno nagrado.
- › Kadar pridejo komunisti na oblast, tam ostanejo najmanj 50 let.

Žarko Petan

proti državi torej, v kateri živi z družino, ga je zato prizadela. A po ugovoru Jelinčičevega odvetnika je zunajrazpravni senat odločil, da dejansko stanje ni dovolj razčiščeno in da mora Aksentijević vložiti zahtevo za preiskavo. Zaslišanje je bilo preloženo, tako da bo Jelinčič stopil pred preiskovalnega sodnika predvidoma 6. novembra. B. S.

EU o vzrokih finančne krize

Ob koncu jesenskega zasedanja Sveta EU minuli teden v Bruslju je slovenski premier Janez Janša dejal, da se je svet resno spopadel ne samo s posledicami žgočih razmer, ampak tudi z vzroki zanje.

Predsednik slovenske vlade Janez Janša se je v Bruslju udeležil zasedanja Sveta Evropske unije, ki je bil posvečen reševanju finančne krize.

Evropska sedemindvajseterica je na zasedanju Sveta EU 15. in 16. oktobra presodila, kateri so tisti ukrepi, ki jih je treba v Evropi sprejeti zato, da se ne bi ustavila gospodarska rast in da to ne bi ogrozilo delovnih mest. »Sprejete so bile usmeritve, ki omogočajo resen spopad z vzroki za finančno krizo, vključno s klici po boljši regulaciji in večji odgovornosti v finančnem sektorju,« je dejal premier Janša in dodal, da je eno od pomembnih vprašanj v zvezi s finančno krizo, o katerem so razpravljali na tokra-

tnem zasedanju, tudi vprašanje bonitetnih agencij. »Še posebej za Evropo je to ključno vprašanje, ki ga je treba rešiti, preden bomo lahko govorili o tem, da so vzroki finančne krize odpravljeni,« je izpostavil premier. Predsednik slovenske vlade je še dejal, da je Svet EU na tokratnem zasedanju sprejel »pakt o priseljevanju in azilu«, pri čemer gre za pomemben dogovor znotraj Evrope, ki bo poenotil pristop k priseljevalni politiki in politiki azila, še posebej za države znotraj schengenskega območja pa tudi za vse druge. »Na ta način je bilo končano delo, ki je zelo intenzivno teklo tudi v času slovenskega predsedovanja,« je še dejal premier Janez Janša. Delovna večerja v sredo, 15. oktobra, pa je bila po besedah predsednika slovenske vlade namenjena ukrepom, ki jih je treba sprejeti, da bo delo pri okoljsko-podnebni svežnji in pri ukrepih za zagotovitev večje energetske varnosti v Evropi čim prej končano. Problemi, ki se porajajo pri okoljsko-energetskem svežnju in zagotavljanju energetske varnosti, kažejo nasprotja med dolgoročnim interesom manjše energetske odvi-

snosti in kratkoročnim interesom posameznih držav članic, ki prinašajo večjo odvisnost in večje tveganje. Pri tem je slovenski premier izpostavil, da Slovenija tovrstnih težav nima. Za Slovenijo je bilo tokratno zasedanje izjemno uspešno, saj je bilo doseženo soglasje, da bo Sloveniji pripadlo mesto generalnega sekretarja t. i. skupine za premislek, ki naj bi odgovorila na vprašanje, kakšna naj bo Evropa v obdobju med letoma 2020 in 2030 oziroma s kakšnimi izzivi se bo morala spopasti. P. J.

Ogloobil elektrodistributerje

Urad za varstvo konkurence (UVK), ki ga vodi Jani Soršak, je pretekli teden petim elektrodistributerjem, ki jim očita kartelno zvišanje cen električne energije, poslal odločbe z globami. Soršak višine kazni ni želel razkriti, po neuradnih informacijah pa naj bi jo najslabše odnesel Elektro Ljubljana z globo v višini 2,6 milijona evrov. Omenjeni znesek je najvišji glede na določbe, ki jih predpisuje zakon. Elektro Maribor naj bi plačal približno dva milijona evrov globe, Elektro Celje približno pol milijona manj, Elektro Primorska in Elektro Gorenjska pa nekaj več kot milijon oziroma 800 tisoč evrov globe. Slednje so si elektrodistributerji prislužili zato, ker je vseh pet skoraj sočasno, 22. in 23. novembra lani, napovedalo približno šestodstotno zvišanje cen elektrike za gospodinjstve odjemalce. Elektrodistributerji so tudi skoraj hkrati napovedali, da bodo nove cene začele veljati 1. januarja letos. Zato je urad za varstvo konkurence omenjenim družbam z odločbo očital usklajeno delovanje. Elektrodistributerji so napovedali spodbijanje odločb na vrhovnem sodišču. V. K.

Jani Soršak

Janša ovadil Kosa

Predsednik vlade Janez Janša je zaradi neresničnih obtožb, ki jih je o njem izrekel predsednik komisije za preprečevanje korupcije Drago Kos v oddaji finske nacionalne televizije YLE Resnica o Patrii, zoper Kosa vložil predlog za kazenski pregon. Premierja zastopa odvetniška pisarna Zidar & Klemenčič, ki je sporočila, da Janša predlaga, naj Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani začne kazenski pregon zoper Draga Kosa zaradi kaznivega dejanja razžalitve po členu 169/I in 169/II Kazenskega zakonika. Pred tem je odvetniška pisarna Zidar & Klemenčič v Janševem imenu prav tako zaradi žaljive obdolžitve vložila predloge za začetek kazenskega pregona tudi zoper novinarja finske nacionalne televizije Magnusa Berglunda, zoper direktorja Sistemske tehnike Milana Švajgerja in zoper nekdanjega v. d. generalnega direktorja policije Bojana Potočnika. V. K.

Drago Kos

Ropove obtožbe lažne

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Brez dokazov Potem ko je vlada 1. februarja 2007 imenovala člane delovne skupine za oceno dela Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (SOVA) pod vodstvom ministra za pravosodje Lovra Šturma in je ta pripravila končno poročilo, datirano s 30. septembrom 2008, se je izkazalo, da so v Sovi v preteklih letih delali precej po domače. Izkazalo se je tudi, da je bil nekdanji premier Anton Rop, nekdanji predsednik LDS in zdajšnji član Pahorjeve SD, na nezakonit način seznanjen z izsledki prisluhov predsedniku hrvaške vlade Ivu Sanaderju in takratnemu poslancu SDS Janezu Janši. Rop je s svojimi izjavami v medijih kršil dolžnost varovanja tajnih podatkov, tajne podatke Sove pa je sporočil nepooblaščenim osebam in opustil dolžnost varovanja uradne skrivnosti po preteku funkcije, ki jo je opravljal. Komisija je tudi ugotovila, da ni nikakršnih dokazov za Ropove obtožbe glede dogovarjanja o incidentih v Piranskem zalivu leta 2004. To sta le dve od številnih ugotovitev poročila, ki ga je pretekli teden potrdila vlada, dostopno pa je tudi na spletnih straneh. V njem je navedenih kar 20 preglednih povzetkov vladnih sklepov.

Sova po svoje V končnem poročilu je med drugim zapisano, da je bila vrsto let kršena obveznost o izročitvi arhivskega gradiva tajne službe Arhivu RS. Nanaša se na obdobje pred 17. majem 1990. Sova je brez zakonite podlage več let razpolagala tudi z neproračunskimi gotovinskimi sredstvi, vendar o prejemih in porabi sredstev nikoli ni uradno obvestila vlade. V več primerih je nezakonito trošila tudi proračunska oziroma zakonita sredstva posebnega sklada. Nadzor nad temi sredstvi je sicer obstajal, vendar je bil pomanjkljiv. Direktor Sove in ministrstvo za finance sta šele v tem mandatu vzpostavila zakonito stanje glede porabe sredstev posebnega sklada. Sova je brez zakonite podlage izpeljala tudi ustanovitve zasebnega podjetja Webs, d. o. o., ki je protizakonito delovalo na območju Republike Slovenije. Glede tega je vlada Sovi naložila izpeljavo vseh pravnih postopkov za zavarovanje nezakonito vloženi finančnih sredstev v podjetje Webs v višini 45.593 evrov. Ker tega doslej ni bilo mogoče izterjati, je Sova zahtevalo za izterjavo tega denarja izročila državnemu pravobranilstvu. Med ustanovitelji ali ustanovitelj tega podjetja, ki je lani doseglo 175 tisoč evrov prihodkov, leto pred tem pa 228 tisoč, je bil eden od nekdanjih zaposlenih v Sovi.

Brez pregledov Med sklepi, zapisanimi v poročilu, je tudi ta, da je vlada Sovi naložila pripravo novega akta o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, v katerem naj opredeli delovna mesta uradnih oseb agencije in delovna mesta drugih oseb. Naložila ji je tudi, da v roku dveh mesecev pripravi spremembe pravilnika o finančnem poslovanju, spremembe pravilnika o naročilih male vrednosti in novo navodilo o vodenju evidence specialne operativne tehnike. Proračunski inšpekciji pri ministrstvu za finance pa je vlada naložila, da pregleda zakonitost poslovanja in upravljanja s stanovanjskim fondom v lasti agencije in s tem povezano gospodarjenje z nepremičninami, vključno z oddajanjem t. i. konspirativk v najem od leta 2000 do konca leta 2006. Pregleda naj tudi upravljanje

Zoper nekdanjega predsednika vlade Antona Ropa je vložena kazenska ovadba.

Ne obstajajo nikakršni dokazi za Ropove obtožbe o domnevnem dogovarjanju med Janšo in Sanaderjem za incidente v Piranskem zalivu leta 2004. Šlo je za politično motivirana namigovanja z namenom zmanjševanja teže ugotovljene zlorabe in zavajanja javnosti.

voznega parka agencije in vodenje evidenc specialne operativne tehnike od leta 2000 do konca leta 2006. Ker od leta 1998 ni bilo nadzora proračunske inšpekcije in pregleda računskega sodišča, vodstvu Sove vlada tudi nalaga, da do tega leta ne uničuje dokumentacije s finančno-računovodskega področja, ki se sicer hrani pet let. Poročilo še navaja, da je vlada sume kaznivih dejanj iz vmesnih poročil delovne skupine, teh je bilo šest, posredovala vrhovnemu državnemu tožilstvu in upravi kriminalistične policije.

Ovadeni Rop Na podlagi vsega tega so pretekli teden na vrhovnem državnem tožilstvu potrdili, da so zoper Antona Ropa glede na peto vmesno poročilo vladne delovne skupine za oceno dela Sove že decembra lani oziroma januarja 2008 vložili kazensko ovadbo zaradi suma kaznivega dejanja izdaje državne skrivnosti, vendar pa odločitev tožilca, ali bo prišlo do preiskave ali bo ovadba ovržena, do priprave tega članka še ni bila sprejeta. Glede na to še ni znano, kakšne bodo morebitne sankcije zoper Antona Ropa. **D**

Pobuda v ozadju

Lucija Horvat

Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu se nenehno branijo pred asimilacijo z večinskim prebivalstvom.

Da bi zamejski Slovenci in Slovenci po svetu dobili poslance v DZ, je malo verjetno. Zunaj slovenskih meja živi več kot 60.000 slovenskih državljanov, zato so poslanci, ki bi zastopali interese Slovencev v zamejstvu in po svetu, več kot dobra zamisel, le uresničiti bi jo bilo treba. Za njeno uresničitev se je pred volitvami zavzemala Bajukova Nova Slovenija in 8. septembra začela zbirati podpise volivcev za potrebno spremembo ustave. Žal pa smo dobili občutek, da je se je njihova pobuda nekako izgubila v poplavi drugih informacij, volitev in afer. Nihče več ne poroča o usodi zbiranja podpisov, ki bo trajalo še do 6. novembra. Bo ta poskus res padel v vodo? Če bo, bo to velika škoda za Slovence, ki živijo zunaj naših meja, kjer se v tem času razmere še zaostrejujejo. V Italiji se predstavniki slovenskih krovnih organizacij bojujejo z Berlusconijevimi varčevalnimi ukrepi, ki bodo, če se temu ne bo nihče uprl, močno ogrozili delovanje slovenskih organizacij, in kar je najhuje, slovenskih šol.

Zaskrbljiv je še popravek zakona o manjšinah, v katerem je zapisano, da Slovenci v Reziji in Benečiji sploh niso Slovenci. Sprašujem se, kako je do tega sploh lahko prišlo! V čigavem interesu? V interesu razvoja turizma v tej zaprti dolini? Stališče, ki se poigrava z občutenji identitete raziskovanega prebivalstva, v tem primeru Rezijanov, se mi zdi popolnoma zgrešeno. Da ne bo pomote – nad razvojem turizma in odpiranjem novih delovnih mest v Reziji, ki bi zadržala prebivalstvo v dolini, sem navdušena tudi sama! A naj nadaljujem: že mogoče, da se spričo geografske in predvsem politične ločenosti od Slovenije Rezijani s Slovenijo kot tako ne morejo istovetiti, a to najbrž še ne pomeni, da niso Slovenci.

Ena od razlag za tako stanje so morda tudi različna mnenja o tem vprašanju med njimi samimi. Podpora iz Slovenije bi nemara tako v primeru krčenja finančnih sredstev za manjšine kot v primeru spremembe zaščitnega zakona za Slovence prišla zelo prav. In bila bi stalna, trdnjša in močnejša, če bi imeli zamejci poslance v državnem zboru. Takšna podpora pa tudi Slovincem v Avstriji ne bi škodovala. Po Haiderjevi smrti se časi zanje ne bodo prav veliko spremenili, izboljšali pa sploh ne, saj Petzner obljublja, da bo ostal pri ostri politiki v zvezi z dvojezičnimi tablamami. Upajmo le, da pobuda za dva dodatna poslance vendarle ne bo ostala v ozadju, ker bi ju res potrebovali.

Zgodovinski dogodek

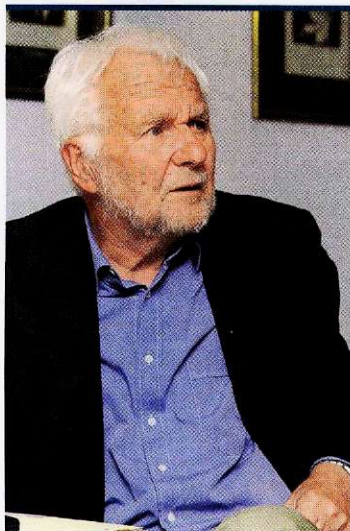
Petra Janša

Obisk britanske kraljice Elizabete II. in njenega soproga princa Filipa v Sloveniji je zgodovinski dogodek.

Dvainosemdesetletna britanska kraljica Elizabeta II., monarhinja z najdaljšim stažem v Evropi, je na prestolu že 56 let. Njeno vladavino so zaznamovale politične spremembe v Veliki Britaniji in zgodovinski premiki v svetu – od druge svetovne vojne do padca berlinskega zidu in drugih ključnih dogodkov. V tem času se je srečala s številnimi zgodovinskimi osebnostmi in tudi sama postala del zgodovine.

Odkar je na prestolu, je več kot 256-krat potovala na uradne obiske v tujino, in sicer v več kot 129 držav, upoštevajoč vnovične obiske pa je bilo teh več kot 325. Kljub dolgemu seznamu držav gostiteljic pa je kraljica Velike Britanije in 15 držav britanske skupnosti narodov Commonwealth zdaj prvič obiskala katero od nekdanjih komunističnih držav, kar nedvomno lahko štejemo za veliko priznanje slovenski parlamentarni demokraciji in je izraz tesnega sodelovanja med državama zadnjih sedemnajst let tako na političnem kot gospodarskem področju. Od vstopa Slovenije v EU imata Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske s Slovenijo kar nekaj skupnih interesov. Britanija ima Slovenijo za trg, na katerem je mogoče dobro poslovati tako dvostransko kot v dopolnjujočih se partnerstvih na tretjih trgih, saj Slovenija pozna Balkan, po drugi strani pa imajo britanska podjetja izkušnje na primer v Afriki ali Aziji. Po ocenah britanskega veleposlanika Tima Simmonsa so tudi politični odnosi med državama zelo dobri, kar je podlaga za nadaljnjo krepitev sodelovanja. »Pred letom 1991 Slovenija in Velika Britanija nista bili naravni trgovinski partnerici, po širitvi EU pa v Veliki Britaniji zanimanje za sodelovanje s Slovenijo narašča,« meni britanski veleposlanik.

Po mnenju nekaterih političnih analitikov ima kraljičin obisk zagotovo večji pomen od obiska premierja Browna. Kraljica Elizabeta II., odlikovana tudi z redom za izredne zasluge za utrjevanje odnosov s Slovenijo, kot voditeljica države in ne predstavnica vlade v svojem kraljevem mandatu še nikoli ni privolila v intervju, zato je bil njen nagovor na slovesni večerji, ki jo je na gradu Brdo priredil gostitelj, slovenski predsednik republike Danilo Türk s soprogo, edina javna izjava na državniškem obisku v Sloveniji.

Pomagaj si, kot veš in znaš

Dr. Hubert Požarnik

»Ne odrekaj dobre potrebnemu, če je v tvoji moči, da jo izkažeš,« beremo v Pogovorih, starozavezni modrostni knjigi, in dobri Samarijan je tako tudi ravnal. Želeti drugim dobro je imel za vrlino tudi Aristotel in za njim še mnogi. Vendar ima solidarnost kot vrednota in vrlina več obrazov. Dolgo časa je bila izraz ljubezni v družini, dobrih sosedskih odnosov ali usmiljenja, ki je zahtevalo, da bogati prostovoljno dajejo revežem. Pozneje, v duhu gesla francoske revolucije, se je solidarnost začela kazati kot »bratstvo«, ki narekuje državljanom, da držijo skupaj v dobrem in zlu, zadnja desetletja pa kot od države organizirana pomoč socialno ogroženim državljanom ali politična podpora zatiranim ali pregnanim posameznikom, skupinam ali narodom.

Lahko še računamo na socialnost države? Vprašanje je umestno vsaj iz treh razlogov. Prvi je ta, da v prihodnje ni več pričakovati preteklih, visokih letnih stopenj gospodarske rasti. Drugi je naraščanje števila tistih, ki so v stiski, a razen države nimajo nikogar, ki bi jim pomagal. Tretji, še usodnejši, pa je priložitev držav v planetarno tiranijo finančnega kapitala in vladavino profitnih stopenj, čedalje večjo monetarizacijo medčloveških odnosov ter privatizacijo bank, zavarovalnic, javnih prometnih sredstev, pošte, telefonije, medijev, bolnišnic, šol in sam Bog vedi še česa.

Z njim so se namreč države odrekle delu svoje suverenosti. Ena od posledic je socialni golosek.

Ne kaže izgubiti izpred oči, da je liberalno tržno gospodarstvo učinkovito prav zato, ker se ne ozira na človeka, naravo in moralne vrednote. »Kjer je trg prepuščen svojim lastnim zakonitostim«, je pred časom opozoril nemški filozof Max Weber, »pozna le ceno, dobiček in konkurenco, ne pa resničnih človekovih potreb, pravičnosti, obzirnosti do narave, spoštovanja tradicije in vrednot.« Z drugimi besedami, kapitalistično, liberalno tržno gospodarstvo je po svoji naravi brez sočutja. Edino, kar pozna, so zmagovalci in poraženci. Guruja te zvrsti gospodarstva, Nobelova nagajenca za ekonomijo Friedrich Hayek in Milton Friedman, sta bila jasna v svojih izjavah. Prvi je menil, da »služi sociala le temu, da slabi svobodno podjetništvo«, drugi pa, »da skoraj ni stvari, ki bi tako spodkopavala temelje svobode naše družbe kot zahteva, da mora imeti podjetnik še kakšno drugo socialno dolžnost in odgovornost kot prigospodariti za svoje delničarje toliko dobička, kot je mogoče«. Da je ponekod na Zahodu prišlo kljub temu do »socialne države«, je treba pripisati izključno izjemno ugodnemu gospodarskemu ozračju in še bolj sindikalnim bojem ter strahu politikov pred vtisom, da komunistične dežele bolj skrbijo za svoje ljudi.

Zaton komunizma, gospodarska globalizacija, deregulacija in drugo, kar spreminja države v marionete kapitala, vodi sedaj k temu, da njenim lastnikom in upravljavcem ni treba več nositi maske. Še pred nekaj desetletji so zatrjevali, da je dobiček dober, a ne ves. Danes pa, da banke in podjetja niso dobrodelne organizacije ali društva za varstvo narave. Zato si pridno polnijo žepe, hkrati pa pričakujejo od države, da zanje izobražuje kadre, gradi infrastrukturne objekte, prevzema nase skrb za odpuščene delavce, rešuje zavožene

zasebne banke in podjetja in tako dalje. Ivan Boeskey, eden izmed njih, je v svojem nastopnem predavanju na ekonomski fakulteti kalifornijske Univerze v Berkeleyju prostodušno razkril novi nazor menedžerskega razreda: »Lakomnost je v redu ... Lakomnost je zdrava. Človek je lahko lakomen in se ob tem prav dobro počuti.« Občutek krivde je odveč. »Mi smo vendar programirani skrbeti samo zase in svoje sorodnike,« ga je dopolnil somišljenik Pierre van Berghe in mislil pri tem na »izsledke biologov Edwarda O. Willsona in Richarda Dawkinsa, ki zagovarjata, da je »sebični gen« najmočnejše gibalno človekovega socialnega vedenja.

Konec koncev je moral, kot je rekla nekoč Margareth Thatcher, tudi svetopisemski Samarijan najprej sam obogateti, da je lahko dal revežu.

Politiki so še drugače krivi, da so vrste čakajočih na državno pomoč čedalje daljše. Prvič, politične stranke, posebno pred volitvami, kar tekmujejo z obljubami, kaj bodo storile za revne, upokojene, bolne, invalide, nezaposlene, študente, dijake ali od vremenskih ujm prizadete državljane. Posledica je, da so zahteve in pričakovanja teh čedalje večji, njihova odgovornost zase in za bližnje čedalje manjša, njihovo nezadovoljstvo z državo, ki danih obljub praviloma ne more izpolniti, pa vedno hujše. In drugič, državna blagajna je čedalje bolj prazna, ker je od države organizirana solidarnost hudo zbirokratizirana.

Pri tem smo priče še svojskemu psihološkemu paradoksu. Solidarnost, ki jo zagotavlja država, izgublja, delno zaradi svoje anonimnosti, v očeh državljanov, ki so je deležni, svoj etični naboj. Tisti, ki jo prejemajo, je namreč nimajo za dokaz pripravljenosti sodržavljanov za medsebojno pomoč, ampak za nekaj samoumevnega, za pravico, ki jim gre. Zato zanjo največkrat niso nikomur hvaležni.

Seveda ne smemo pozabiti niti na poglobljanje prepada med bogatimi in revnimi deli sveta; ta hip trpi lakoto že skoraj milijarda ljudi in iz leta v leto jih je več. V prihodnje nas torej ne čaka (samo) spopad civilizacij, kot je napovedal Samuel Huntington, pač pa (tudi) spopad med revnimi – in tistimi, ki se imajo za revne – ter bogatimi. Zato potrebujemo na eni strani močno državo, ki bo predpisovala pravila igre in jih nadzorovala, ter močne sindikate, na mednarodni ravni pa učinkovite ukrepe, s katerim bo razviti svet pomagal državam, v katerih vladata revščina in lakota. **D**

Noži v Erjavčevem hrbtu

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Potem ko se je SLS dokončno odločila za odhod v opozicijo, je DeSUS ostala edina mogoča koalicijska partnerica t. i. levega trojčka. Glede na notranja trenja v stranki se Karlu Erjavcu manevrski prostor v koalicijskih pogajanjih zožuje.

Predsednik DeSUS Karl Erjavec je očitno zelo resno vzel svojo vlogo pri sestavljanju koalicije, saj je bil še do nedavnega pripravljen do konca vztrajati pri tem, da njegova stranka dobi tri ministrske sedeže oz. enega več kot najmanjša koalicijska stranka LDS. A kot kaže, je najbolj sporna točka pogajanj prav obrambno ministrstvo, ki ga Karl Erjavec želi voditi še štiri leta, kar pa je za Boruta Pahorja nesprijemljivo. Erjavec je, kot kaže, kot morebitni obrambni minister v novi vladi bolj kot za Pahorja moteč za druga dva koalicijska partnerja, to je za predsednika Zaresa Gregorja Golobiča in predsednico LDS Katarino Kresal. Tako Golobič kot

Kresalova sta že v predvolilnih nastopih »sesuvala« Erjavca, Kresalova ga je večkrat pozvala celo k odstopu. Vsaj enega močnega nasprotnika ima Erjavec tudi v SD, in sicer Milana M. Cvikla, ki naj bi postal generalni sekretar vlade.

Predsednik za okras Prav Erjavčevo vztrajanje pri nadaljnjem vodenju obrambnega ministrstva je ustavilo koalicijska pogajanja med SD in DeSUS prejšnji teden.

To je očitno precej vznemirilo poslance DeSUS, ki so pripravljene iti v koalicijo za vsako ceno, še zlasti po tistem, ko so se v javnosti pojavile govorice o morebitnem rezervnem scenariju, da bi vlado sestavila Janševa SDS skupaj z DeSUS, SNS in SLS ter s podporo poslancev italijanske in madžarske manjšine. Drugi mogoči scenarij bi bil, da bi bile v primeru neuspešnih pogajanj o sestavi koalicije razpisane nove volitve, vsaj

če upoštevamo Erjavčevo mnenje, da manjšinska vlada ne bi bila dobra za Slovenijo. Vendar pa nobeden od obeh scenarijev ne pride v poštev, če upoštevamo stališča vodje poslanske skupine DeSUS Franca Žnidaršiča, ki je podobno kot t. i. levi trojček že vnaprej zavrnil možnost povezovanja s SDS. Poslanci DeSUS so tako lastnemu predsedniku zabadli nož v hrbet, še posebej po tistem, ko so se po pretrganju pogajanj med Erjavcem

Vloga predsednika DeSUS Karla Erjavca v lastni stranki je vedno bolj podobna vlogi Boruta Pahorja v SD, kjer je bil doslej bolj v okras kot pa resnična avtoriteta.

in Pahorjem sešli s poslanci SD. Poslanci DeSUS so namreč javnosti namignili, češ da ne morejo več preklicati svoje odločitve, da stranka odide v koalicijo z levim trojčkom, s tem pa se je Pahorjev manevrski prostor v pogajanjih povečal, seveda na račun Erjavca. Vloga slednjega v lastni stranki je čedalje bolj podobna vlogi Boruta Pahorja v SD, kjer je bil doslej bolj v okras kot pa resnična avtoriteta. Najverjetneje pa gre v prizadevanju, da Erjavca spodnesejo z obrambnega ministrstva, tudi za interes političnih botrov poslov z oklepniki 6x6, ki bi radi obnovili posel s Sistemsko tehniko in tako popravili »napako«, ki se je zgodila z izbiro oklepnikov Patria.

Drobtinice z mize Potem ko je prejšnji teden prišlo do pretrganja pogajanj med Pahorjem in Erjavcem, se je v ponedeljek, 20. oktobra, sešel izvršilni odbor DeSUS in sklenil nadaljevati pogajanja s SD. Očitno je v vrstah upokojenske stranke prevladalo spoznanje, da je treba iti v koalicijo za vsako ceno, tudi če bi stranka od levega trojčka pobirala le drobtinice, podobno kot v mandatu 2000–2004, ko je bila stranka brez enega samega ministrskega resorja in ji je šele v sredini mandata LDS »miloštno« dovolila, da sta skupaj pre-

Predsednik DeSUS Karl Erjavec izgublja avtoriteto v lastni stranki.

Borut Pahor bo moral pri sestavi vlade ubogati jurišnike iz SD.

dlagali Zdenko Kovač za ministrico za regionalni razvoj. Kot je bilo mogoče slišati takoj po vnovičnem začetku pogajanj, Karl Erjavec ne bo več postavljajl svojega položaja v vladi pred interese stranke, kar

z drugimi besedami pomeni, da je bil v zaprtem krogu DeSUS zelo verjetno deležen očitkov, da v pogajanjih zastopa le lastni interes, ne pa interesa stranke, ki bi se glede na volilni izid lahko zadovoljila

že z dvema ministrskima sedežema (v dosedanem mandatu, ko je imela štiri poslance, je imela enega ministra). Glede na sporočila, ki prihajajo v javnost, naj bi tako Pahor kot Erjavec dosegla dogovor glede vsebinskih vprašanj, ki se tičejo koalicijske pogodbe, ker pa Erjavec ne more več zahtevati novega mandata obrambnega ministra, bo reševanje kadrovskih vprašanj za Pahorja precej lažje. Končna rešitev glede kadrov v vladi bo odvisna predvsem od dogovora znotraj trojčka KGB, že zdaj pa je jasno, da Pahorju ne glede na obljube o nepolitičnem kadrovanju ne bo uspelo sestaviti vladne ekipe, v kateri bi bila stroka višje vrednotena kot politična pripadnost. Zato se postavlja vprašanje, kako bo Pahor potešil apetite nekaterih politikov, ki so ostali brez službe, na primer Jožefa Školča, ki bi se očitno najraje vrnil na ministrstvo za kulturo, vendar naj bi slednjega prevzela njegova nekdanja državna sekretarka in kasnejša poslanska kolegica Majda Širca, predsednica Zaresovega strokovnega odbora za kulturo in medije.

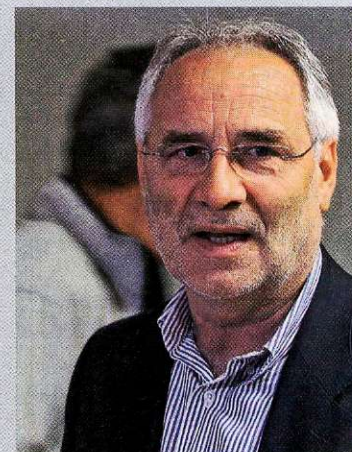
Glede na obljube, da se število ministrstev ne bo povečevalo, bi lahko prišlo do vnovične združitve ministrstva za šolstvo in šport z visokim šolstvom ter znanostjo (funkcijo ministra za šolstvo, znanost in šport ▶

Od ministra do veleposlanika

Odnosi med SD, Zaresom in LDS so se znašli na preizkušnji tudi zaradi prihodnjega statusa dozdajšnjega zunanega ministra Dimitrija Rupla, saj naj bi slednji postal slovenski veleposlanik na Dunaju. To pa mu lahko prepreči predsednik države Danilo Türk. Znano je namreč, da se je Rupel lani pred predsedniškimi volitvami vmešal v kampanjo in opozoril na domnevno negativno Türkovo vlogo v času osamosvajanja Slovenije, medtem ko je Türk pred meseci odklonil podpis k imenovanju nekaterih veleposlanikov, češ da bo to storil šele po volitvah. Medtem ko se Pahorju Ruplovo imenovanje za veleposlanika ne zdi sporno, pa imajo veljaki iz vrst LDS in Zaresa drugačno mnenje. Za nekatere iz krogov blizu tranzicijske levice je sporno dejstvo, da je Ruplovo imenovanje za veleposlanika v neskladju z zakonom, ker Rupel v preteklih letih kot minister ni bil javni uslužbenec, vendar se je v preteklosti že zgodilo, da so nekateri politiki in nekdanji ministri svojo kariero nadaljevali v diplomaciji. Rupel je v drugi polovici devetdesetih let že opravljal funkcijo veleposlanika, in sicer v Washingtonu, zato negativni odmevi na njegovo imenovanje marsikoga presenečajo. Zagotovo pa bo morebitni Ruplov odhod na Dunaj kamen spotike predvsem pri odnosu do Pahorja, ki je zaradi svojega mnenja o Ruplu že postal tarča kritik urednika Mladine Grege Repovža, ki je po stališčih zelo blizu Gregorju Golobiču. Po nekaterih informacijah naj bi nekdanji zunanji minister iz Ropove vlade Ivo Vajgl, ki je bil na zadnjih volitvah na listi Zares izvo-

Se bosta znova soočila Dimitrij Rupel in Ivo Vajgl?

ljen za poslanca, prevzel vodenje odbora državnega zbora za zunanjo politiko (poleg njega naj bi bil član omenjenega odbora še nekdanji Dnevnikov zunanepolitični komentator Franco Juri), zanimivo pa bo opazovati, kako se bosta na eni od prvih sej omenjenega odbora soočila Vajgl in Rupel kot kandidat za veleposlanika na Dunaju, še zlasti zato, ker je bil Vajgl veleposlanik na Dunaju v obdobju 1998–2002 in je leta 2004 nasledil Rupla, potem ko ga je Rop odslovil iz vlade.

Katarina Kresal in Gregor Golobič stopnjujeta pritisk na Pahorja.

Razlog za umik Erjavca z MORS je verjetno tudi Sistemska tehnika.

► sta v mandatu 2000–2004 opravljala Lucija Čok in nato Slavko Gaber, ki je postal minister šele, ko je vlado za Janezom Drnovškom prevzel Anton Rop), medtem ko naj bi bilo področje tehnologije znova vključeno v ministrstvo za gospodarstvo. Če bi res prišlo do omenjene združitve, bi s seznama ministrov odpadel Lukšičev poklicni kolega s FDV Ivan Svetlik.

Jožef Školč in Majda Širca, tekmeča za ministrski stolček

Vsiljeni ministrski kandidati? Medtem pa se vladne kadrovske štrene vse bolj zapletajo, saj je

Pahorju dal odpoved še eden od potencialnih ministrov, in sicer profesor na ljubljanski pravni

fakulteti ter nekdanji državni sekretar na notranjem ministrstvu Bojan Bugarič, ki se je odločil za

Že zdaj je jasno, da Pahorju ne glede na obljube o nepolitičnem kadrovanju ne bo uspelo sestaviti vladne ekipe, v kateri bi bila stroka vrednotena više kot politična pripadnost.

Erjavec – minister za izseljence?

Po nekaterih informacijah (in tudi špekulacijah) naj bi Pahor Erjavcu ponudil funkcijo ministra za Slovence po svetu. Gre za funkcijo, o kateri se je razpravljalo tudi v Janševi vladi, vendar pa zanjo za zdaj še ni zakonske podlage. Funkcija ministra za Slovence po svetu (in za narodne manjšine v Sloveniji) je obstajala v času Demosove vlade, ko je omenjeni resor pokrival Janez Dular, po padcu Peterletove vlade in izvolitvi prve Drnovškove vlade pa ga je prevzel Janko Prunk. Kasneje je bila funkcija ministra za Slovence po svetu odpravljena, za to področje je bil zadolžen državni sekretar. Funkcijo državnega sekretarja v vladnem uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu je v prejšnjem mandatu nekaj časa opravljal Franc Pukšič, ki je kasneje odstopil in se vrnil v poslanske klopi, nasledil pa ga je Zorko Pelikan. Erjavčeva

glavna referenca za funkcijo ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu je predvsem to, da je rojen v Belgiji in torej neposredno pozna problematiko izseljencev. Če bi do uvedbe te ministrske funkcije dejansko prišlo, bi bil največji izziv ministra skrb za koroške Slovence, ki se jim niti po smrti kontroverznega koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja ne piše nič dobrega. Vsekakor pa bo za uvedbo tega ministrstva potrebna sprememba zakonodaje, kar pa je znanstvena fantastika, saj bi jo bilo zelo težko sprejeti do izvolitve nove vlade. Po sedanjih ureditvi bi bil za Slovence v zamejstvu in po svetu lahko imenovan minister brez listice, vendar bi se moral v tem primeru svoji funkciji odpovedati bodisi Gregor Golobič, bodisi Mitja Gaspari, saj ima vlada lahko največ dva ministra brez listnice.

nove akademske izzive in naj bi kariero nadaljeval v eni od univerzitetnih ustanov v Londonu (tja naj bi za veleposlanika odšel dosedanja minister za kmetijstvo Iztok Jarc), bil pa je kandidat za ministra za javno upravo. Zelo verjetno je, da bo Erjavec na koncu vendarle sprejel funkcijo ministra za javno upravo, ki naj bi po prvotnih načrtih pripadla Bugariču. Glede na želje DeSUS po prevzemu enega od t. i. državotvornih ministrstev bi Erjavec lahko prevzel ministrstvo za notranje zadeve ali ministrstvo za pravosodje, čeprav naj bi bilo slednje »rezervirano« za Aleša Zalarja iz LDS. Erjavec je bil namreč v obdobju 2001–2004 državni sekretar na ministrstvu za pravosodje, najprej pod ministrom Ivanom Bizjakom, kasneje pa še pod Zdenko Cerar, nato pa je v Janševi vladi postal obrambni minister. Vsekakor kadrovske pritiski, ki prihajajo iz DeSUS in LDS (slednja ima pripravljenih vsaj pet kandidatov), najverjetnejšemu mandatarju Pahorju povzročajo velike preglavice, saj se zaveda, da bo zelo težko sestavil vlado, ki bo bolj predstavljala strokovnost kot politiko. Ena od rešilnih bilk za Pahorja je predlaganje nestranskih kandidatov za ministre (npr. Milan Pogačnik), vendar bo očitno treba določiti, iz čigave strankarske kvote bi prišel kateri od njih, kar bi lahko sprožilo užaljenost v koalicijskih strankah. Zato je mogoče pričakovati, da se bodo pogajanja tako z DeSUS kot z LDS in Zaresom precej zavlekla. **D**

Oblikovan novi sklic parlamenta

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Novoizvoljeni poslanke in poslanci petega parlamentarnega sklica so na prvi seji 15. oktobra s potrditvijo svojih mandatov konstituirali nov državni zbor. Izvolili so tudi novega predsednika in tri podpredsednike parlamenta.

Na ustanovni seji državnega zbora (DZ), ki jo je vodil najstarejši poslanec Vasja Klavora (DeSUS), so novoizvoljeni poslanke in poslanci najprej oblikovali mandatno-volilno komisijo. Ta šteje 17 članov, njen predsednik bo Dušan Kumer (SD), podpredsednik pa Danijel Krivec (SDS). DZ je nato na predlog mandatno-volilne komisije potrdil poslanske mandate, ki jih je ta predlagala na svoji prvi seji na podlagi poročila Državne volilne komisije (DVK) o izidu parlamentarnih volitev. Potrditev mandatov je potekala brez zapletov, saj je komisija po besedah njenega predsednika Dušana Kumra ugotovila, da noben mandat novoizvoljenih poslancev ni sporen, poleg tega pa ni bilo vložene nobene pritožbe kandidatov ali predstavnikov list kandidatov na parlamentarnih volitvah. Začasni vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko pa je opozoril na domnevne nepravilnosti pri delu nekaterih volilnih odborov na volitvah in na

neprimernost volilnega sistema. Poslanci so poleg tega ugotovili, da je predsedniku SD Borutu Pahorju z nastopom poslanske funkcije prenehala funkcija poslanca v evropskem parlamentu, saj funkciji nista združljivi. DZ je na ustanovni seji že oblikoval odbor za zadeve Evropske unije, kar je predlagal dosedanjí premier Janez Janša. Za predsednico so poslanke in poslanci imenovali Darjo Lavtižar Bebler (SD), za podpredsednika pa Franca Jurija (Zares) in Bogdana Baroviča (SNS).

Osmi predsednik DZ Ustanovne seje DZ minulo sredo so se udeležili vsi novi poslanci razen Janeza Janše (SDS) in Zmaga Jelinčiča (SNS). Navzoči so bili tudi predsednik državnega sveta Blaž Kavčič, predsednik ustavnega sodišča Jože Tratnik, predsednik vrhovnega sodišča Franc Testen, predsednik računskega sodišča Igor Šoltes, varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, nekdanji pred-

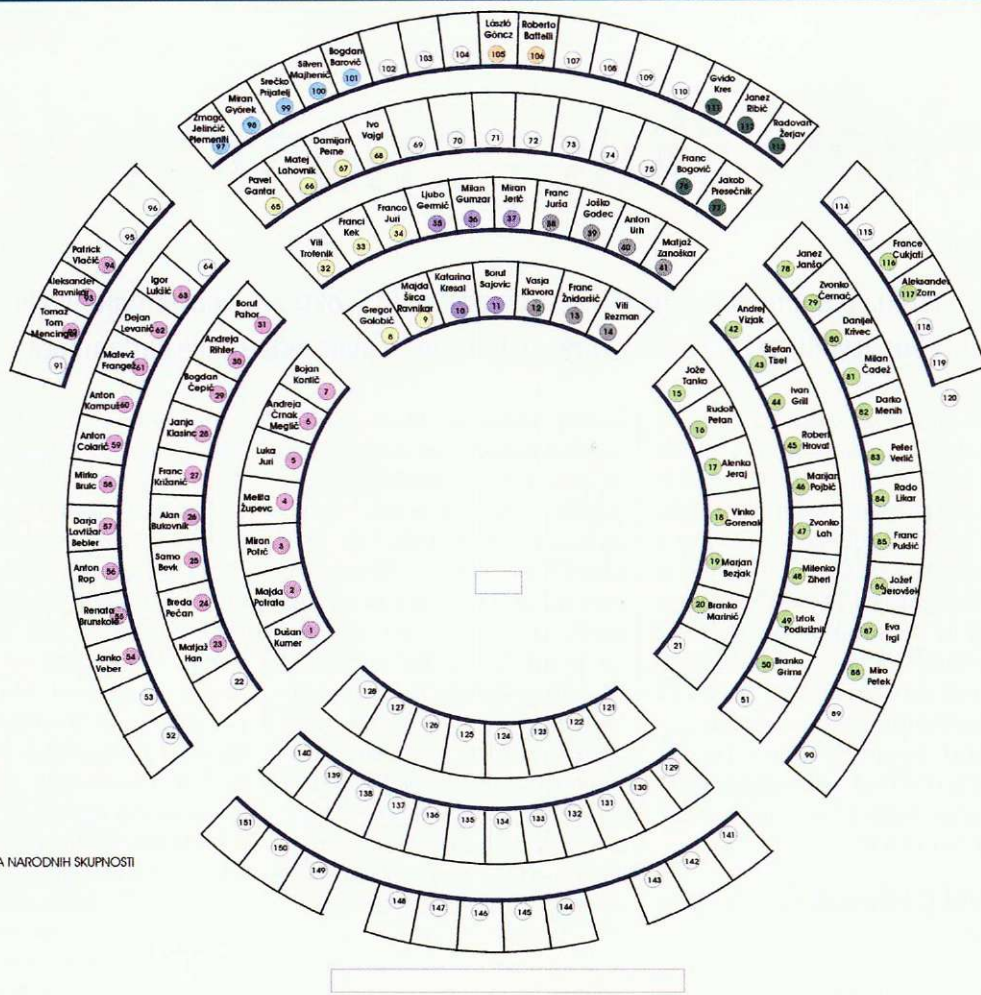
sednik republike Milan Kučan, predstavniki diplomatskega zbora in člani kabineta predsednika republike. Slovenija je tako dobila že osmega predsednika DZ. To je postal Pavel Gantar (Zares). Prvi predsednik DZ oziroma njegove predhodnice slovenske skupščine je bil France Bučar, izvoljen še v času Socialistične republike Slovenije. Bučar je 23. decembra 1992 kot najstarejši poslanec vodil ustanovno sejo prvega DZ RS. Na njej je bil za predsednika in Bučarjevega naslednika izvoljen Herman Rigelnik (LDS), ki je v »boju« za to mesto premagal Lojzeta Peterleta (SKD). Rigelnik je na funkciji ostal le dve leti, saj je z nje nepričakovano predčasno odstopil. Nasledil ga je Jožef Školč (LDS), leta 1996 pa je za štiri leta mesto predsednika DZ prevzel Janez Podobnik (SLS). Po Podobniku se je na čelo parlamenta leta 2000 zavihtel Borut Pahor (ZLSD), vendar je mandat zaradi izvolitve v evropski parlament končal tri mesece pred ura-

danim iztekom, tako da je DZ za kratek čas za predsednika izvolil Ferija Horvata (ZLSD). Četrty sklic parlamenta je vodil France Cukjati (SDS). Takratna opozicija (SD, Zares, LDS, Lipa), ki se ji je v negativni oceni pridružil tudi koalicijski DeSUS, mu je očitala, da je svoje delo slabo opravljal, saj naj bi bil stranke obravnaval izključevalno, prav tako naj bi bil v njegovem času stik med poslanci slab. Nasprotno so bili predstavniki pomladnih strank in SNS mnenja, da je Cukjati parlament vodil korektno in da je bil DZ med letoma 2004 in 2008 veliko bolj produktiven kot prej.

Čeprav velja mesto predsednika DZ za prestižno, pa se je ob tokratnem izbiranju kandidatov zanj zdelo, da se je levi trojček tej funkciji izogibal in jo posledično degradiral.

Tako je bilo mesto predsednika DZ med drugim ponujeno predsedniku Zreasa Gregorju Golobiču, a je ponudbo zavrnil, na to mesto pa predlagal Pavla Gantarja. Golobič je Gantarja opisal kot znano ▶

Na levi strani dvorane bodo sedeli poslanci SD, na desni poslanci SDS, poslanci drugih petih poslanskih skupin so razporejeni vmes.

je dejal Kontič, ki upa, da bo k temu pripomoglo tudi novo vodstvo.

Začasni vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je dejal, da Gantarja poznajo in ga spoštujejo. »Pričakujemo, da bo novi predsednik DZ meril z enakimi vatli vsa dogajanja v DZ in da bo imel pred očmi, da je državni zbor le pomembno večji in raznovrstnejši od koalicije,« je poudaril in pojasnil, da PS SDS stališča oziroma opredelitve za glasovanje o kandidatu za predsednika DZ ni sprejela in je vsak poslanec glasoval po svoji presoji.

Poslanec Zaresa Matej Lahovnik je v imenu svoja poslanske skupine dejal, da je v tem DZ pomembno, da ga vodi nekdo, ki zna spoštovati različna stališča, nekdo, ki ta stališča zna tudi usklajevati. »Gantar zagotovo spada med tiste, ki znajo vedno prisluhniti drugačnemu mnenju, ki znajo to mnenje tudi upoštevati in ga ceniti,« je zatrdil in dodal, da so v PS Zaresa prepričani, da je Gantar zelo primeren, »najboljši kandidat za predsednika DZ«.

Začasni vodja PS DeSUS Franc Žnidaršič je prepričan, da je Gantar brez dvoma osebnost, ki si zasluzi funkcijo, za katero je predlagan. »Zaradi tega naša poslanska skupina nima prav nobenih težav pri tem, da ga enotno podpre ne glede na to, da gre za tajno glasovanje,« je poudaril.

Tudi v SNS predlogu niso nasprotovali. Srečko Prijatelj je

in uveljavljeno politično ime, ki ga odlikujejo svobodomiselnost, iskrenost in posebna svetovnonazorska odprtost. »Je liberalec z vestjo,« pravi Golobič in poudarja, da je Gantar dovzeten za dialog in naklonjen iskanju stičnih točk, ne pa poudarjanju razlik s tistimi, ki ne izhajajo iz istega svetovnonazorskega polja.

Kratek življenjepis Pavel Gantar je leta 1974 diplomiral na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo (sedanja Fakulte-

ta za družbene vede) Univerze v Ljubljani, kjer je opravil tudi magistririj. Leta 1989 je doktoriral na Oddelku za sociologijo Univerze v Zagrebu. Do leta 1994, ko je prevzel mesto ministra za okolje in prostor, se je na FDV raziskovalno in pedagoško ukvarjal s problemi prostorskega razvoja, urbanističnega planiranja in okolja, še prav posebej pa z urbaniimi problemi mesta Ljubljane, saj je bil član Sveta za urbanizem v Ljubljani. V osemdesetih letih je bil aktiven v novih družbenih gibanjih, napisal je več člankov o civilni družbi pod socializmom, v letih od 1984 do 1990 je bil kolumnist Mladine, v istem obdobju pa tudi predsednik ŠKUC-Foruma. Bil je ustanovni član Odbora za varstvo človekovih pravic (Bavčarjev odbor) in član kolegija odbora. Od marca 1994 do junija 2000 je bil član slovenske vlade ter minister za okolje in prostor, od januarja 2001 pa minister za informacijsko družbo. V mandatu 2004–2008 je bil poslanec DZ. Na zadnjih volitvah je bil znova izvoljen, 15. 10. 2008 pa je postal predsednik DZ.

Večinska podpora Gantarju Svojo (ne)podporo Pavlu Gantarju so obrazložile tudi poslanske skupine. Začasni vodja poslanske skupine SD Bojan Kontič je tako napovedal podporo kandidatu, pri tem pa opozoril na po njegovem mnenju nedopustno prakso v minulem mandatu, ko je državni zbor postajal podaljšana roka vlade. V SD si prizadevajo, da bi se DZ povrnila vloga, ki mu po ustavni ureditvi gre,

Vodja PS SDS Jože Tanko

Najverjetnejši mandatar je predsednik SD Borut Pahor.

Novoizvoljeni predsednik državnega zbora Pavel Gantar je član Zaresa.

Vodstvo DZ Vasja Klavora, Miran Potrč, Pavel Gantar in France Cukjati

dejal, da je Gantar po njegovem mnenju primeren za »prvega moža med enakimi«, ob tem pa menil, da bi bila lahko odločitev koalicijskih partnerjev še boljša, »če bi upoštevali modrost in strokovnost, ki je potrebna za vodenje državnega zbora«.

V SLS so po besedah Jakoba Presečnika »pri odločanju zasledovali vsak svoje lastno prepričanje o primernosti kandidata«. Ob tem je Presečnik pozdravil dogovor, da je predvidoma druga največja koalicijska stranka dala predlog za predsednika DZ, kar je po njegovem mnenju jasno sporočilo, »da nista v slovenskem prostoru samo dve stranki«.

Predsednica LDS in začasna voditeljica poslancev LDS Katarina Kresal je menila, da bo DZ z Gantarjevo izvolitvijo dobil izkušenega predsednika, Slovenija pa »uglednega in zgledega politika«. Gantar po njenih besedah zna upoštevati argumente in je s svojimi dejanji že

pokazal, da zna spoštovati pravno državo in človekove pravice.

Nato so poslanci na tajnem glasovanju za novega predsednika državnega zbora z 69 glasovi za in 13 proti izvolili poslanca Zaresa Pavla Gantarja. Novoizvoljeni predsednik DZ se je v svojem nagovoru poslancem zahvalil za podporo in izrazil upanje, da bo to častno in predvsem odgovorno funkcijo opravljal v dobro parlamentarne demokracije v Sloveniji.

Novoizvoljene poslance je nagovoril tudi predsednik države Danilo Türk in dejal, da ni dobro, kadar se parlament reducira na mehанизem za glasovanje in preglasovanje. »Volja ljudstva, izražena na volitvah, je bila jasna, moja naloga pa je, da prispevam h konstituiranju novega državnega zbora in izvolitvi nove vlade z dejanji, ki mi jih nalaga ustava, kot tudi s potrebnimi posvetovanji, in to v najkrajšem času,« je poudaril in zatrdil, da tako namerava tudi ravnati.

Novi podpredsedniki DZ Poslanke in poslanci so na ustanovni seji izvolili tudi tri podpredsednike parlamenta. Novi podpredsedniki so z veliko podporo poslancev postali Miran Potrč (SD), France Cukjati (SDS) in Vasja Klavora (DeSUS). Potrč je na tajnem glasovanju podprlo 72 poslancev, 13 pa jih je bilo proti. Za Cukjatija je glasovalo 79 poslancev (proti sedem), za Klavoro pa 84 (proti štirje).

Dosedanji predsednik DZ Cukjati je dejal, da s ponosom gleda na pretekla štiri leta. Po njegovih besedah so izvolili tudi »kar dobrega naslednika«. Sam je že bil štiri leta v opoziciji in je opozicijskih klopi vajen. Dejal je še, da je bilo pričakovano, da bo potrjena celotna ekipa in da se v vseh mandatih celotna ekipa na začetku konstituirira s solidno večino. Gre za tajno glasovanje in vedno je nekaj glasov proti, a »rezultat je dober za vse«, je ocenil. Kot predsednik mora tudi podpredsednik pri svojem delu, ko

vodi sejo, nastopati zunajstrankarsko in politično nevtralnno in sam bo s takim načinom nadaljeval, je še napovedal.

Klavora je po vnovični izvolitvi na podpredsedniško mesto dejal, da je to lepa potrditev njegovega preteklega dela. Glede na število glasov podpore namreč ve, da so ga potrdili in izbrali vsi poslanci tega DZ ne glede na to, kdo bo v opoziciji in kdo v koaliciji. »To mi daje vero v to, da sem v preteklem obdobju bil predsedujoči vseh poslancev.«

Po Potrčevih besedah je izvolitev na podpredsedniško mesto čast in tudi dolžnost. »Upam, da bom to dolžnost vestno in korektno opravljal kot doslej,« je poudaril. Želi si, da s podpredsednikoma in predsednikom DZ najdejo skupni jezik, ki bo koristil sprejemanju dobrih odločitev v parlamentu. »Želim si čim več sodelovanja, in sicer ne samo med poslanci in poslankami, temveč tudi s civilno družbo in zainteresiranimi, da bi vsi skupaj pripomogli k temu, da bi se ugled DZ povečal,« je dejal Potrč. Izvolitev je pričakoval, jemlje pa jo kot priznanje.

Državni zbor ima v skladu s parlamentarnim poslovnikom največ tri podpredsednike, od tega enega iz največje opozicijske poslanske skupine. Podpredsedniki pomagajo predsedniku državnega zbora pri njegovem delu in opravljajo v dogovoru z njim posamezne zadeve z njegovega delovnega področja. Če je predsednik državnega zbora odsoten ali zadržan, ga nadomešča podpredsednik, ki ga določi predsednik, še določa poslovnik. **U**

V državni zbor je bilo na letošnjih volitvah izvoljenih le dvanajst poslank. Največ jih prihaja iz vrst Socialnih demokratov.

Narodna sprava na udaru

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Junija letos je bil v okviru vlade ustanovljen Študijski center za narodno spravo, ki ga vodi dr. Milko Mikola. Videti pa je, da obstoj centra moti nekatere zgodovinarje, ki so blizu tranzicijski levici.

Študijski center za narodno spravo (ŠCNS), ki ima svoje prostore v Cekinovem gradu v ljubljanskem parku Tivoli (v gradu domuje tudi Muzej novejšje zgodovine), je po pristojnostih delno nasledil Sektor za popravno krivic in narodno spravo, ki de-

meznih obdobjih povzročili vsi trije totalitarni sistemi: fašizem, komunizem in nacizem. Zaradi objektivne potrebe po povečanju dejavnosti države na navedenem področju in zavezanosti k objektivnemu proučevanju zgodovine ter uresničitve pogojev za naro-

2008, za dobrega pol leta delovanja zavoda pa so v državnem proračunu zagotovili 241.500 evrov proračunskega denarja, od tega 190.950 evrov za plače, 50.600 evrov pa za vzdrževanje, računalniško opremo in druge predvidene izdatke. Vlada je še

sklenila, da bo nakup načrtovanega prevoznega sredstva in druge morebitne investicije dorečen v posebni pogodbi. Pogodba o financiranju zagotavlja sredstva za mesto direktorja, štiri znanstvene svetnike, dva višja raziskovalca, tri samostojne raziskovalce, enega svetovalca in tajnico. Za zdaj je v centru zaposlenih devet ljudi. Kot kaže, pa je že njegov obstoj moteč za nekatere zgodovinarje, ki še vedno vztrajajo pri sistemu ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil. Kot poroča članek v Dnevniku (26. septembra), naj bi šlo pri ustanovitvi ŠCNS za »poskus vplivanja na zgodovino-pisje in zgodovinarje, ki se nočejo podrediti 'pravilni' razlagi zgodovine«. Tako se dr. Aleš Gabrič z Inštituta za novejšjo zgodovino sprašuje, ali je mogoče tak inštitut sploh šteti za znanstveni inštitut, saj se financira mimo ustaljene prakse. A kot kaže, naj bi bilo bolj

Že sam obstoj Študijskega centra za narodno spravo je za nekatere zgodovinarje moteč.

luje pod okriljem Ministrstva RS za pravosodje. Kot je zapisano na spletni strani centra, je (bila) temeljna naloga omenjenega sektorja »proučevanje vseh oblik nasilja in kršitev temeljnih človekovih pravic ter svoboščin, ki so jih nad slovenskim narodom in nad pripadniki drugih etničnih in verskih skupnosti v Sloveniji v posa-

dno spravo je Vlada Republike Slovenije ustanovila Študijski center za narodno spravo«.

Politični projekt? Konec septembra je vlada na dopisni seji dokončno uredila financiranje ŠCNS, v katerem naj bi bilo odsej zaposlenih 12 raziskovalcev. Pogodba naj bi veljala od 1. maja

Zgodovinar dr. Božo Repe

kot financiranje sporno to, da so bili, kot pravi Gabrič, številni zgodovinarji previdno tiho, »tisti, ki so temu glasno nasprotovali, pa jih je oblast utišala s sredstvi, ki jih ima – kadrovsko politiko, politiko financiranja znanosti«. Za nekatere zgodovinarje naj bi bilo moteče, da so med sodelavci centra samo trije doktorji znanosti, med katerimi je eden od njih specialist za zgodovino klaris na Kranjskem v 17. in 18. stoletju.

Vlada je nedavno uredila financiranje ŠCNS.

ŠCNS ima sedež v Cerknovem gradu.

Z vsemi topovi Na polemiko se je v Dnevniku odzval dr. Božo Repe, ki je prepričan, da je postal tarča kritike dr. Mikole zato, ker se je štiri leta »dosledno in načelno upiral zlorabi zgodovine v politične namene, ki jo je na različnih področjih izvajala sedaj že bivša oblast«. Repe se je spotaknil tudi ob sektor za popravno krivic, ki se je po njegovem mnenju »izkazoval predvsem z nekakšnim

ne prav posrečenim obračunavanjem z bivšim režimom, kar je daleč od narodne sprave in še bolj od objektivnega zgodovinopisja, v svoji zagnanosti pa je šel tako daleč, da je objavljala dokumente o tem, koliko premoga je dobil ta ali oni funkcionar v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, kar naj bi dokazovalo privilegiranost bivših oblastnikov«. Po Repetovem mnenju

poskuša (dosedanja) oblast »po načelu nekdanjih marksističnih centrov« še dodatno z določenega ideološkega izhodišča »posegati tudi na šolsko in druga družbena področja«, pri tem pa kot šolski primer navaja odnos vlade do Inštituta za novejšo zgodovino.

Kritike na račun ŠCNS torej kažejo, da so centru, ki ga nekatere imenujejo »kukavičje jajce« za

prihodnjo oblast, šteti dnevi, in to kljub dejstvu, da podobne študijske centre poznajo tako rekoč vse države nekdanjega vzhodnega bloka. Čeprav bi bila za morebitno Pahorjevo vlado glavna ovira to, da bi odprava ŠCNS sprožila negativne mednarodne odmeve, je le težko verjeti, da bi se center obdržal do konca novega mandata, torej štiri leta. ■

Nekatere zgodovinarje moti že sam obstoj centra

O poslanstvu Študijskega centra za narodno spravo in o očitkih nekaterih zgodovinarjev smo se pogovarjali z v. d. direktorja centra dr. Milkom Mikolo, ki je v svojem bogatem raziskovalnem opusu na področju novejšega slovenskega zgodovinopisja v zadnjih dveh letih izdal dve publikaciji, v katerih so zbrani dokumenti in pričevanja o povojnih delovnih in koncentracijskih taboriščih v Sloveniji. Obe sta izšli v okviru ministrstva za pravosodje.

Ali drži, da je razlog za napade na Študijski center za narodno spravo predvsem v financiranju?

Menim da ne. Razlog za napade določenih zgodovinarjev na Študijski center za narodno spravo je že njegov obstoj. V njegovi ustanovitvi ti zgodovinarji namreč vidijo samo poskus izvajanja revizije novejših slovenskih zgodovine. Naloga centra je poleg drugega obravnavanje tistih tem iz slovenske novejših zgodovine, ki jih je naše zgodovinopisje doslej zapostavljalo ali pa jih sploh ni obravnavalo. Tu mislim predvsem na medvojno in povojno revolucionarno nasilje, ki je usodno zaznamovalo ves slovenski narod in hkrati predstavlja strahotno hipoteko za komunistični režim v Sloveniji. Razumljivo, da zgodovinarjem izrazito leve politične in ideološke provenience raziskovanje teh tem ne zanima.

Dr. Božo Repe je nedavno v Dnevniku zapisal, da se je sektor za popravno krivic kot predhodnik centra »izkazoval predvsem z nekakšnim ne prav posrečenim obračunavanjem z bivšim režimom, kar je daleč od narodne sprave in še bolj od objektivnega zgodovinopisja, v svoji zagnanosti pa je šel tako daleč, da je objavljala dokumente o tem, koliko premoga je dobil ta ali oni funkcionar v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, kar naj bi dokazovalo privilegiranost bivših oblastnikov«. Kako to komentirate?

V. d. direktorja ŠCNS dr. Milko Mikola

Dr. Božo Repe svojo trditev utemeljuje predvsem s publikacijo »Dokumenti o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma«, ki jo je letos izdal Sektor za popravno krivic in za narodno spravo pri Ministrstvu RS za pravosodje. Svojo sodbo o tej publikaciji gradi na enem samem objavljenem dokumentu, ki govori o nabavi premoga za nekega funkcionarja na račun republiškega proračuna. V publikaciji pa je objavljenih skupaj 63 dokumentov, ki pričajo o številnih drugih neprimerno večjih privilegijih slovenskih političnih in državnih funkcionarjev v času socializma, le da jih dr. Repe namerno prezre. Tudi to, da delo Študijskega centra za narodno spravo poskuša prikazati izključno na primeru prej omenjene publikacije, je zavajajoče in pristransko. Sektor za popravno krivic in narodno spravo ter Študijski center za narodno spravo kot njegov naslednik sta namreč doslej izdala še tri druge publikacije dokumentov in pričevanj; dve od

njih se nanašata na povojna delovna in koncentracijska taborišča v Sloveniji, ena pa na rudarsko stavko v Zasavju leta 1958.

Kaj menite o očitkih, da se ŠCNS ukvarja samo s komunizmom?

Študijski center za narodno spravo namerava obravnavati nasilje vseh treh totalitarizmov, s katerimi se je Slovenija soočila v 20. stoletju, to je fašističnega, nacističnega in komunističnega.

Menite, da bi nova vlada lahko ukinila ŠCNS?

Ne verjamem, da bi nova vlada poskušala ukiniti center, ker bi za kaj takšnega težko navedla tehtne razloge. Takšne ali podobne ustanove, kot je v Sloveniji Študijski center za narodno spravo, imajo namreč vse nekdanje komunistične države Vzhodne in Srednje Evrope. Ustanovile so jih že kmalu po padcu komunističnih režimov. Če bi ga nova vlada kljub temu ukinila, bi bil to edinstven primer v Evropi.

Ameriške volitve, ki so pred nami, so odločilne ne samo za prihodnost ZDA, ampak v neki meri vsega sveta. O njih se povsod veliko govori, kar je razumljivo, saj gre za prvo svetovno silo, ki bo znova volila svojega predsednika.

Pomembne volitve v ZDA

Dr. Monika Mavrič Beltrami, foto: AP

Zanimivo je opazovati, kaj prinašajo mediji, bodisi tiskani ali televizija. Ugotavljamo, da veliko več pišejo in govorijo o Baracku Husseinu Obami kot pa o Johnu Sydneyju McCainu. Pa ne samo to, pri tem niti ne povedo vse resnice. Namen tega članka je prav ta, da si bo bralec sam ustvaril sliko o tem, kakšno je stališče kandidatov v najpomembnejših zadevah. Verjetno bo veliko bralcev zdaj prvič izvedelo, kaj kandidata predlagata o teh zadevah.

Odgovornost medijev je zelo velika. Večina ljudi gleda le televizijo in bere časopise, ki prinašajo aktualne informacije. Vidimo pa, da pišejo in govorijo večinoma o enem samem kandidatu, kajti nobena skrivnost ni, da so mediji v liberalnih rokah. Tako se zgodi, da namesto da bi ljudem posredovali objektivne informacije, kar je njihova naloga, manipulirajo z informacijami, tako da povedo samo tisto, kar hočejo povedati. Tako kot se v komunističnih državah sliši in izve samo tisto, kar vlade hočejo povedati, se dogaja tudi drugod po svetu, kjer so mediji večinoma v liberalnih rokah.

Kdo je kdo? John Sydney McCain je bil rojen 29. avgusta 1936 in je najstarejši senator ZDA. Bil je imenovan za predsedniškega kandidata Republikanske stranke za volitve 2008. McCain je diplomiral na Ameriški pomorski akademiji leta 1958. Postal je mornariški pilot. V vietnamski vojni je leta 1967 v nekem gozdnem požaru skoraj izgubil življenje. Isto leto je bil hudo ranjen in Severni Vietnamci so ga ujeli ter zaprli kot vojnega ujetnika. V ujetništvu, kjer so ga tudi mučili, je bil od 1967 do 1973. Odrekel se je predčasni oprostitvi, ki so mu jo ponudili. Upokojil se je kot mornariški kapetan leta 1981 in se preselil v Arizono, kjer se je začel posvečati politiki. Leta 1982 je bil izvoljen v ameriški kongres in to delo opravljal dva mandata. Leta 1986 je postal senator in bil znova izvoljen na isto mesto v letih 1992, 1998 in 2004. Medtem je bil v senatu predsednik odbora za trgovino. Ima

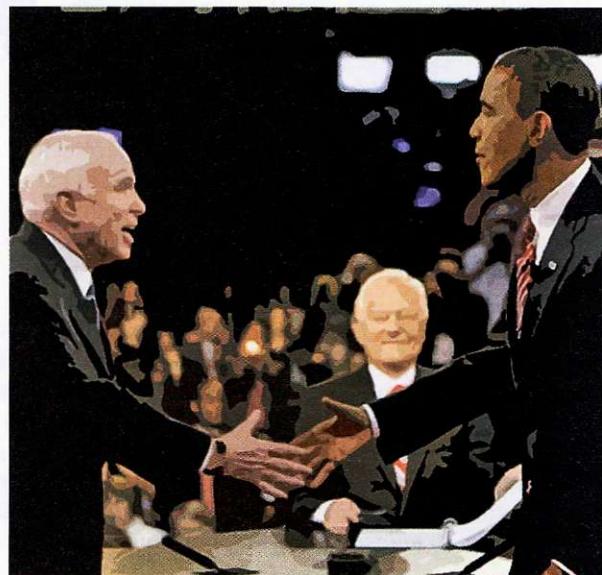
veliko zaslug za lajšanje krize na področju imenovanja novih sodnikov, pri finančni reformi pa mu je pripadlo prvo mesto. Septembra 2008 je bil formalno izvoljen za republikanskega kandidata za predsedniške volitve 2008. McCain si je za podpredsednico izbral guvernerko Alaske Sarah Pale.

Barack Hussein Obama iz Illinois, ki je bil rojen 4. avgusta 1961, je najmlajši senator ZDA in predsedniški kandidat Demokratske stranke za volitve 2008. Je prvi temnopolti Američan, ki kandidira za predsednika ZDA. Diplomiral je na Univerzi Columbia in na Harvardu, kjer je bil predsednik pravne revije Harvard. Delal je tudi kot organizator in odvetnik za civilne pravice, preden je novembra 2004 postal senator.

Ključne razlike Razlike med obema kandidatoma so jasne in jih bomo predstavili pozneje v tem članku.

John McCain ima bogate izkušnje, znanje in obvladuje različne teme, kar ljudje pričakujejo od človeka, ki želi postati predsednik ZDA. Barack Obama ima manj izkušenj in znanja, kar je pokazal skozi politično kampanjo, ko je sicer veliko govoril, konkretno pa nič jasnega povedal (ali pa je spreminjal svoja stališča glede na to, kaj je politično boljše v določenem trenutku).

Pred vrati so zdaj volitve, zato je razumljivo, da se razpravlja o mnogih pomembnih zadevah. Vzemimo le

O avtorici

Monika Mavrič Beltrami se je rodila v Argentini kot hči slovenskih staršev. Po izobrazbi je pravnica in od leta 1992 živi v Chicagu. Sodeluje z različnimi vzgojnimi organizacijami, poučevala je na Lexington Collegeu in je članica prestižnih organizacij v Združenih državah Amerike in po svetu. Je poročena in mati dveh hčera.

eno točko: če bomo volili Johna McCaina, bomo volili državno upravo, ki bo spoštovala človekovo življenje od spočetja do naravne smrti; pod Obamo pa ne bomo imeli vsi enakih pravic do življenja, ker bodo ženske nezaželene otroke lahko splavile. Skozi vso politično kampanjo Obama poudarja, da bo ena njegovih prvih skrbi, če bo postal predsednik, ohranitev pravice do splava.

John Sidney McCain ima bogate življenjske izkušnje, znanje in obvladuje različne teme, kar ljudje pričakujejo od človeka, ki želi postati predsednik ZDA.

Pa še to: v času prihodnje vlade bosta verjetno eno ali dve mesti na Vrhovnem sodišču izpraznjeni, zato bo novi predsednik imenoval nova vrhovna sodnika. Barack Obama bo tako imenoval sodnike, ki bodo še naprej zagovarjali današnjo prakso glede splava, ki, kot vemo, je dovoljen, medtem ko bo McCain imenoval sodnike, ki bodo spoštovali človekovo življenje od spočetja do naravne smrti.

Volitve, ki bodo v ZDA novembra, so torej zelo pomembne. Voliti enega ali drugega kandidata pomeni dati svoj glas za popolnoma različno prihodnost.

Odnos do islama Senator Barack Obama, človek, ki zagotavlja, da nikdar ni bil musliman, se zavzema za Raila Odinga, radikalnega muslimana, ki poskusa strmoglaviti zakonito vlado v Keniji in sprejeti novo demokratično ustavo, da bi bil muslimanski zakon priznan kot edini pravi. Odinga je poskušal vsa sodišča v Keniji prisiliti, da bi se spremenila v sarijska, kar pomeni, da bi vsa Kenija sprejela islam kot edino vero v državi.

Po vsem tem naj si bralci postavijo vprašanje: S kom bi se počutili varnejše: z Johnom McCainom ali z Barackom Obamo? Pred državljanji ZDA je torej velika odgovornost. Kandidat, ki ga bomo izbrali, bo vodil državo naslednja štiri leta. Če bomo volili prav, bo to dobro vplivalo tudi na druge države, še posebno v današnjem globaliziranem svetu. **D**

KAJ ZAGOVARJATA KANDIDATA ENE IN DRUGE STRANKE?

OGLEJMO SI NJUNA STALIŠČA NA NAJPOMEMBNEJŠIH PODROČJIH.

SPLAV	
Barack Obama podpira svobodno izbiro in pravi: "Vedno sem zagovarjal svobodo izbire, ko gre za rojstvo novega človeka, in naredil bom, da bodo ženske še naprej imele to pravico v smislu sodne odločbe Roe vs. Wade. To bo ena mojih prvih skrbi, ko bom postal predsednik.	McCain splavu nasprotuje. Odločno je nasprotoval odločbi Roe vs. Wade, s katero je Vrhovno sodišče dovolilo splav v vsakem primeru.
DELNI SPLAV Delni splav je postopek, ki se uporablja od petega meseca nosečnosti naprej. Pomeni pa potegniti nogice in telesce otroka iz materinega telesa, le glavnice ne. Preluknja se otrokova lobanja, iz nje pa se posrkajo mali možgani. Večinoma delni splav naredijo na zdravih otrocih in pri zdravih materah.	
Obama se zavzema za to, da se tak postopek še naprej dovoljuje.	McCain zagovarja stališče, da se omenjeni postopek prepove. (GONZÁLEZ V. Carhar): Vrhovno sodišče je to prakso prepovedalo.
ZAKON O OBVESTITVI STARŠEV	
Obama nasprotuje zakonskemu predlogu, da bi v primeru mladoletne deklice, ki namerava narediti splav, morali pred tem obvestiti vsaj enega od staršev.	McCain zagovarja zakon, ki to od mladoletne deklice zahteva. Ta zakon je tudi sam podprl.
ŽIVOROJENI PO NEUSPELEM SPLAVU	
Obama je v senatu Illinoisa trikrat volil proti zakonskemu predlogu, ki je želel otroke, ki se rodijo po neuspešno opravljenem splavu, zavarovati.	McCain zagovarja mnenje, da je treba otroke, ki se rodijo po neuspelem splavu (tiste, ki preživijo splav), zavarovati.
KLONIRANJE ČLOVEKA	
Barack Obama zagovarja kloniranje. Podpira zakonski predlog S 1520 iz leta 2005, ki bi dovoljeval kloniranje človeških zarodkov, da bi jih uporabljali za raziskovalne namene, prepovedal pa je, da bi jih vsadili v maternice.	John McCain nasprotuje ustvarjanju človeških zarodkov za raziskovalne namene.
HOMOSEKSUALNE ZAKONSKE ZVEZE	
Obama podpira civilne zveze, ki naj zagotovijo parom istega spola enake pravice in privilegije, kot jih imajo zakonske zveze.	McCain zagovarja stališče, da je zakon, kot smo ga pojmovali do sedaj, treba varovati kot sveto ustanovo med moškim in žensko.
IRAK	
Po Obamovem mnenju v Iraku ni vojaške rešitve in je tudi nikoli ni bilo. Najboljši način za zavarovanje varnosti je v tem, da se od iraške vlade zahteva, da ustanovi svojo vojsko in da ZDA takoj in ne šele čez šest mesecev začnejo umikati svoje vojske iz te države.	McCain noče pustiti ameriške vojske v Iraku niti minute več, kot je potrebno za zavarovanje njenih koristi. Ameriški cilj je, da Irak nastopa sam kot demokratična sila, odgovorna za mir s sosedi. Ameriški cilj je Irak, ki ne bo potreboval ameriške vojske.
EKONOMIJA	
Obama zagovarja socialistično politiko, ki je tudi v tem, da država posega v ekonomijo.	McCain predlaga, da se država v ekonomijo ne vmešava, da se torej drži načela "svobodnega razvoja in življenja ekonomije".
Obama je dvakrat volil za zakon o državnem proračunu 2009, po katerem bi se osebni davki povišali tudi tistim, ki malo zaslužijo.	McCainov predlog je znižati poslovne davke, ki so drugi največji na svetu, s 35 na 25 odstotkov. Obamov predlog je, da ti ostanejo takšni, kot so bili do zdaj.
Obama je v treh letih, odkar je v senatu, zaprosil za več kot 930 milijonov dolarjev za projekte in za prispevke za politično kampanjo.	McCain, ki je že več kot 20 let v senatu, ni zaprosil za sredstva, namenjena kampanji.

V Črni vdovi znova vre

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Časnik Delo še nikoli ni imel nižje naklade, najslabšo prodajo doslej imajo tudi Slovenske novice, pri tem pa vodstvo Dela izvaja nedopustne pritiske na novinarje in jih celo ponižuje.

Pretekli teden se je razvedelo, da je uprava Dela proti Bojanu Budji, uredniku Bulvarja, ki izhaja v sklopu Slovenskih novic, sprožila disciplinski postopek, zaradi katerega mu grozi odpoved pogodbe o zaposlitvi, ker v začetku septembra ni objavil članka z neresničnimi navedbami. Članek z naslovom Nazaj v stare čase, ki je bil podpisal samo s kraticami neznanega avtorja in ni ustrežal novinarski etiki, je namreč govoril o tem, naj bi morali lastniki stanovanj, ki so ta kupili po Jazbinškovem zakonu, stanovanja kupiti še enkrat. Članek z nepreverjenimi in neresnimi podatki je Budji poslala namestnica odgovornega urednika Slovenskih novic Patricija Šašek ter od njega zahtevala, da ga objavi v Bulvarju v petek, 5. septembra. Doslej je že bilo javno objavljeno, da so članki s kraticami, ki so jih pogosto objavljali v Slovenskih novicah, gre pa za N. O. in O. N., prihajali

prav iz njenega poštnega predala oziroma z njenega računalnika. Šaškova velja za tesno prijateljico Andrijane Starina Kosem, prvo nadzornico družbe Delo, slednja pa je njena velika dolžnica, saj naj bi po naših podatkih prav Šaškova posredno poskrbela za to, da je Starina Kosmova postala državna sekretarka v odhajajoči vladi. Kakor koli že, Bojan Budja naročila pomočnice odgovornega urednika Marjana Bauerja, kar je Šaškova že nekaj časa, članka ni objavil, nato pa mu je predsednik uprave Dela Peter Puhan poslal vabilo na zagovor, v katerem mu sporoča, da je v disciplinskem postopku in da mu lahko zaradi neubogljivosti odpove pogodbo o zaposlitvi. Članek, ki naj bi bil z vodstvom dogovorjen že precej prej, kar je za javnost potrdil tudi Marjan Bauer, odgovorni urednik Slovenskih novic, je bil nato objavljen v ponedeljkovi izdaji (8. septembra), vendar z nekoliko

spremenjeno vsebino, ki pa ni naletela na pričakovan odmev.

Markeševe besede potrjene

Vodstvo Dela je petkovo številko Slovenskih novic (5. septembra), v kateri naj bi bil objavljen prispevek z lažnivo vsebino, tiskalo v približno 400 tisoč izvodih, časnik pa so pošiljali v slovenska gospodinjstva brezplačno, kar je družbo Delo po nekaterih podatkih stalo dodatnih

300 tisoč evrov. S člankom so želeli škoditi predvsem Janezu Janši pa tudi Gregorju Golobiču, predsedniku stranke Zares, zato je zdaj takšen vik in krik, Budja pa naj bi ostal celo brez dela. Potrdilo se je torej tisto, kar je Janez Markeš, nekdanji glavni urednik časnika Delo, rekel ob svoji zamjenjavi. Dejal je, da je Boško Šrot, predsednik uprave Pivovarne Laško, ki je tudi lastnica Dela, na znamenitem kosilu 8. maja letos, na katerem sta bila še Andrijana Starina Kosem in odvetnik Stojan Zdolšek, dejal, da je treba v Delu odslej podpirati Boruta Pahorja in stranko SD, ne pa tudi Gregorja Golobiča in Zares.

Besna ASK A vrnimo se k članku, ki ga Budja ni bil pripravljen objaviti v prilogi Bulvar. Že pred tem, ko se je v javnosti izvedelo za ta incident na Delu, smo poročali, naj bi

Peter Puhan, predsednik uprave Dela, podrejen prvi nadzornici

bila zaradi tega najbolj besna prav Andrijana Starina Kosem (ASK), Puhana, Bauer in Šaškova pa naj bi jo bili komaj pomirili z obljubo, da bo članek objavljen v ponedeljek, Slovenske novice pa bodo spet tiskali v povečani nakladi 400 tisoč izvodov, kar se je tudi zgodilo.

Budja ne privoli v laži Posledice so seveda vidne po volitvah, ko je zmagala Pahorjeva SD, katere član je bil (ali je še) tudi Boško Šrot. Budja, ki je ta čas v bolniškem staležu, je poiskal pravno pomoč. Njegov odvetnik je pojasnil, da je bila glavni razlog za to, da je Budja zavrnil objavo članka, njegova presoja, da članek ni imel nobene utemeljitve in da je obstajala resna nevarnost kazenskega ali civilnega pregona zoper urednika ali časopis. Po odvetnikovih besedah je šokantno, da bi moral urednik zelo branega časopisa po navodilu nadrejenih objavljati neresnične in nepreverjene članke in s tem tvegati lastno civilno in kazensko odgovornost. Pri vsem skupaj je šlo tudi za zelo nevaran poseg v svobodo novinarskega dela. Hkrati je odvetnik prepričan, da k objavi takšnega članka človeka ni mogoče prisiliti, ne da bi to imelo kakšno ozadje.

Izdaja na vsej črti Primer je v javnosti, tudi strokovni in cehovski, sprožil številne odmeve. Peter Puhana se je ob tem podpisal pod izjavo za javnost, v kateri je zapisano, da se je uprava za sprožitev postopka zoper Budjo odločila na podlagi njegove že druge kršitve delovnih obveznosti. Dodajmo, da je imela tudi prva domnevna kršitev delovnih obveznosti (junija letos) politično konotacijo. Iz uradnega pojasnila je še razvidno, da je zahtevek za začetek postopka zoper Budjo upravi posredoval odgovorni urednik Marjan Bauer. Bauer in Budja naj bi bila pred zadnjimi lastniškimi spremembami na Delu prijatelja, oba pa prihajata iz Novega mesta. Ker pa naj bi bilo pod vprašajem tudi Bauerjevo uredniško mesto na Slovenskih novicah, mandat naj bi mu kmalu potekel, naj bi se bil raje odločil v prid vodstva Dela in za to žrtvoval »prijatelja«.

Resnicoljubnost prva Na vse to so se odzvali tudi v Združenju

Novinar Bojan Budja v nemilosti zaradi resnicoljubnosti. Odgovorni urednik Slovenskih novic Marjan Bauer očitno rešuje le svojo kožo.

Andrijana Starina Kosem šari po Delu.

Patricija Šašek, podaljšana roka ASK

novinarjev in publicistov (ZNP), ki ga vodi Peter Jančič, novinar Dela. Dejali so, da je zavajanje javnosti z izmišljijami brez preverjanja za resno založniško hišo nesprejemljivo ravnanje. Upravni svet združenja po doslej dostopni dokumentaciji o primeru tudi ugotavlja, da je Budja ravnal profesionalno, zavrnitev objave članka, ki je temeljil na neresničnih informacijah, pa je bila pravilna. Opozorili so še, da je temelj novinarskega poklica in celotne medijske industrije resnicoljubnost in preverjanje. Po stališču združenja bi bilo modro, če bi zapis »Bomo

tudi Društvo novinarjev Slovenije, ki ga vodi Grega Repovž.

Budjo podpirajo novinarji

Budjo so podprli novinarji Dela, ki so prepričani, da je z zavrnitvijo objave članka ravnal profesionalno, zato odločno nasprotujejo postopku odpovedi delovnega razmerja, ki ga je začela Delova uprava. Po njihovem mnenju je članek tudi najčistejši primer neprofesionalnega in vsiljenega prispevka s preočitim predvolilnim političnim namenom, avtor besedila je neprepoznaven, »vsebina

Članek, ki ga Bojan Budja 5. septembra letos ni želel objaviti, je poln laži, natolcevanj, abotno napisan in neresničen. Zaradi tega naj bi Budja ostal brez zaposlitve.

vračali tudi stanovanja«, ki je bil kasneje objavljen v Slovenskih novicah, z vidika spoštovanja novinarske etike ocenilo Častno razsodišče Društva novinarjev Slovenije, uredništvo pa bi se moralo opravičiti tudi bralcem. Pritiske nad urednika Budjo je obsidilo

očitno potvorjena in pravzaprav lažniva, slog aboten«.

Pismo Bošku Šrotu To pa ni vse, kar se dogaja te dni v časopisni hiši Delo. V začetku tega tedna so novinarji na Boška Šrota naslovili posebno pismo z naslovom

Zaskrbnjujoče razmere v podjetju Delo. V njem so med drugim zapisali: »Zaposleni v Delu se čutimo odgovorne, da vas opozorimo na vse bolj nevzdržne razmere v podjetju Delo. Nezadovoljstvo in negotovost, ki vladata med zaposlenimi, sta posledica nenehnih kadrovske sprememb in vedno bolj nerazumljivih odločitev vodstva podjetja. V preteklih mesecih so praktično vsa vodilna mesta v podjetju zasedli novi ljudje, žal veliko takih, ki za svoje položaje nimajo pravih kompetenc, izkušenj ali znanj. Konkretno: v nekaj mesecih so bili brez korektno izvedenih razpisov imenovani direktor tiskarne, direktorica oglasne službe in njen namestnik, direktor distribucije, direktorica marketinga, namestnik direktorja prodaje, namestnica urednika Slovenskih novic in svetovalki uprave. Zdi se, da je edini kriterij pri kadrovanju poznanstvo z go. Andrijano Starino Kosem ali njeno podaljšano roko Patricijo Šašek, medtem ko mnogi, ki smo dolga leta zaposleni v podjetju oziroma ne sodimo v kategorijo nedotakljivih, vsak dan bolj občutimo nenaklonjenost uprave ter nespoštovanje našega dela in truda ... V oči bode tudi vloga predsednika uprave in nekonsistentnost njegovega vodenja podjetja. Zdi se, da je g. Puhana brez kakršnih koli pristojnosti – vsakodnevni obiski pri predsednici nadzornega sveta v Pivovarni Union so že prav komični ... Ne gre pa zgolj za nas zaposlene,

ampak tudi za podjetje in njegov obstoj.« Novinarji Dela so pismo poslali v vednost tudi Petru Puhanu, prišlo pa je tudi v javnost, saj ga je nekdo objavil kar na Delovih spletnih straneh, in sicer na mestu, ki je namenjeno komentiranju posameznih člankov. ■

Največ zaslužili trgovci

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Po volitvah je Pahorjev kandidat za ministra tudi z analizo dokazal, da so za inflacijo, kakršno smo poznali do sredine letošnjega leta, krivi trgovci.

To, da so v verigi od pridelovalca do potrošnika zaradi povečanega povpraševanja na račun hrane največ zaslužili trgovci, je konec septembra potrdil tudi Ekonomski inštitut Prave fakultete iz Ljubljane, ki ga vodi France Križanič, član SD in eden od kandidatov za ministra v Pahorjevi vladi. V analizi, ki jo je naročilo ministrstvo za gospodarstvo, je zapisano, da je končni prodajalec glavni zaslužkar na poti od pridelovalca do

potrošnika. Po pojasnilih direktorja inštituta Franceta Križaniča so trgovci ob istem odstotku trgovske marže pri dražji surovini povečali svoj dobiček.

Trgovcem največji kos Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, ki je vedno napovedoval boj proti inflaciji in ostro obsojal vsa napovedana zvišanja cen trgovcev, je ob tem dejal, da je ugotovitev EIPF, da so trgovci glavni krivci za rast cen hrane in posledično

inflacijo, pomembna. »Z analizo smo povedali, kdo si v verigi od pridelovalca do potrošnika odreže največji kos. Največji delež k dvigu cen in posledično k inflaciji je prispevala trgovina,« je poudaril Vizjak, ki zdaj pričakuje pojasnila trgovcev. Vizjak je tudi opozoril, da je oligopolni položaj prodajalcev osnovnih življenjskih potrebščin, predvsem hrane, omogočil rast trgovskih marž. »Cene proizvajalcev niso bistveno vplivale na rast harmo-

niziranega indeksa cen, ampak so jo celo upočasnjevale. Maloprodajne cene pa so ob višanju trgovskih marž prispevale k začetku inflacijske spirale ob ugodni gospodarski rasti v lanskem letu,« je dejal. Po Križaničevih besedah iz analize EIPF izhaja, da je inflacija, kakršna je bila do sredine letošnjega leta, predvsem posledica rasti cen hrane, tekočih goriv in električne energije oziroma vode. Na povečanje cen hrane, pijač in tobačnih izdelkov v trgovini na drobno torej vpliva povečanje cen teh dobrin pri kmetih, iz uvoza in pri prehranbeni industriji, povečanje plač na zaposleno osebo, povečanje cen hrane na svetovnem trgu ter rast poslovnega izida pred plačilom obresti in davkov pri trgovcih. Najmočnejši pa je vpliv spreminjanja dohodkov potencialnih kupcev oz. vpliv konjunktura. Vpliv proizvajalcev na povečanje cen je manjši.

Pocenitve, a česa? V zvezi z nadaljnimi napovedmi podražitev pri nekaterih proizvajalcih je Križanič dejal, da je razlog za take ukrepe treba iskati bodisi v tem, da je na nekem specifičnem trgu res prišlo do pomanjkanja dobrin. Morda gre zaradi zmanjšanja kreditne aktivnosti za težave pri financiranju dejavnosti posameznih proizvajalcev. Kljub napovedanim podražitvam pa Križanič pričakuje tudi pocenitve, predvsem avtomobilov in drugih trajnih dobrin, zaradi zmanjšanja kreditne aktivnosti pa tudi nepremičnin. Inflacija v prihodnje po njegovih ocenah ne bo več tako velik problem kot doslej. »Naš glavni problem v prihodnje bosta brezposelnost in konkurenčnost,« poudarja Križanič.

Premoč trgovcev Skoraj hkrati smo dobili še eno analizo, pripravila pa jo je ljubljanska biotehniška fakulteta pod vodstvom dr. Aleša Kuharja. V tej analizi, ki jo je naročil urad za varstvo konkurence (UVK), je zapisano, da odnose med trgovci in dobavitelji v Sloveniji zaznamuje premoč odjemalca, vsebujejo pa potenci-

Ekonomist dr. France Križanič

Jani Soršak, direktor UVK

Dr. Aleš Kuhar z biotehniške fakultete je dokazal, da imajo trgovci preveliko moč.

alne protikonkurenčne elemente in neutemeljene zahteve po dodatnih ugodnostih. Temu področju bi bilo smiselno nameniti več pozornosti v okviru regulativnih aktivnosti države. V omenjeni analizi gre za sektorsko analizo preučitve poslovnih odnosov med štirimi velikimi trgovskimi družbami v Sloveniji in dobavitelji, ki je namenjena dolgoročnim aktivnostim regulatorja. Kot ugotavlja Kuhar, odnosi med štirimi velikimi trgovci in dobavitelji vsebujejo potencialne protikonkurenčne elemente ter izključevalne in neutemeljene zahteve po dodatnih ugodnostih oz. pogojih sodelovanja. Med temi je Kuhar izpostavil presežne rabate, bonitete in ugodnosti, prakso plačilnih pogojev, vertikalne omejitve ter asimetrijo pri poslovnih tveganjih in pogodbenih sankcijah. Rabati in popusti so ustaljena poslovna praksa spodbujanja, v razmerah dominacije pa prihaja do anomalij. Diktirajo jih trgovci, doseženi popusti se ne prenašajo na končne kupce in ne znižujejo maloprodajnih

Hrana je predraga, pravil v trgovski dejavnosti pa ni.

cen, izrazito presegajo obseg, ki je opravičljiv z ekonomskimi učinki za dobavitelja, zahteve pa niso povezane z običajnimi trgovskimi praksami ali predmet pogodb. Plačilni pogoji so izrazito dolgi. Dobavitelji pri poslovanju s štirimi trgovci beležijo v povprečju dvomesečni plačilni rok, pogosto pa pri tem prihaja do posebnih klavzul, povezanih s plačili blaga (dodatni popusti in bonitete). Kuhar je ob tem opozoril na nepošteno pogodbene pogoje, saj za dobavitelje veljajo krajši plačilni roki (15 dni), uve-

ljavlja pa se tudi diskriminacija pri zamudnih obrestih.

Nič po tujem zgledu Pri ugotavljanju vertikalnih omejitev iz analize izhajajo štiri najpogostejše oblike tovrstnih omejitev: zahteve po koordinaciji spremembe cene, strogo omejevanje sodelovanja s tujimi diskontnimi verigami, preprečevanje sočasnih promocij, prepoved sodelovanja s storitvenim podjetjem za ravnanje z odpadno embalažo in zahteva po sodelovanju s točno določenim konkurenčnim pod-

jetjem, ki je v lasti trgovske verige. Drugih omejitev, ki so v tujini sicer zelo pogoste, niso opazili oz. so manj pogoste, je dejal Kuhar.

Za tuje zelo donosni Slovenija se zaradi širitve velikih trgovcev sooča z izginjanjem malih trgovcev, kar ima negativne družbene in ekonomske posledice. Iz analize tako izhaja nekaj znamenj diskriminacije malih trgovcev. Zaradi tega se odnos dobaviteljev do malih trgovcev spreminja. Kot je še zatr dil Kuhar, pogoji uvoznikov niso drugačni od pogojev domačih dobaviteljev. »Slovenija je specifičen trg; je razmeroma bogat trg z značilnostmi tranzicijskega potrošnika. Za veliko multinacionalk je testen trg, na katerem je strošek za vzpostavitev distribucije zelo majhen. Slovenija je kot trg za tuje uvoznike zelo donosna,« je pojasnil Kuhar, ki tudi meni, da je ključna dolgoročna zavezanost nosilcev politike k spodbujanju in varstvu konkurence v korist potrošnikov in ne varovanje konkurentov. **D**

geoplín

slovenska plinska družba

Zanesljiv partner že **30 let**

Ljubljanska tržnica je zaščitena

Klemen Kocjančič, foto: Gregor Pohleven

Na podlagičasne razglasitve območja Plečnikove tržnice za spomenik državnega pomena, ki jo je nedavno podpisal odhajajoči minister za kulturo Vasko Simoniti, bo najmanj za eno leto prepovedana graditev na omenjenem območju.

Civilni iniciativi Tržnice nedamo je tako uspelo doseči zaščito, potem ko je njihovo prošnjo v začetku oktobra zavrnila ljubljanska izpostava Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Ljubljanski župan Zoran Jankovič je ministrov potezo komentiral kot zadnje nagajanje ministra in celotne vlade zaradi njegove županske zmage in dejal, da bosta zaradi te poteze oškodovana tako mestni kot državni proračun.

Območje znamenitosti Po velikem ljubljanskem potresu leta

1895 je v tem delu mesta nastalo veliko prazno območje, ki ga je bilo treba zapolniti. Sprva so načrtovali graditev nove mestne hiše, a so zaradi bližnje mesarske tržnice to opustili. Tržnica je postala tudi higiensko oporečna, zato so načrtovali posodobitev. Načrtovanje so prepustili Plečniku, ta pa je izdelal načrt za pokrito tržnico ob obrežju Ljubljanice; zgradili so jo med letoma 1940 in 1944. V neposredni bližini je stavba semenišča, stolnice, lutkovnega gledališča, na trgu pa je še Vodnikov spomenik in vrsta dreves, med ka-

terimi so nekatera tudi zaščitena. Največja ljudska znamenitost tega območja pa je seveda tržnica, ki se razprostira od Tromostovja do Zmajskega mostu in je hkrati tudi

delovni prostor številnih ljudi. Tržnica deluje ves delovni teden, v polnosti pa deluje ob sobotah, ko številni meščani izkoristijo prosti dan za tradicionalni obisk tržnice in nakup živilskih izdelkov. V času graditve podzemne garaže bi morali vse stojnice preseliti drugam ali pa bi bili prodajalci prisiljeni opustiti svojo dejavnost. Civilna iniciativa je tako zapisala: "Menimo, da je treba ta prostor v največji mogoči meri zaščititi pred nenadzorovanimi posegi, ki bi jih sprožili zgolj interesi maksimiziranja kapitalskih donosov tega

Ali bomo dobili
novo gradbišče
ali bomo ohranili
ljubljsko
znamenitost?

Civilna iniciativa si je več kot leto prizadevala za zaščito tržnice.

območja (pa najsi bo sedanje ali prihodnje mestne oblasti), ki žal vse prepogosto spregledajo druge, neprecenljive vrednosti določene prostora, tudi če imajo še tako velik pomen za narodno bit."

Pomisleki arheologov Vsak malo bolj zgodovinsko podkovan meščan ve, da je vsaka graditev v središču Ljubljane z arheološkega vidika tvegana, saj se pri tem po-

kažejo ostaline rimske Emone in srednjeveške Ljubljane. Najboljši primer za to je graditev NUK 2, ki je zaradi potrebnih arheoloških izkopavanj ustavljen; prva faza graditve naj bi bila končana šele leta 2011, čeprav so postopki zanjo stekli že leta 1989. Glede na nastanek sodobnega Vodnikovega trga obstaja velika možnost arheoloških najdb. Po potresu leta 1895 so zrušili močno poškodovano poslopje mestnega liceja in ga preselili v nekdanji frančiškanski samostan. Poleg je bilo tudi samostansko pokopališče, v bližini pa je potekalo srednjeveško vzhodno mestno obzidje, ki je imelo v tem delu t. i. samostanska vrata.

Nesmiselnost projekta? Številni ljudje nasprotujejo graditvi garaže pod trgom in priporočajo garažo pod Grajskim hribom. Janković tako graditev zavrača kot dražjo, medtem ko eden najglasnejših nasprotnikov Miha Jazbinšek zavrača njegove očitke. Tudi strokovnjaki se strinjajo s tako rešitvijo, saj bi s tem omogočili hitrejšo povezavo z obvoznico in hkrati zagotovili več vstopnih in izstopnih mest. Tudi sama Jankovičeva politika o razvoju mestnega jedra postavlja projekt pod vprašaj. Sodobna evropska politika želi namreč mestna središča razbremeniti prometa. Tako si prizadevajo za nova parkirišča na mestnem obrobju, za boljši javni avtobusni prevoz, govorijo tudi o možnosti tramvaja, za promet so zaprli cesto od Krekovega do Kongresnega trga. Če torej zmanj-

Danes je tržnica eden najvitalnejših delov Ljubljane.

Ultra dobila posel!

MOL in podjetje Ultra sta 13. oktobra sklenila pogodbo za izdelavo enotne mestne plačilne kartice v vrednosti 3,6 milijona evrov brez DDV. Maja letos je MOL razpisala javno naročilo za izdelavo mestne plačilne kartice, s katero bodo lahko meščani in drugi plačevali različne storitve. V prvi fazi bodo imetniki kartice lahko plačevali storitve LPP, parkiranja na javnih parkiriščih, mestno vzpenjačo in hkrati nadomestili dosedanje Turistično kartico Ljubljana. Druga faza bo razširila možnost plačila vstopnin in storitev javnih zavodov MOL (knjižnice, mestni muzej in galerija, športni zavodi). Do konca razpisnega roka sta pravočasno prispeli dve ponudbi: dražja ponudba Ultra (4.332.602 evra) in ponudba Četrte poti (3.128.665 evrov). Julija je MOL izbrala Ultra; cenejšo ponudbo so zavrnil, ker je podjetje sistem ponudilo le v najem in možnost mobilnega plačila ni ustrezala razpisnim pogojem. Četrta pot je zavrnila te trditve in vložila revizijski postopek. Mestna SDS je ob objavi zmagovalca izpostavila prijateljsko povezavo med vodstvom MOL in Ultra (službo za javna naročila vodi žena podžupana, ki je tesen prijatelj Gregorja Golobiča; le-ta pa je »vodstveni sodelavec«) in zapisala, da gre za »negospodarno porabo mestnega proračunskega denarja« (razlika skoraj 1,2 milijona evrov). Sredi avgusta je Janković izjavil, da so zavrnil revizijski postopek; končno besedo je v začetku oktobra dala še Državna revizijska komisija, ki je potrdila izbiro MOL. V razpisu so predvideli začetek poskusnega delovanja v mesecu februarju 2009, zdaj so to prestavili na konec maja oz. začetek julija, vendar naj bi sistem v celoti deloval 1. septembra 2009.

Janković bi kot podjetnik rad čim več zaslužil.

pa zgraditi še eno garažo, ki bo nato samevala. Denar bi bilo smiselno porabiti za druge, nujnejše potrebe v ljubljanskem cestnem omrežju.

Kakšna bo prihodnost? Janković si želi, da bi nova levosredinska vlada pod vodstvom Boruta Pahorja izničila odlok odhajajočega ministra za kulturo Vaska Simonitija in tako omogočila začetek graditve podzemne garaže. Za zdaj še ni znano, kako se bodo odločili novi oblastniki. Ljubljana je v svoji zgodovini izgubila že veliko svojih znamenitosti: Cukrarno, Figovec, Kolizej, Kozlerjev dvorec, cerkev sv. Krištofa, Bavarski dvor ... Meščani se morajo tako vprašati, ali hočejo še uživati na sobotnih nakupih na tržnici ali bodo nekaj let gledali gradbišče oz. arheološko izkopavanje v mestnem jedru. Ali je župan Janković zaradi teh in drugih projektov (stadion, vrtnički ...) izgubil splošno podporo meščanov, pa bomo videli na prihodnjih lokalnih volitvah. ■

Središče regije je Velenje.

Savinjsko-šaleška regija

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Kljub nekaterim razvojnim problemom se Savinjsko-šaleška regija kot ena od štirinajstih načrtovanih pokrajin lahko pohvali s pomembnimi razvojnimi potenciali, za njen prihodnji razvoj pa je predvsem pomembna boljša infrastruktura.

Pokrajina s približno 61.600 prebivalci naj bi imela sedež v Velenju, obsegala pa naj bi deset občin, in sicer Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Rečico ob Savinji, Solčavo, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Velenje. V navedenih občinah živi 3,1 odstotka slovenskega prebivalstva. Približno 27.500 zaposlenih in samozaposlenih predstavlja 3,6 odstotka vseh zaposlenih v državi, na tem območju pa živi tudi dobrih 10 tisoč upokojencev. Na območju desetih občin posluje 730 gospodarskih družb, od tega jih je 17 velikih, 14 srednje velikih in 31 majhnih. K temu je treba prišteti še 668 mikropodjetij in 1.714 samostojnih podjetnikov, pri katerih je skupaj zaposlenih približno 21 tisoč ljudi. Največji delodajalci na območju so velike in razvojno pomembne gospo-

darske družbe, kot so koncern Gorenje, Premogovnik Velenje, Vegrad, BSH Hišni aparati iz Nazarj, Termoelektrarna Šoštanj, Esotech in drugi. Iz posameznih podatkovnih baz je tudi razvidno, da je v tem delu Slovenije precej zelo močnih majhnih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov. V okviru malega gospodarstva je navzoč še nemški, italijanski in indijski kapital. Na območju je tudi precej malih hidroelektrarn.

Podjetništvo in gozdarstvo

In kaj podjetnike na tem območju najbolj tare? Junija letos, ko je poslanska skupina SDS v prejšnji

sestavi obiskala te kraje, so podjetniki izpostavili problematiko razvoja malih podjetij, predstavniki malih hidroelektrarn pa pobudo v zvezi z novelo energetskega zakona. To območje tarejo tudi slabe cestne povezave. Pomembna pa je t. i. tretja razvojna os, to je prihodnja hitra cesta Dravograd-Slovenj Gradec-Velenje-Arja vas, ki je nujna za nadaljnji gospodarski razvoj Savinjsko-šaleške pokrajine. Graditi naj bi jo predvidoma začeli med letoma 2010 in 2011.

Z vidika območnega prebivalstva je bil zanimiv tudi lanski obisk kmetijskega ministra Iztočka Jarca, ko so predstavniki gozdarstva med drugim izpostavili problem vzdrževanja gozdnih cest in nego gozdov ter prodajo lesne surovine v Avstrijo. Minister je takrat poudaril, da je ministrstvo za vzdrževanje gozdnih cest v letu 2007 namenilo 246 tisoč evrov več sredstev kot v letu 2006, glede izvoza lesa v Avstrijo pa ministrstvo nima konkretnih podatkov o domnevnem nezakonitem spodbujanju izvoza lesne mase s strani sosednje države. Poudaril pa je, da je Slovenija del enotnega trga EU, zato ministrstvo ne more omejevati izvoza lesa v druge države. Omenjena je bila tudi pobuda za osamosvojitve dela lovišča s posebnim namenom Kozorog, pri čemer je

Gorenje Velenje je gospodarski gigant, pomemben ne samo za to območje, ampak tudi širše.

Gozdovi so skupaj s turizmom in z gospodarstvom občutna prednost tamkajšnjega prebivalstva.

regijo je pomembna tudi družba BSH Hišni aparati, slovenska podružnica ene največjih skupin na področju malih hišnih aparatov (del koncerna Bosch in Siemens Home Appliances Group). Med vsemi 40 tovarnami v 15 državah je prav tovarna v Nazarjah najpomembnejši del skupine »Food and Beverages« z največjim razvojnim oddelkom v skupini.

Pomembno Gorenje Najpomembnejše podjetje v tej regiji je Gorenje, ki naj bi bilo skladno z obstoječimi načrti skupaj s Centrom za design del gospodarskega središča Tehnoplois + v Savinjski regiji. Tehnopolis + je osrednja povezovalna točka tehnološkega razvoja jugovzhodnega območja. Gorenje ima že 58-letno tradicijo, vodstvo družbe pa želi, da preraste v edino resnično veliko multinacionalko s sedežem v Sloveniji. V času finančne krize na svetovnih trgih se tudi ta družba sooča z nekaterimi težavami, vendar v vodstvu zagotavljajo, da svojih načrtov do konca letošnjega leta ne bodo spreminjali. V Gorenju namreč vidijo razmere na prodajnih trgih najprej v obliki finančne krize, ki

ki se kaže v padajočem trendu predvsem zrelih ekonomij. Kljub nastalim nespodbudnim razmeram je prodaja Gorenja v Evropi v skladu z načrtovano dinamiko. Posledice recesije v obliki manjšega povpraševanja najbolj čuti-jo na Irskem, v Franciji, Angliji,

kar pomeni, da v primerjavi s konkurenco celo povečuje tržne deleže. Manjše povpraševanje na Zahodu Gorenje kompenzira z zelo dobro prodajo na vzhodnoevropskih trgih, predvsem v Rusiji, Ukrajini, na Češkem, Slovaškem in v Romuniji. Hkrati od prevzema Ataga junija letos povečuje prodajne aktivnosti na območju Beneluksa. Temeljna dejavnost skupine Gorenje so izdelki za dom, pri katerih Gorenje z inovativnostjo in dizajnom svojih izdelkov utrjuje svoj položaj in ugled ter krepi rast prodaje izdelkov z višjo dodano vrednostjo. V zadnjem času pridobljena prestižna blagovna znamka Atag položaj Gorenja še dodatno utrjuje. Sicer pa je Gorenje na trgih srednje in vzhodne Evrope uvrščeno med tri najuglednejše proizvajalce. Finančna kriza se skupine Gorenje še ni dotaknila v pomembnejšem obsegu. Z ustreznimi povezavami z bankami po vsej Evropi ima Gorenje ta čas še vedno dostop do virov, ki jih ta bančni sistem omogoča. V zadnjem času so stike še okrepili, da bi si zagotovili reinvestiranje posojil tudi v prihodnje. ■

Na kratko

Odprtje celotne pomurske avtoceste je predvideno za 30. oktober, je na sestanku odbora za spremljanje graditve pomurske avtoceste konec preteklega tedna zagotovil dozdašnji prometni minister Radovan Žerjav.

Kmalu odprtje celotne avtoceste

Kljub temu bo odbor nadaljeval delo, dokler avtocesta ne bo razširjena z odstavnimi pasovi ter obnovljena sedanja cesta med Dolgo vasjo in Mariborom. Kot je po seji odbora dejal njegov koordinator in župan občine Gornja Radgona Anton Kampuš, ne dvomijo, da bo cesta res odprta, saj je Žerjav to zagotovil in dodal, da ni nobenih zapletov. Kampuš je še dejal, da se kratkoročni ukrepi, torej obnova sedanje ceste G1/3, izvajajo, v pripravi pa sta elaborat o možnosti širitve pomurske avtoceste, ki je brez odstavnih pasov, vozna pasova pa sta ožja od običajnih, ter elaborat o popolni obnovi stare ceste, ki bosta končana do konca leta. Na cesti G3/1 je bil po besedah direktorja Direkcije RS za ceste Gregorja Ficka načrt sanacije uresničen oziroma jim je zanj uspelo zagotoviti celo dodatni denar, tako da so opravili za približno tri milijone evrov del, preostala pa bodo prihodnje leto. Sicer pa za to celotno cesto pripravljajo prometno študijo, ki bo predvidela potrebne ukrepe predvsem z vidika večje prometne varnosti in umirjanja prometa.

Najbolj kritična točka Savinjsko-šaleške regije je slaba infrastruktura, kar se kaže v slabi železniški in cestni povezavi.

se je začela v finančnem sektorju v ZDA in se potem razširila v Evropo, in drugič, kot zmanjševanje gospodarskih aktivnosti v Evropi, še posebej na Zahodu,

Španiji, Italiji in Nemčiji. Pada celotni trg gospodinjskih aparatov, Gorenje pa relativno gledano proda podoben obseg kot v primerjalnem preteklem obdobju,

Gornji Grad in Luče, občini v Savinjsko-šaleški regiji, ki se zelo uspešno razvijata.

Medved v kulturni krajini

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

Prebivalci v okolici Iškega vintgarja se že štirinajst dni spopadajo z vsiljivim medvedom, ki lomasti okrog njihovih hiš. Bojijo se predvsem za svoje otroke. S podobnimi težavami pa se spopadajo tudi druge vasi v osrednji in južni Sloveniji.

Medved prihaja vse bliže našim domovom. Prebivalci Iškega vintgarja pričajo, da se medved v njihovi vasi pojavlja periodično. Tako naj bi zverina vsako noč razmetavala zabojnike in udarniško iskala hrano. Po besedah vaščanov naj se medved ne bi bal ne ljudi ne avtomobilov. Do zdaj medved v tej vasi ni še nikogar napadel, vendar je vaščane strah. Zlasti se bojijo za svoje najmlajše, ki se po gozdni poti vračajo iz šole, saj naj bi se medved zadrževal celo na nekaterih cestah. Pogosto ga videvajo tudi v vodi in ob njej ter seveda okrog svojih domov, kjer se giblje med polnočjo in deseto uro dopoldne.

Pomanjkanje hrane Glavni razlog za medvedove nočne pohode je predvsem v pomanjkanju hrane za vse medvede, saj si močnejši iz-

borijo svoj teritorij okrog krmišč, kjer imajo dovolj hrane, šibkejši in tudi medvedke z mladiči pa so si zato primorani iskati hrano v bližnjih vaseh, sadovnjakih, na smetiščih in okrog smetnjakov. Lovci trdijo, da je vse več medvedk, ki se hranijo s človeškimi odpadki, isti vzorec pa prenesejo tudi na svoje

mladiče, ki se potemtakaem v svoji odrasli dobi ne znajo prehranjevati v naravnem okolju, saj prevzamejo vedenjski vzorec svoje matere. Kot negativno nekateri izmed lovcev ocenjujejo tudi odpravo mrhovišč, ki so bila postavljena globoko v gozd in so s tem preprečevala, da bi se medvedovi približevali naseljem.

Župan občine Ig Janez Cimperman je prepričan, da je za nezaželeno poseganje medveda v človeški prostor kriv človek sam. Nepravilno shranjevanje smeti in pretirano napolnjeni zabojniki naj bi bili poglaviten razlog za medvedove nočne obiske. Dodatna težava je tudi slaba letina v gozdovih, zato si

Rjavi medved

Rjavi medved ima drobne oči, kratke in zaokrožene uhlje in prav tako kratek, v kožuh skrit rep. Barva kožuha je v osnovi rjava, lahko pa se spreminja od svetle z rumenkastimi odtenki do temne s črnorjavimi odtenki. Dolžina dlake je na posameznih delih telesa različna in je najkrajša na čelu, najdaljša pa na zadnjem delu hrbta. Pozimi mu zraste zimska dlaka. Dobro ima razvita vonj in sluh, manj vid. Samci so večji od samic. Odrasel medved je pri nas izjemoma lahko težak več kot 300 kilogramov.

Značilne so velike razlike med telesno težo v poznojesenskem in spomladanskem obdobju, samci pa shujšajo tudi v paritvenem času. Medved v ujetništvu doseže starost od 30 in 40 let, v naravi pa od 20 do 25 (tudi 30) let. Za bivališče izbere votline, zavetje za podrtim drevsom ali v mladem sestoju drevja, v katerem prezimuje, lahko pa ga uporabi tudi za vsakodnevni počitek. Življenjsko okolje samic je veliko do 100 km², samcev nekajkrat več.

(Vir: Zavod za gozdove Slovenije)

V iskanju hrane medved razgraja po vaseh in podira smetnjake.

Zdi se, da so mnoge institucije - tako zakonodajne kot tiste na terenu - med seboj neuskklajene.

je medved svoj vir hrane primoran iskati drugje, najpogosteje v bližini hiš, v sadovnjakih in na njivah.

Samopostrežba Mnogi menijo, da bi bilo zaradi lahkega dostopa do zabojnikov le-te treba zavarovati in jih ograditi. Stare zabojnike bi bilo treba nadomestiti z novimi, ki jih v tujini že poznajo in ki jih živali ne morejo odpreti. Nove smetnjake je pripravljeno urediti tudi komunalno podjetje Snaga. Dokler pa novih smetnjakov ne bo, pristojni gospodinjstva pozivajo, da s smetmi ustrezno ravnajo. V prvi vrsti je pomembno, da odpadkov ne puščajo na prostem, saj so odpadki, hrana in celo kompost odlična vaba za medvede. Znani so tudi primeri, ko so posamezniki na lastno pest v bližini vasi hranili medvede in s tem ogrožali druge prebivalce. Medved se hranjenja navadi, zato pričakuje, da mu bo hrana na določenih krajih vedno na voljo. Če je ne dobi več na določenem mestu, bo poiskal druge vire v bližini. Večina prebivalcev ogrožene vasi meni, da bi bilo treba nezaželene obiskovalce odpreti, vendar je ta rešitev zelo zapletena. Zavod za gozdove Slovenije bo za ogroženo območje pripravil obsežno študijo, ki bo pokazala dejansko populacijo in gibanje medvedov. Izsledki bodo znani šele čez leto dni, zato do nadaljnjega odstrela medvedov na tem območju ne bo.

Medved vdira v naselja in ogroža ljudi.

ljeni ljudje, v tako imenovano kulturno krajino. Na ministrstvu dodajajo: »Vse štiri vrste so dokazale, da se lahko dokaj dobro prilagajajo človekovemu vplivu in njegovemu spreminjanju krajine, zato nam jih bo ob primernem upravljanju v Evropi uspelo ohraniti.«

Medved povezuje To bo EU uspelo le s skupnim delovanjem, saj so raziskave pokazale, da je najprimernejše upravljanje na ravni populacije, kar pomeni, da z medvedmi ne moremo upravljati samo v okviru državnih meja, temveč se je treba čezmejno povezovati z namenom, da bi ohranili skupno populacijo medveda. Evropska unija je v ta namen pripravila smernice, ki bodo izboljšale pripravo upravljaljskih načrtov, s tem pa bo pripomogla k ohranjanju celotne populacije na nekem območju. »Smernice priporočajo, naj države, ki si delijo populacijo posamezne vrste velikih zveri, z njimi upravljajo po enakih načelih, predvsem na področju spremljanja njihovega stanja,« pojasnjujejo na ministrstvu. Posebno pomemben naj bi bil enak sistem zajemanja podatkov. Kljub prizadevanjem celotne evropske skupnosti za ohranjanje

vrst je za svojo floro in favno v večji meri odgovorna vsaka članica. Pomembno je, da smernice niso zavezujoče, ampak so le priporočilo neodvisne skupine znanstvenikov in strokovnjakov za velike zveri.

Človek žrtev? Verjetno se mnogi sprašujejo, kdo je v tej zgodbi žrtev in kdo zver. Odgovor je na dlani, saj nam je vsem jasno, da človek s svojim poseganjem v naravo ogroža tako rastlinske kot živalske vrste, ki so se očitno že zarotile proti nam. Ogrozili smo življenjski prostor medveda, ki išče nove možnosti za preživetje. Človek je

v preteklih letih še intenzivneje deloval v prostoru, širil naselja v prosto naravo, povečeval turistično-rekreacijske dejavnosti in gradil prometno infrastrukturo, zlasti se je razširila graditev avtocest, ki še globlje posegajo v ekosistem, s tem ko živalim preprečujejo povezanost populacijskih enot. Je temu sploh še treba kaj dodati? Človekova dejanja dokazujejo, kdo je v tej zgodbi dejansko žrtev in kdo zver. Medved je v bistvu plašna žival in se srečanju s človekom praviloma izogne. Napade ga le, kadar se čuti ogroženega, to je, kadar se človek približa medvedki z mladiči, kadar človek dreza v brlog ali je medved ranjen. Zavod za gozdove Slovenije na podlagi spremljanja stanja populacije rjavega medveda ocenjuje, da je celotna populacija v Sloveniji v ugodnem stanju in obsega 500 do 700 osebkov. V prihodnje lahko samo upamo, da bomo tako stanje ohranili, saj je to na neki način slovenska znamenitost. Seveda pa se bomo morali privaditi tudi na bližnja srečanja z medvedmi, saj smo mi prvi vdrlji v njihov življenjski prostor, oni pa si sedaj iščejo novega. Treba bo uskladiti tudi zakonodajo in z njo seznaniti delavce, ki delujejo na terenu. Tudi sami smo se prepričali, da obstajajo nekatere nejasnosti med posameznimi ministrstvi glede upravljanja z živalmi. Pristojnosti nad tem si zdaj delijo ministrstvo za okolje in prostor, ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, zavod za gozdove in lovsko zveza. **D**

Zaupanje

Karitas ✱

Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje 5-članska družina iz okolice Črnomlja. Družina živi v težkih razmerah. Gospa je zbolela za cerebralno paralizo. Zanj, za dva šoloobvezna otroka in za 2-letno hčerko skrbi mož. Živijo v stari dotrajani hiši, so brez sanitarij in kopalnice, otroška soba in spalnica pa nista opremljeni. Streho, ki je bila potrebna popravila, so že prekrili, radi pa bi dozidali še nujno potrebno kopalnico s straniščem. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Varčevanje na račun manjšine

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se s predsednikom krovne slovenske organizacije v Italiji SSO Dragom Štoko, ki pravi, da italijanska vlada ne bi smela brezobzirno krčiti finančnih sredstev za slovensko manjšino ter zmanjšati števila učiteljskih in profesorskih mest.

kulturne in nacionalne interese, ki so strogo povezani z življenjem in razvojem slovenske narodne skupnosti kot celote.

Zakaj je prišlo do odpovedi srečanja predstavnikov krovnih organizacij Slovencev v Italiji s predstavnikom italijanske vlade v Rimu in za kdaj je napovedano to srečanje?

Eno uro pred začetkom srečanja s podministrom za manjšinska vprašanja Vittom Palmo so nam iz njegovega kabineta sporočili, da je nujno zadržan, ker je moral službeno v tujino, v Slovenijo. To je bilo lahko res, vendar bi bilo prav, da bi vladni predstavnik vsaj kak dan prej sporočil obema predsednikoma, to je Pavšiču in meni, da nas ne more sprejeti zaradi nujnih obveznosti. To je ne nazadnje tudi stvar bontona. Opravičilo smo vzeli na znanje in sedaj bomo videli, kdaj nas bo spet pripravljen sprejeti, saj mu moramo čim prej izraziti svojo veliko zaskrbljenost v zvezi s prej omenjenim predvidenim krčenjem naših sredstev, s problemi šolske reforme in vprašanjem podpore slovenskemu tisku in drugim medijem.

Kakšen dogovor pričakujete na tem srečanju?

Ko bo do srečanja prišlo in upamo, da bo to čim prej, bomo rezultat pogovora s predsednikom osrednje vlade temeljito analizirali in potem na ravni obeh krovnih organizacij sprejeli ustrezne sklepe.

Za kaj natanko gre v vložnem spornem popravku zaščitnega zakona?

Zaščitni zakon dopušča pri dodeljevanju finančnih sredstev slovenski narodni skupnosti precejšnjo prožnost, odvisno pač od dobre volje ljudi, ki vodijo osrednjo vlado.

Kaj natančno naj bi slovenski manjšini v Italiji prineslo zmanjšanje finančnih sredstev?

Slovenska narodna skupnost je letos od italijanske vlade prek Furlanije – Julijske krajine prejela nekaj več kot pet milijonov evrov. Ta znesek, ki za nas ni optimalen, saj bi za nemoteno delovanje naših organizacij in društev, ki jih imamo v obeh krovnih organizacijah SKGZ in SSO nad 300, potrebovali veliko več, vsaj še milijon evrov (!) pa bi morali imeti, da bi lahko vsa naša društva uspešno in zadovoljivo de-

lovala. Zdaj pa ta hladna rimska prha: za prihodnje leto milijon sto evrov manj, za leto 2010 milijon in 200.000, za leto 2011 pa kar 2 milijona in 200.000 evrov manj, kar bi v triletju skupnega krčenja zneslo 4,500.000 evrov! Poudarim naj še, da bodo varčevalni ukrepi italijanske vlade prizadeli tudi slovenske medije, predvsem dnevni, tedenski in periodični tisk.

Zakaj bi zmanjšali število učiteljev, kaj to pomeni za Slovence v Italiji?

Osrednja rimska vlada se je te-

meljito lotila tudi šolske reforme in tako predvideva občutno krčenje števila mest tako na osnovnih kot srednjih in višjih šolah. Reforma je seveda stvar države in njena odgovornost je, ali bo reforma ustrezala evropskim trendom ali bo šla na stranpota, za kar bodo seveda najbolj prizadeti učitelji in profesorji ustno izrazili, tudi na ulicah in trgih, svoje negotovanje in proteste. Pri nas je reforma seveda drugačne narave. Naše šole so zaščitene po mednarodnih pogodbah, tako kot so tudi italijanske šole v Sloveniji in na Hrvaškem. Italijanska vlada ne more brezobzirno rezati v naše šolsko tkivo (govori se o približno 85 učiteljskih in profesorskih mestih manj!), ne da bi se pri tem ozirala na naše posebno stanje, zgodovinske,

V italijanskem parlamentu sedi skupina italijanskih predstavnikov iz tujine. Po tem načelu naj se zgleduje tudi Slovenija.

Tedenski utrip

PRIMOŽ TRUBAR V TRSTU V Narodnem domu v Trstu so odprli gostujočo razstavo z naslovom Primož Trubar (1508–1586) Veliki neznani Evropejec (Un grande europeo da scoprire), ki bo odprta do 22. oktobra. Na razstavi bodo na ogled tudi faksimilirane izdaje Trubarjevih del iz fonda tržaške Narodne in študijske knjižnice. Na razstavi, ki je bila med 25. septembrom in 10. oktobrom na ogled v Centro civico Borgo di Ponte v Čedadu, so na kratko povzeli njegovo življenje. Trubar je napisal več kot 25 knjig, med katerimi so najpomembnejši prevodi Nove zaveze (1555–1577) in Psalmov (1566). Umrli je leta 1586 v Derendingenu v Nemčiji, kjer je tudi pokopan. Po gostovanju v Trstu bo razstava od 24. oktobra do 8. novembra na ogled še v gorškem Kulturnem domu.

Primož Trubar

SLOMAK O SODELOVANJU S SLOVENIJO Slovenska manjšinska koordinacija (Slovak), ki bi se rada čim prej srečala z ekipo, ki pripravlja program nove slovenske vlade, je pretekli teden v Celovcu obravnavala svoj vsebinski dokument o izhodiščih za nadaljnje sodelovanje s Slovenijo po slovenskih parlamentarnih volitvah. Kot je dejal predsednik Slomaka Rudi Pavšič, želijo slovenski strani posredovati svoje vizije, ki naj bi bile vključene v vladni program in bi jih času primerno tudi realizirali. Stranki slovenske manjšine v Avstriji in Italiji, Enotna lista (EL) in Slovenska skupnost (SSK), pa sta sporočili, da namera Slomaka, da nedavno oblikovani dokument o izhodiščih za nadaljnje sodelovanje s Slovenijo predstavi samo strankam, ki bodo oblikovale novo vlado, ni prava pot. Po mnenju EL in SSK ta namera kaže na nevarnost ideološke opredelitve. Po njihovem mnenju bi bilo primerno, da bi dokument predstavili vsem strankam v državnem zboru. Koristno bi bilo, da bi dokument prejela tudi EL in SSK zaradi svojega političnega in repre-

Rudi Pavšič

zentativnega dela, ki ga opravljata znotraj slovenske skupnosti na avstrijskem Koroškem in v Furlaniji - Julijski krajini. Nikomur namreč ne koristi, da med EL in SSK ter Slomakom ne prihaja do pozitivne izmenjave mnenj in medsebojnega informiranja. Podlage, ki jih je v štiriletnem mandatu zakonsko nastavila sedanja slovenska vlada, so za institucionalni odnos do slovenskih manjšin podlaga, na kateri je treba graditi nadaljnje delovanje. Predvsem imenovanje ministra za Slovence po svetu in v zamejstvu bi bila najvišja mogoča raven institucionalnosti. Druge možnosti, ki so bile nakazane, ne bi dosegale iste ravni. V sporočilu za javnost so pri EL in SSK še zapisali, da bi se s tem pojavila nevarnost, da se ubere pot, ki je drugačna od sedanje, kar bi bilo najbolj škodljivo za manjšine same.

ŠPORT IN SLOVENSTVO Izšla je knjiga upokojenega slovenskega športnega novinarja Marija Šušteršiča *Sledovi, po poteh slovenske prisotnosti v Trstu*. V njej na 143 straneh v besedi in sliki predstavlja bogato športno zgodovino na Tržaškem. Šport je bil v tem delu slovenskega zgodovinskega ozemlja eden od stebrov ohranjanja slovenstva. »Knjiga je bila pripravljena za tisk že pred letom in pol, vendar pa so mi tedaj dejali, da ni denarja. To za nas v Trstu sicer ni nič novega. Tako sem še naprej raziskoval in fotografiral. Prav zato je v knjigi, ki je namenjena temu, da bi ljudi pritegnila k nadaljnjemu raziskovanju, prek 200 fotografij,« je o *Sledovih*, ki s svojim gradivom posegajo v 19. in v začetek 20. stoletja, dejal avtor. Knjigo je ocenil tudi Tomaž Pavlin, profesor na Fakulteti za šport v Ljubljani, ki je dejal, da v njej Šušteršič odkriva prostore, v katerih so se zbirali in vadili sokoli, in prek pripovedi odkriva lokacije v tistih časih ter njihovo sedanjo funkcijo. »Opisuje ne le pot tržaškega Sokola, ampak tudi sokolskega gibanja v okolici mesta, ki pa je zamrlo, potem ko je bil požgan Slovenski dom v Trstu, ki je bil prvi znanilec zatiranja slovenskega življa v tem mestu po prvi svetovni vojni,« je na predstavitvi knjige dejal Pavlin. Predgovore h knjigi so napisali Bojan Pavletič, Jože Pirjevec in Robert Carella. L. H.

Marij Šušteršič

Od kod ideje, da Slovenci v Benečiji in Režiji niso Slovenci, in kdo bi imel od tega korist?

To je stara teza italijanskih desničarskih in protislovenskih

elementov na krajevni, deželni pa tudi na državni ravni. Prej smo bili Slovenci v Benečiji, Režiji in Kanalski dolini nevarni, ker smo bili del »slovenskega komunističnega sveta«, zdaj pa preprosto zato, ker smo in hočemo ostati zavedni Slovenci. Nacionalizem je v nekaterih italijanskih vrstah še vedno živ, hud in nevaren. Še mnogo vode bo moralo preteči pod soškimi, nadiškimi in vipavskimi mostovi, da bo enkrat konec tega nestrpnega nacionalizma, ki še vedno diši po fašističnih časih.

Kako lahko slovenska vlada pomaga pri reševanju teh težav slovenske manjšine v Italiji? Kaj pričakujete?

Slovenija, pa ne samo njena vlada, ampak tudi državni zbor, mora zelo natančno slediti razvoju odnosov med Italijo in Slovenijo, to od nje zahtevajo mednarodne pogodbe, londonski sporazum iz leta 1954 in osimski sporazum iz leta 1975, razne druge pogodbe mednarodnega značaja ter seveda priložnostni odnosi. Brez trdne in močne podpore Slovenije se nam pač ne obetajo dobri časi, to je vsem zelo jasno!

Kako bi poslanca manjšine v slovenskem parlamentu pripomogla k reševanju teh vprašanj?

V slovenskem državnem zboru bi morali biti vsaj dve mesti rezervirani za Slovence onkraj meje (še

vedno pač meje, čeprav brez vidnih pregrad!), eno za zamejce, drugo pa za Slovence po svetu. Strinjam se z zakonskim predlogom, ki ga je dala NSi, a je ostal za zdaj mrtva črka. V italijanskem parlamentu sedi večja skupina italijanskih predstavnikov iz tujine, to je 12 v poslanski zbornici in 6 v senatu. Po tem načelu naj se zgleduje tudi Slovenija. S tem bi vsi skupaj dokazali, da nam je za čim večjo povezanost vseh Slovencev, kjer koli živimo, in da so nam narodne korenine nekaj lepega, trajnega, da smo nanje globoko navezani, pa naj živimo v osrednji Sloveniji, v Trstu ali v Režiji, v Argentini ali Avstraliji. Smo pač sinovi slovenskega naroda in na to moramo biti ponosni! **■**

Sodobni izzivi združene Nemčije

Lucija Horvat, foto: Reuters, AP

V Hamburgu je 3. oktobra potekala osrednja slovesnost ob 18. obletnici združitve nekdanjih Vzhodne in Zahodne Nemčije. Evropska pot Nemčije je ta čas polna ekonomskih in etničnih izzivov ter s slednjimi povezanih protestov.

Osrednje slovesnosti ob obletnici združitve so začeli z ekumenskim bogoslužjem v osrednji cerkvi sv. Mihaela v Hamburgu, ki mu je z geslom *Nemčija – narod kulture* sledila osrednja prireditev v gledališču Theater am Hafen. »Nimamo razloga, da bi sebe naredili večje, kot smo, vendar tudi ne manjših. Odgovornost pa zahteva, da v Evropski uniji jasno pokažemo, kaj želimo kot nemški narod, in hkrati pokažemo pripravljenost na usklajevanje interesov s svojimi partnerji«, je v nagovoru dejal nemški predsednik Horst Köhler, ki je državljane pozval, naj uresničijo svoja pričakovanja v Evropi. Toda vzporedno s slavljenjem se je na manifestaciji v Hamburgu zbralo še okrog 1.500 levičarjev,

ki so protestirali z geslom *Močan levi bok – ni razloga za slavlje*.

Odložena prodaja Nemčija se kot vse države članice EU ukvarja tudi z vplivi finančne krize na svoje gospodarstvo. Prav zaradi omenjene krize je nemška vlada preložila dolgo pričakovano delno privatizacijo nemških železnic, znanih pod imenom Deutsche Bahn. Prodaja 24,9-odstotnega deleža v tovarni in potniški enoti te družbe, izločeni v novoobli-

kovano družbo DB Mobility and Logistics, je bila v obliki prve javne ponudbe delnic predvidena za 27. oktober. »Do uvrstitve delnic družbe Deutsche Bahn na borzo bo prišlo, vendar pa državnega premoženja ne bomo dali na trg ob napačnem času,« je potezo pojasnil nemški finančni minister Peer Steinbrück. Pojasnila izvršnega direktorja družbe Hartmuta Mehdorna so bila podobna: »Odločili smo se spremeniti terminski načrt v dogovoru

z našim lastnikom, predvsem zaradi nihanj in negotovosti na trgih, še posebej ta teden.« Nemška vlada si je od prodaje obetala od pet do šest milijard evrov kupnine, kar pa je ob sedanjih razmerah po mnenju analitikov težko pričakovati. Prodaja družbe Deutsche Bahn sicer velja za zadnjo večjo privatizacijo v tem največjem evropskem gospodarstvu. Država namerava obdržati 75,1 odstotka potniške in logistične dejavnosti, 100 odstotkov v infrastrukturi in dejavnost dobave elektrike.

Nemška vlada je zagotovila 400 milijard evrov v obliki poroštev za posojila in 80 milijard evrov za dokapitalizacijo bank v finančnih težavah.

Protikrizni ukrepi Nemčija je sredi oktobra predstavila sveženj ukrepov za obvladovanje finančne krize, ki ga je nemška vlada sestavila v sodelovanju z nemško osrednjo banko, finančnim regulatorjem in predstavniki bank. Tako bo zagotovljenih 400 milijard evrov v obliki poroštev za posojila, poleg tega pa še 80 milijard evrov svežega kapitala za dokapitalizacijo bank v finančnih težavah. V zameno za kapitalske vložke v banke bo država v njih dobila svoj delež. Če se takšni ukrepi ne bi izvajali, finančni sistem ne bi učinkovito in stabilno deloval, dostop posameznikov in podjetij do posojil pa bi bil onemogočen.

Tekmec za Merklovo Upati je, da bodo ukrepi proti finančni krizi učinkoviti. Prihodnje jesen namreč Nemčijo čakajo parlamentarne volitve. Kampanja bo predvidoma vroča. Nemški socialdemokrati (SPD), ki jih pestijo rekordno nizka podpora v javnosti, notranja razhajanja glede politike stranke in spori o

Slovesnost ob obletnici združitve Nemčij

menjavah na vrhu, so za svojega kandidata za kanclerja na parlamentarnih volitvah v Nemčiji septembra 2009 imenovali karizmatičnega zunanega ministra Frank-Walterja Steinmeierja. Toda predsednik SPD na zvezni ravni Kurt Beck, ki naj bi skupaj s Steinmeierjem pripravil program stranke za parlamentarne volitve, je zaradi negativne kampanje proti sebi odstopil. Na položaju ga je nasledil nekdanji vodja stranke Franz Münteferin. Nemške socialdemokrate še posebej pesti konkurenca čedalje močnejše Leve stranke, ki jo podpirajo predvsem v nekdanji komunistični Vzhodni Nemčiji, na zahodu pa vse bolj tudi nasprotniki politike predhodnika Merklove na kanclerskem položaju, nekdanjega vodje SPD Gerharda Schröderja. Kanclerka Angela Merkel, ki prihaja iz vrst krščanskih demokratov (CDU), je Steinmeierju čestitala ob nominaciji, čeprav je z besedami, da so spletke nevrredne SPD in nakazujejo globok razkol znotraj stranke, kritizirala omenjeno manevriranje na vrhu koalicijskih socialdemokratov (SPD). Hkrati se je kanclerka zavezala, da bo še naprej v okviru velike koalicije s SPD čim bolj usklajeno sodelovala vse do volitev.

Zgodovinski poraz CSU Nemški zvezni deželi Bavarski, za katero je bila do nedavnega poleg irhastih hlač, piva, avtomobilske znamke BMW in nogometnega moštva Bayern nepogrešljiv del identitete tudi vladavina Krščansko-socialne unije (CSU), pa so deželne volitve 28. septembra že prinesle spremembe. Krščansko-socialna unija je doživela zgodovinski poraz in zbrala samo 43 odstotkov glasov, to je kar 17 odstotkov manj kot na zadnjih deželnih volitvah leta 2003, in s tem izgubila absolutno večino v deželnem parlamentu. Letošnji izid je najslabši v zadnjih 46 letih, ko je stranka z večino vladala vse od leta 1962. Krščansko-socialna unija (CSU), hčerinska stranka Krščanskodemokratske unije (CDU) nemške kanclerke Angele Merkel, je morala tako sestaviti koalicijo. Socialni demokrati, partnerji CDU v vladni koaliciji kanclerke Merklove, so

Deutsche Bahn ostaja v državni lasti.

Nemška kanclerka Angela Merkel

Poraz CSU na Bavarskem

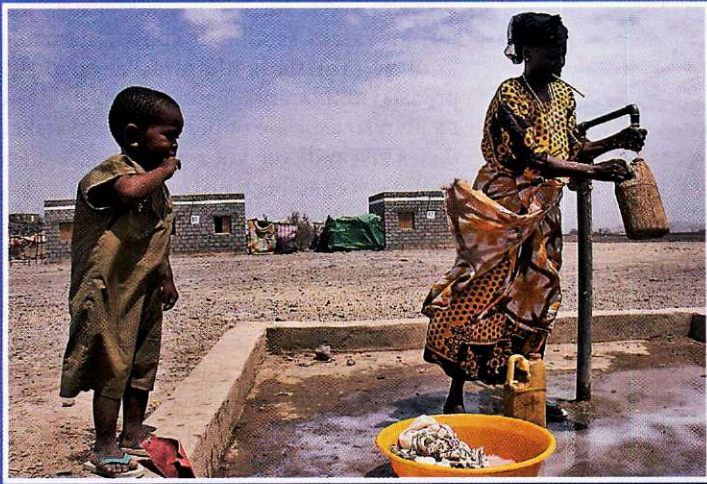
Prva mošeja na tleh nekdanje Vzhodne Nemčije

zbrali 19 odstotkov glasov, približno enako kot pred petimi leti. V deželni parlament so se uvrstili še Zeleni, Svobodni demokrati (FDP) in neodvisni Svobodni volivci. Razlogov za to, da je CSU dobila tako malo glasov, je bilo po mnenju političnih analitikov več in so kompleksni. Na padec podpore volivcev so najverjetneje vplivale poteze stranke v zvezi z izobraževanjem in protikadilskim zakonom, zaradi česar so jo volivci imeli za brezobzirno. Poleg tega je bilo vodstvo CSU v zadnjem času precej neprijetno, analitiki pa menijo, da je stranka izgubila stik z realnostjo in tudi z mladino, ki jo danes veliko bolj kot obiskovanje cerkva zanima

svetovni splet. Na stranko se nekateri jezi-jo tudi zaradi škodljivih vplivov na okolje, ki jih je prinesla modernizacija, odgovorni predstavniki stranke na ustreznih položajih pa jih niso uspešno odpravili. Na Bavarskem danes živi tudi več kot milijon tujcev, ki ne sodijo v volilno bazo CSU.

Največja mošeja Tujcev je v Nemčiji zares veliko. Posebno skupino predstavljajo priseljenci iz muslimanskih držav, največ iz Turčije. V Nemčiji živi okoli 3,5 milijona muslimanov, ki so do sedaj postavili 160 mošej, kar je ogromno, če pomislimo, da so še leta 1990 stale le tri. Samo mesto Köln ima kar 12 odstotkov muslimanskega prebivalstva, zato so mestne oblasti konec avgusta izdale dovoljenje za graditev ene največjih evropskih mošej. Turško-islamska unija (DITIB) je poleg nje najprej nameravala postaviti dva 55-metrski minareta, s čimer pa se kölnske oblasti niso strinjale, zato so načrt prilagodili in obljubili nižje minarete. Večanje števila muslimanskih priseljencev in graditev mošej povzroča v Nemčiji velika notranja nasprotja. Septembra so prav zaradi predvidene graditve mošeje izbruhnili spopadi med skrajnimi levičarji in policijo. Priprli so 500 ljudi. Spopadi so izbruhnili, potem ko je policija iz varnostnih razlogov prepovedala zborovanje desničarske skupine Pro Köln (Za Köln) proti graditvi nove mošeje. Najprej je protestiralo okoli 40.000 ljudi, ki so izražali protest proti kongresu skupine Pro Köln, na katerem se je zbralo okoli 300 udeležencev, nato pa so se začeli levičarski izgre-di, o katerih je vodja policije v Kölnu Klaus Steffenhagen dejal, da ni šlo za protest, temveč za nasilje proti policijskim uradnikom in vsem tistim, ki so želeli mirno protestirati.

Vzhodni Berlin A protesti take in drugačne vrste ne bodo pomagali. Tudi Berlin, kjer živi okoli 220.000 muslimanov, je poslej bogatejši za mošejo, ki je postala prva na tleh nekdanje Vzhodne Nemčije. Novo mošejo, ki stoji v delu mesta, imenovanem Pankow, ter ima 12-metrski minaret in kupolo, so odprli 16. oktobra. Zaradi protestnikov so odprtje mošeje, ki pripada muslimanski skupnosti Ahmadiyya, spremljali policisti. Hkrati je potekalo tudi zborovanje zagovornikov mošeje, ki so se zavzeli za raznolikost in strpnost. Udeležence je nagovoril podpredsednik spodnjega doma nemškega parlamenta (Bundestaga) Wolfgang Thierse in se zavzel za kulturo obojestranskega spoštovanja in strpnosti. Dejal je, da bi se moral tisti, ki v Nemčiji uživa samoumevno svobodo veroizpovedi, tudi v arabskem svetu zavzemati za svobodo veroizpovedi kristjanov. Berlin ima okoli 70 mošej, vendar so praktično nevidne, skrite v starih skladiščih ali drugih stavbah v zahodnem delu mesta. **D**

Umivanje rok

Preprosto dejanje umivanja rok bi lahko vsak dan rešilo tisoče otroških življenj, predvsem v Aziji in Afriki, so sporočili na Skladu ZN za otroke (Unicef), ki uvaja svetovni dan umivanja rok, s čimer želijo povečati ozaveščenost otrok. Okoli 5.000 otrok dnevno umre zaradi diareje, pri čemer bi lahko polovico smrti preprečili, če bi si otroci pred obroki in po uporabi sanitarij z milom umili roke. V več kot 60 državah v razvoju, med katerimi je večina v Aziji in Afriki, bodo na šolah organizirali aktivnosti, s katerimi bodo poskusili otrokom predstaviti pomembnost higiene, še posebej umivanja rok. Med azijskimi državami so razmere na tem področju še posebej slabe v Indiji, Bangladešu in Afganistanu. V zahodnem delu Afrike je diareja tretji najpogostejši vzrok smrti med otroki.

Črno zlato cenejše Kriza na svetovnih bančnih trgih in padci na borzah vplivajo tudi na gibanje cen črnega zlata. Zahodnoteksaška lahka nafta z novembrskim dobavnim rokom se je tako pretekli teden pocenila na 74,90 dolarja, severnomorska nafta brent pa na 71,04 dolarja. 159-litrski sod zahodnoteksaške lahke nafte z novembrskim dobavnim

rokom se je na newyorški borzi pocenil za kar 3,73 dolarja, medtem ko se je nafta brent pocenila za 3,56 dolarja. Nafta je po rekordni vrednosti 147,27 dolarja v začetku julija izgubila skoraj 49 odstotkov vrednosti. Vlagatelji so v skrbeh, da bo upočasnjevanje svetovnega gospodarstva povzročilo upad povpraševanja po nafti. Cene nafte potiskajo navzdol

bojazni pred recesijo, ki ne pojemajo. Pešanje gospodarske dejavnosti namreč zmanjšuje tudi povpraševanje po nafti.

Spet na nogah Dalajlama si je opomogel od operacije žolčnih kamnov in zapustil bolnišnico v New Delhiju. Konec meseca naj bi tudi že nadaljeval s potovanji, obiskal naj bi Japonsko. Dalajlama je že konec avgusta zaradi bolečin v trebuhu obiskal bolnišnico v Mombaju. Toda po več zdravniških preiskavah so ga odpustili, ker naj z njim ne bi bilo nič narobe. Žolčne kamne so mu odkrili ob vnovičnem obisku bolnišnice, tokrat v New Delhiju, kjer so mu jih zdravniki tudi odstranili. Zaradi zdravstvenih

razlogov je 73-letni tibetanski duhovni voditelj nedavno odpovedal za oktober napovedani obisk v Nemčiji in Švici. Dalajlama več mesecev v letu preživi na potovanjih po svetu, kjer poskuša pojasniti prizadevanja Tibetancev za večjo svobodo pod Kitajsko in uči o budizmu. Od pobega iz Tibeta leta 1959, ki je sledil neuspelemu uporju proti kitajskim oblastem, dalajlama živi v indijskem mestu Dharmasala.

TUJI TISK

La Repubblica

Skrivnosti možganov

Einsteinovi možgani so bili po velikosti pod povprečjem, njihova možganska skorja, ki je predel za abstraktno mišljenje, pa je bila v primerjavi s povprečjem tanjša. Toda poleg močno razvitega dela možganov, kjer potekajo mate-

matični izračuni, je zdravnike, ki so bili lahko navzoči pri avtopsiji največjega znanstvenika prejšnjega stoletja, umrl je leta 1955, začudilo še nekaj drugega. Število rumenih celic v Einsteinovih možganih je bilo večje, kot je običajno. Rumene celice so glavna tema festivala znanosti, na katerem bo nastopil ameriški raziskovalec Douglas Filetz z naslovom Drugi del možganov, v katerem bo poskušal dokazati, da imajo tudi te celice svoj »glas«, ki ga uporabljajo za komunikacijo med seboj pa tudi z nevroni. Če rumene celice gledamo pod mikroskopom, se od nevronov ne razlikujejo preveč, zaradi funkcije, ki jo opravljajo, pa so lahko bolj masivne.

The New York Times

Drugi dom

Garrett Reisman se je že odpravil v rusko Zvezdno mesto, nekdanjo tajno vojaško bazo, kjer ga je čakalo nekaj tednov šolanja. Toda zazvonil je telefon in njegov nadrejeni mu je sporočil, naj se vrne v Huston, ker naj bi bili njegov staž

odpovedali. Astronavt se je znašel med dvema ognjema zaradi nesoglasij med Naso in rusko vesoljsko agencijo Roskozmos. Odpoved njegovega izobraževanja je bila le ena od težav na njegovi poti v vesolje: letos je preživel tri mesece na krovu orbitalne postaje MKC, bil v odprtem vesolju in preizkušal videozvezo s Stephenom Colbertom. Vsi, ki sodelujejo z ruskim vesoljskim programom, lahko povedo podobne zgodbe o neomajnih uradnikih, zapletenih birokratskih postopkih in odločitvah, ki so v najboljšem primeru videti kot kaprice. Veliko takih zgodb se zgodi prav v Zvezdnem mestu, kjer astronavti z vsega sveta vadijo pred poletji na ruskih vesoljskih ladjah Sojuz.

Dovolj piratstva Bojne ladje zveze Nato so skozi Sueški prekop odplule proti obalam Somalije, kjer želijo pomagati v boju proti piratom, ki na tem območju napadajo vse pogosteje. Pirati so letos ob obali Somalije in v Indijskem oceanu napadli že 32-krat, kar je dvakrat več kot v celotnem letu 2007. Proti Somaliji je zdaj odplulo sedem Natovih ladij, ki naj bi pomagale predvsem v boju proti piratom, poleg tega pa naj bi obiskale tudi Natove partnerske države v Perzijskem zalivu. Šlo naj bi za ladje iz Velike Britanije, Nemčije, Grčije, Italije, Turčije in ZDA, med katerimi so fregate, dva rušilca in ladja za preskrbo. Vse podrobnosti tokratne Natove misije še niso znane, vendar naj bi morebitne zajete pirate obravnavali na podlagi zakonov, ki veljajo v

državah, od koder prihajajo sodelujoče Natove ladje. Te naj bi med drugim pomagale tudi pri varovanju ladjevja Svetovnega programa ZN za hrano (WFP).

Ladje WFP namreč v Somalijo vsak mesec prepeljejo od 30.000 in 35.000 ton pomoči. Piratstvo je izredno dobro organizirano predvsem ob severovzhodni obali Somalije, kjer se ozemlje razteza globoko v Indijski ocean. Tam namreč poteka plovna pot proti Sueškemu prekopu, skozi katelega naj bi prepeljali več kot 30 odstotkov vse načrpane nafte na svetu.

Kartelno dogovarjanje Evropska komisija je ugotovila, da so se podjetja Chiquita, Dole in Weichert, ki so v večinski ameriški

lasti, med letoma 2000 in 2002 kartelno dogovarjala za cene uvoženih banan v Evropo, kar je v nasprotju z zakonodajo EU. Zato je dvema izmed teh podjetij naložila skupno 60,3 milijona evrov kazni. Po ugotovitvah Bruslja so se omenjena podjetja dogovarjala o cenah uvoženih banan v osmih državah EU, in sicer Avstriji, Belgiji, Nemčiji, Luksemburgu

ter na Danskem, Finskem, Nizozemskem in Švedskem. Tam so v letu 2002 prodala okoli 1,6 milijona ton banan, vrednih okoli 2,5 milijarde evrov. Kazen bosta morala plačati podjetji Dole in

Weichert, ki je bilo v času kartelnega delovanja pod nadzorom velikana Del Monte, medtem ko je Chiquita kazni oproščena, ker je evropsko komisijo obvestila o nezakonitem početju.

Spominska razstava

V milanski operni hiši Scala so ob 100. obletnici rojstva svetovno znanega avstrijskega dirigenta Herberta von Karajana (1908–1989) pripravili spominsko razstavo. Življenje in glasbeno delovanje velikega mojstra sta v muzeju te znamenite italijanske operne hiše predstavljena prek videov, zapisov in slik. Karajan, s polnim imenom Heribert Ritter von Karajan, je leta 1954 nasledil Wilhelma Furtwänglerja na mestu vodje in šefa dirigenta Berlinskih filharmonikov, kjer je ostal do leta 1989. Od prvega mednarodno opaženega nastopa v Berlinu leta 1938 je veljal 5. aprila 1908 v Salzburgu rojeni vodja orkestra za največjo dirigentsko senzacijo 20. stoletja. Razstava, ki nosi naslov Karajan – njegovo življenje in umetnost, bo odprta do 31. marca 2009.

VIP: STA

TUJI TISK

The Guardian

Težave magnatov

Ruski milijarder Ališer Usmanov ne namerava prodati svojega deleža v Arzenalu ne glede na svetovno gospodarsko krizo; svojo ljubezen do kluba je primerjal z ljubeznijo moškega do ženske. Prodaja 24 odstotkov deleža kluba je zanj ne-

smiselna, saj bi rad pridobil še en odstotek. Arzenal bi prodal samo v primeru, če bi ga le-ta zasovražil, toda to se po njegovem prepričanju ne bo zgodilo, vsaj dokler bo direktor Arzenala ostal Arsen Wenger. Ališer je takšne izjave podal, potem ko so prišli na dan podatki, da so on in drugi ruski milijarderji, vključno z Romanom Abramovičem, v zadnjih petih mesecih gospodarske krize izgubili 230 milijard dolarjev. Abramovičevo premoženje se je zmanjšalo za 20,3 milijarde, Usmanovo pa za 11,7 milijarde dolarjev. 25 najbogatejših ljudi v Rusiji ima zaradi svetovne gospodarske krize velike izgube, svoje pa je prineslo tudi vojskovanje v Gruziji, ki je izzvalo zmanjšanje tujih investicij v Rusiji.

Mignews

Lunin prah

Alaina Beana je vedno privlačilo slikanje in modeliranje: že kot otrok je sestavljal vedno nove in nove modele letal, dokler ni izdelal skoraj idealne miniaturne kopije pravih krilatih strojev. V času svoje vojaške kariere je nadaljeval

z risanjem konstrukcij letal. Ko je postal astronaut, si je ob večerih prihranil čas za umetnost, toda kakor hitro je leta 1981 zapustil Naso, potem ko je vesolju dal 18 let življenja, je začel svojo umetniško kariero. Med upodabljanjem daljnih svetov se je zanašal na spomin. In to ne zastonj, saj sodi med deseterico astronautov, ki so hodili po Luni. Danes 76-letni slikar, nekdanji pilot lunarnega modula Apollon 12, je 12. novembra 1969 postal četrti človek, ki je stopil na površje Lune. Njegova dela so razstavljena v knjižnici in muzeju Univerze v Teksasu. V mnogih letih je odkril nenavaden način slikanja, saj v svoje akvarelne barve meša pravi lunin prah in slika z instrumenti z vesoljske ladje.

INTERVJU

Mag. Alojz Stana

Doreči je treba status zemeljskega plina kot energenta

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Mag. Alojz Stana je glavni direktor Geoplina, d. o. o., Ljubljana, družbe za trgovanje in transport zemeljskega plina. Družba se ukvarja s preskrbo z zemeljskim plinom in drugimi storitvami, ki so povezane s tranzitom in zastopanjem ter posredovanjem na trgu z zemeljskim plinom. Izobrazbena struktura zaposlenih je zelo visoka, saj ima kar 92 odstotkov zaposlenih najmanj višješolsko izobrazbo, v družbi pa so zaposleni tudi trije magistri znanosti. Eden med njimi je mag. Alojz Stana, glavni direktor Geoplina je nadzorni svet imenoval 17. novembra 2006. Mag. Stana je bil pred tem član uprave Mariborske livarne Maribor (MLM).

Družba Geoplin, ki jo vodite, je v Sloveniji edini operater prenosnega omrežja. Pred kratkim ste napovedali, da se bodo oktobra cene plina povečale za 15 do 16 odstotkov. Če prav razumem, se bodo za toliko povečale cene končnim porabnikom, zato bodo tudi stroški ogrevanja za toliko višji. Je tako?

Družba Geoplin, d. o. o., Ljubljana je trgovec. Sistemski operater prenosnega omrežja je družba Geoplin plinovodi, d. o. o., ki je v 100-odstotni lasti Geoplina, d. o. o., Ljubljana. Zemeljski plin se je v mesecu oktobru na prenosnem omrežju podražil za 14 odstotkov, za končnega porabnika znaša ta dvig približno 7 do 8 odstotkov. Cena zemeljskega plina je samo ena od postavk na računu končnega porabnika.

Kaj je dejanski vzrok za napovedi tolikšnih podražitev, so to cene surovin na svetovnih trgih ali ste v načrtovane podražitve vključili še t. i. notranje razloge?

Zemeljski plin je vezan na cene nafte z določenim zamikom. Ko se nafta draži, se draži tudi zemeljski plin; enako velja za pocenitve.

Kako posluje Geoplin, kakšni so izidi?

Poslovanje Geoplina bo v letu 2008 uspe-

šno, v skladu z našimi usmeritvami in poslovno strategijo.

Kakšna pa je struktura porabe zemeljskega plina v Sloveniji in kako poteka prodaja?

Geoplin v Sloveniji dve tretjini količin zemeljskega plina proda porabnikom v industriji in storitvenih dejavnostih, eno tretjino pa porabnikom za široko potrošnjo. V letu 2008 smo začeli tudi s prodajo zemeljskega plina TE Šoštanj za proizvodnjo električne energije. Naša temeljna dejavnost je prodaja zemeljskega plina in zakup prenosnih zmogljivosti v tujini za transport kupljenega plina v Slovenijo. Naj dodam, da zemeljski plin prodajamo največ na osnovi dolgoročnih pogodb. Sicer pa s kupci sklepamo pogodbe o dobavi zemeljskega plina in z njimi uredimo tudi dostop do prenosnega omrežja, če nas za to posebej pooblastijo.

Lastništvo družbe Geoplin je torej razpršeno, velik del pa v lasti države. So v načrtu kakšne lastniške spremembe, morebiti celo menedžerski odkup, ki je v Sloveniji postal že kar moden?

Tako je. Družba Geoplin, d. o. o., Ljubljana ima 28 lastnikov. Med njimi je tudi država, ki pa ni večinska lastnica. V družbeniški pogodbi je določilo, ki govori, da imajo obstoječi lastniki predkupno pravico, tako da menedžerski odkup ni mogoč. Kakšne pa so namere lastnikov z deleži, ki jih imajo, bo treba vprašati njih.

Se morda pojavljajo kakšne težnje drugih družb, da bi se polastile Geoplina?

Proizvodnja zemeljskega plina v EU se bo v naslednjem 20-letnem obdobju zmanjšala, zato bo treba ta energent dodatno pripeljati v Evropsko unijo.

Takšnih teženj ta čas ni zaznati oziroma meni niso znane.

Med lastniki Geoplina je tudi družba Petrol, ki je zelo zanimiva za morebitne prevzemnike. Menite, da lahko pride do zamenjave lastništva Petrola?

Lastnikov ni mogoče zamenjati. Lahko pa se lastnik ali lastniki odločijo, da svoje deleže prodajo oziroma jih povečajo, če je ponudba oziroma povpraševanje po določenih delnicah oziroma deležih.

To sem vprašala zato, ker se oblikuje nova vlada, za katero se predvideva, da si bo želela vpliv v Petrolu. Zanima me, kako gledate na to?

Vpliv lastnikov je proporcionalen z njihovimi lastniškimi deleži. Vse drugo so lahko le ugibanja.

Pred kratkim je bilo zaslediti, da bo tudi Petrol med tistimi, ki naj bi dokapitalizirali NLB. Ali se vam zdi to modra odločitev in zakaj?

Za finančne naložbe se vsako vodstvo odloča na podlagi lastne poslovne presoje.

Vaše ime je bilo večkrat omenjeno v povezavi z elektrogospodarstvom. Govorilo se je, da boste postali direktor Holdinga slovenskih elektrarn (HSE), poleg dr. Jožeta Zagožna, vendar se pozneje to ni zgodilo, ste pa predsednik nadzornega sveta HSE. So bile vesti, da boste postali direktor, objavljene na podlagi pogovorov ali so bila to samo ugibanja novinarjev?

► Sem predsednik nadzornega sveta HSE, d. o. o. Nikoli mi ni bilo ponujeno delovno mesto v upravi oziroma nobeno delovno mesto v skupini HSE.

Kako ocenjujete delo in vlogo HSE, s čim ste najbolj zadovoljni in s čim manj?

V času vodenja nadzornega sveta HSE, d. o. o., lahko delo holdinga ocenim pozitivno, kar izkazujejo doseženi poslovni rezultati v letu 2007 in 2008. Velika odgovornost posloводства so investicije v naslednjem 5- oziroma

električni energiji raslo v skladu z napovedmi, bo zemeljski plin na tem področju nepogrešljiv energent. Proizvodnja zemeljskega plina v EU se bo v naslednjem 20-letnem obdobju zmanjšala, zato bo treba ta energent dodatno pripeljati v Evropsko unijo. V zadnjem času je bilo predstavljenih precej projektov, ki bi to omogočali: Severni tok, Južni tok, Nabucco, LNG terminali, Galsi. Ocenjujem, da je treba v Republiki Sloveniji doreči status zemeljskega plina kot enega od energentov za proizvodnjo električne energije.

Osebnostno menim, da je v Sloveniji še precej možnosti združevanja kapitala, kadrovskih resursov in iskanja sinergijskih učinkov v energetiki.

10-letnem obdobju. Prav tako bo treba najti primeren model trženja, ki bo zadovoljil investicijske potrebe in konkurenčno ponudbo električne energije. Treba je optimirati organizacijo skupine HSE in najti odgovore, kdaj in v kolikšni meri bo potrebna dokapitalizacija, s kom in v kakšni obliki. Osebnostno menim, da je v Sloveniji še precej možnosti združevanja kapitala, kadrovskih resursov in iskanja sinergijskih učinkov v energetiki.

Kako gledate na področje elektrogospodarstva v Sloveniji. Kaj bi morali storiti, da bi v državi proizvedli še več električne energije?

Potrebna je usklajena investicijska politika v prenosne in proizvodne zmogljivosti. Prav tako bo treba zagotoviti optimalno strukturo proizvodnih virov v smislu sprejetih obveznosti do okolja in konkurenčne proizvodne cene.

Pred kratkim ste dejali, da brez dodatnih virov energije v Evropi ne bo razvoja. Na katere dodatne vire ste mislili?

Zemeljski plin je energent, ki se uporablja v večini primerov za gretje in proizvodnjo električne energije. Če bo povpraševanje po

Zakaj zemeljski plin za proizvodnjo električne energije? Mar nimamo dovolj vode?

Zemeljski plin se v mnogih državah že uporablja za proizvodnjo električne energije. V primerjavi z nekaterimi drugimi viri za pridobivanje električne energije, na primer premogom, ki ga Slovenija ima in mora z njim ravnati zelo preudarno, ima zemeljski plin nekatere prednosti, saj so zanj značilne nižje emisije, nižje naložbene vrednosti in hitrejša izpeljava celotnega projekta. Kar se pa vode tiče, vemo, da je pridobivanje električne energije iz vodnih virov najracionalnejše. Težave se pojavljajo pri umeščanju v

prostor. Menim, da bomo naraščajočo porabo energije lahko izpolnili le z optimalno proizvodno strukturo vodnih virov, jedrske energije, premoga in tudi zemeljskega plina. V tej strukturi bo treba upoštevati časovno premico, izpostavljenost uvozu ter razliko med proizvodno in prodajno ceno električne energije.

Ali torej lahko plin rešuje tudi proizvodnjo elektrike? O tem se v javnosti doslej ni veliko govorilo.

Tako je in to je odvisno od stroke. Če se bo le-ta odločila, da bi zemeljski plin lahko kratkoročno reševal zagato s pridobivanjem električne energije, je treba ukrepati že zdaj. Naložbeni cikel za graditev energetskih objektov se namreč daljša in dražje; prav tako bo treba zagotoviti dodatne količine zemeljskega plina in dodatne skladiščne zmogljivosti, za kar pa je potreben čas oziroma pravočasna sklenitev dogovorov.

Od kod lahko Geoplin zagotavlja dodatne količine zemeljskega plina?

Za Slovenijo so ta čas mogoče tri nove nabavne poti; nekaj sem jih že omenil, druge pa so: Nabucco, Južni tok, ki bi na poti do Italije vodil tudi prek Slovenije, in terminal za utekočinjeni zemeljski plin, ki se bo gradil na Krku. Južni tok naj bi bil zgrajen do leta 2018, terminal na Krku leta 2014, oba pa sta za Slovenijo zanimiva tudi z gospodarskega vidika, saj lahko dolgoročno s takšnimi projekti postanemo pomemben člen širše energetske družbe. Prepričan sem namreč, se bo delež rabe zemeljskega plina za pridobivanje električne energije močno povečal, posebej če bodo cene nafte še naprej padale.

Nekateri menijo, da se za večjo rabo zemeljskega plina zavzemate predvsem s podjetniškega vidika. Lahko naštejete vsaj eno prednost, ki jo ima plin, s katero bi lahko prepričali nejeverne Tomaže?

Zemeljski plin prištevamo med najkakovostnejša fosilna goriva, saj pri njegovem iz-

Predstavitev družbe Geoplin

Lansko poslovno leto je bilo za družbo Geoplin uspešno, direktor mag. Stana pa tudi za letošnje leto napoveduje podobne rezultate. V letu 2007 je družba dosegla 331,7 milijona evrov prihodkov in 17,4 milijona evrov dobička. Družba Geoplin je prodala 1.166 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina. Lansko poslovanje so zaznamovale predvsem rastoče cene nafte in njenih derivatov na svetovnih trgih ob padajočih tečajih ameriškega dolarja ter neobičajne vremenske razmere. Družba Geoplin ima dve hčerinski družbi, ki sta v njeni 100-odstotni lasti, to sta družba Geoplin plinovodi, d. o. o., in družba Geocom, d. o. o. Vse tri tvorijo Skupino Geoplin. Glavna dejavnost družbe je trgovina na debelo z zemeljskim plinom. Danes Geoplin z zemeljskim plinom preskrbuje 170 večjih kupcev, razpršenih vzdolž prenosnega plinovodnega omrežja v Sloveniji. Večina je industrijskih, 15 pa je distribucijskih podjetij. Geoplin ima več nabavnih virov, največ zemeljskega plina kupi v Rusiji in Alžiriji, manjši del pa na območju EU. Plinovodno omrežje, s katerim upravlja družba Geoplin plinovodi, d. o. o., obsega 970 km.

Zemeljski plin je vezan na cene nafte z določenim zamikom. Ko se nafta draži, se draži tudi zemeljski plin; enako velja za pocenitve.

gorevanju nastaja le vodna para in bistveno manjša količina ogljikovega dioksida kot na primer pri premogu, sprošča pa se toplotna energija. Gre torej za okolju prijazen vir energije. Investicije v osnovna sredstva so bistveno nižje kot za druge energente in za upravljanje TE je potrebnih manj zaposlenih. So to dovolj prepričljivi razlogi?

Največja politična stranka SD napoveduje v svojem programu graditev drugega bloka Jedrske elektrarne Krško, kar naj bi bilo zapisano tudi v novonastajajoči koalicijski pogodbi. Se strinjate, da je ta gradnja potrebna?

To odločitev prepuščam strokovnjakom s tega področja. Sam zagovarjam tezo optimalnih proizvodnih virov in diverzifikacije.

Cene električne energije so se v zadnjem letu povečale, nekateri so kritični do cen za gospodinjstva. Je elektrika po vašem prepričanju prepceni ali predraga?

Cene na trgu električne energije se oblikujejo v smislu povpraševanja in ponudbe. Poceni električne energije ni več, in če bo povpraše-

vanje naraščalo hitreje kot ponudba, je velika verjetnost, da bodo cene še višje. Seveda pa je treba primerjati cene pri nas in v sosednjih državah, podjetja pa verjetno širše, s cenami neposrednih tekmecev. Energija ni več dobrina, s katero bi se dalo izoblikovati dolgoročno konkurenčno prednost.

Kako bi ocenili mandat odhajajoče vlade na področju energetike?

V energetiki se odločitve, ki so sprejete, odražajo dolgoročno. Mislim, da je za sodbe prezgodaj.

Kaj pričakujete od nove vlade, morda tudi kadrovske cunami v podjetjih, tudi v tem, ki ga vodite, in tistih, ki jih nadzirate?

Legitimna pravica vseh lastnikov je, da določajo in menjajo vodstvo podjetij ne glede na to, ali je lastnik država ali fizična oseba. Vsem lastnikom je skupno tudi to, da želijo, da bi bila njihova lastnina dobro vodena v smislu dolgoročnosti in dvigovanja vrednosti podjetja. Delne kadrovske spremembe je pričakovati, vendar osebno menim, da tam, kjer pričakovanja lastnikov niso v celoti izpolnjena. **D**

Plin v Sloveniji

Potem ko je pred skoraj 160 leti ljubljanski župan predlagal zamenjavo oljnih svetilk in uvedbo plinske razsvetljave v mestu, je 9. novembra 1861 na ljubljanskih ulicah prvič zasvetila plinska luč. Ta dan se šteje za začetek plinarništvu v Ljubljani.

Uporaba

Zemeljski plin se uporablja na različnih področjih: v industriji, za komercialno rabo (ogrevanje, hlajenje), v široki potrošnji (gospodinjstva), za proizvodnjo električne energije, kot surovina (umetna gnojila, metanol), za pogon motornih vozil.

Kaj je zemeljski plin?

Zemeljski plin je zmes različnih plinov, od katerih je največ metana (do 99 odstotkov), vsebuje pa še etan, propan, butan, primese težjih ogljikovodikov, dušik in ogljikov dioksid.

S predstavitve knjige, od leve Renato Podbersič ml., Lučka Kralj Jerman in prof. dr. Tomaž Simčič. Knjigo je izdala založba Družina.

Dolga desetletja zamolčan

Ivo Žajdela, foto: Gregor Pohleven

Dr. Janko Kralj je danes v Sloveniji – razen redkim posameznikom, poznavalcem zgodovine 20. stoletja – neznana oseba. Zdaj je o njem pod naslovom *Janko Kralj. Utišani in pozabljeni slovenski politik* izšla knjiga.

»Še vedno slišim: 'O škoda, da ni dr. Kralja, on bi to storil, on bi našel pot k temu itd. itd.' Za Vas naj bo posebna tolažba, da se je zares popolnoma žrtvoval za svoj narod in je v delu za njega umrl, ker ni hotel počivati,« je v pismu Anici Kralj, vdovi dr. Kralja, leta 1945 zapisal p. dr. Anton Prešeren, med vojno in po njej vodilni slovenski duhovnik v Rimu.

Dr. Kralj in Gorica Dr. Janko Kralj, ena osrednjih katoliških osebnosti na Goriškem v času fašizma, se je rodil leta 1898 v Saksidu pri Dornberku. Študi-

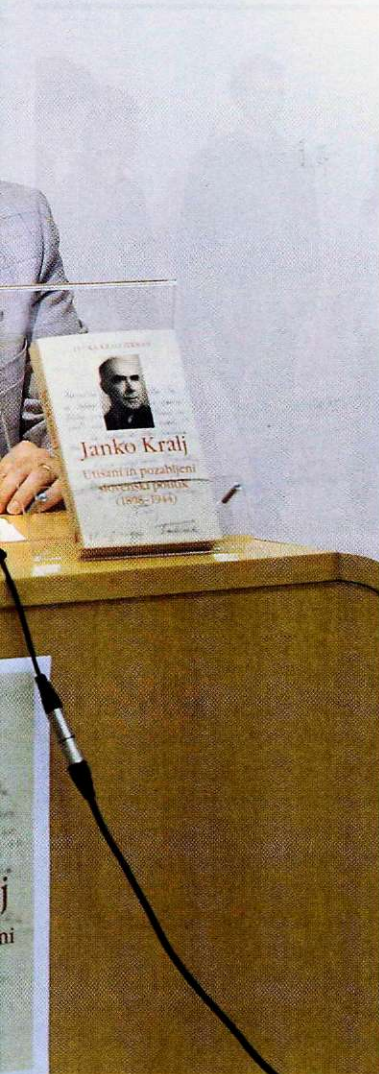
ral je pravo v Gradcu, Zagrebu, Ljubljani in Padovi. Takoj po prvi svetovni vojni se je uveljavil kot prodoren mislec. Veliko je študiral pojav komunizma in o tem tudi pisal. Leta 1925 je objavil knjigo *Boj majhnega naroda*, ki je bila prva slovenska knjiga, žrtev fašistične zaplembe. Naslednje leto je prevzel uredništvo izdaj Goriške Mohorjeve družbe. Leta 1928 ga je režim za pet let konfiniral na Liparskih otokih, vendar je bil zaradi posredovanja pomembnih oseb predčasno izpuščen. V začetku 30. let so fašisti ostro nastopili proti Slovencem. Pred nasiljem so se nekateri

umaknili v Jugoslavijo, Kralj pa je kljub ostremu režimu ostal med svojimi ljudmi. Dr. Anton Korošec ga je povabil za sodelavca, vendar se za to ni mogel odločiti. Vsa trideseta leta in prva leta vojne je v zelo težkih razmerah deloval na Goriškem. Budno so ga spremljali in mu odvzeli potni list. Na začetku vojne, ko so Italijani zaprli več Slovencev in jim sodili na drugem tržaškem procesu, se je zelo angažiral za obrambo. Uspelo mu je, da štirih Slovencev niso ustrelili.

Po fašizmu še komunizem

Z vojno, leta 1942, pa se je po-

leg fašizma pojavila še ena nevarnost, komunizem. Zaradi njegovega jasnega odklonilnega stališča do komunistov so ga ti že leta 1942 nameravali v Gorici umoriti. Po naključju, ker ga ni bilo doma, se je umoru izognil. O tem je po letu 1990 pričeval njegov nesojeni morilec Zdenko Zavadlav, ki je bil med vojno na Goriškem član Vosa. Poleti 1943 so komunisti umorili Kraljevca prijatelja, velikega narodnjaka, žrtev fašističnega preganjanja in očeta sedmih otrok Iva Brica iz Dornberka. Jasno mu je bilo, da bodo umorili tudi njega, takoj ko bo mogoče. Zaradi tega se je

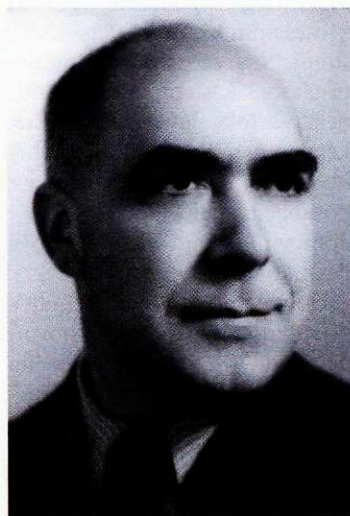
moral takoj po kapitulaciji Italije umakniti iz Gorice v Rim. Tudi njegova družina je bila ogrožena in je odšla v begunstvo. V Rimu je aktivno deloval in pomagal Slovincem in tudi Judom. Konec leta 1944 je nenadoma hudo zbolel in umrl. Pokopali so ga v navzočnosti številnih Slovincem na rimskem pokopališču, kjer pa je kasneje njegov grob skrivnostno izginil. Po vojni so ga, ker je bil odločen protikomunist, klevetali celo nekateri njegovi nekdanji politični sodelavci, da je sodeloval s fašističnim režimom. V knjigi o njem je to zelo temeljito povsem ovrženo. Še več, prikazani so tudi motivi tistih, ki so ga klevetali. Knjiga zato ni le osvetlitev njegove osebnosti, ampak tudi popolna rehabilitacija njegovega dela.

Ljubezen do resnice »Dobro se zavedam, da v moji ožji domovini prevladuje drugačen pogled na našo polpreteklost od tistega, ki ga prinaša moja knjiga. Toda no-

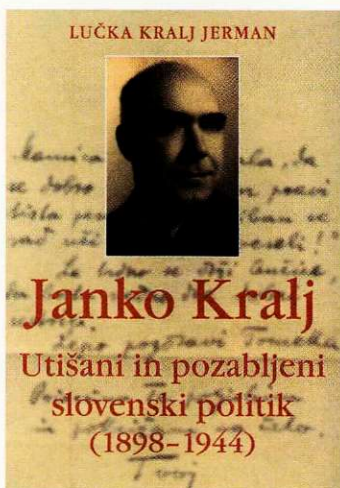
ben resničen ali namišljen obzir do ustaljenega javnega mnenja ne more biti izgovor, da se resnica zamolči ali zamegli. Ljubezen do resnice mi je bila pri pisanju osnovno vodilo, in to do te mere, da sem se odločila za objavo vseh podatkov,« je uvodoma v knjigi zapisala avtorica Lučka Kralj Jerman, hčerka dr. Janka Kralja.

Knjigo je napisala v spomin dr. Janku Kralju in njegovim sodelavcem, neštetim zaupnikom, pogumnim duhovnikom in ljudem, ki so po revoluciji obmolknili in v tišini trpeli. »Naj se deloma odkrije zavesa tišine, naj se odgrne pregrinjalo, ki jih je ovilo v molk pod težo krivičnega obrekovanja. Njihovo delo je ostalo nevidno, priče, ki bi danes govorile, so obmolknile. Na desetine jih je stalo prostovoljno v senci in so v molku odšli. Njihovo delo nikdar ni bilo priznано, vendar so jih mnogi ljubili in spoštovali.«

Sestavljanje mozaika Na vprašanje, kako dolgo jo je pripravljala ter kako in kje je zbirala gradivo, odgovarja: »Zbiranje gradiva sem začela leta 1984. V oddaljeni Argentini je bilo to težko delo. Imela sem nekaj maminih zapisov ter nekaj pisem, dokumentov in slik. Ko je zbolela, sem to našla. Moram pa omeniti prof. dr. Tomaža Simčiča, ki mi je s čudovitim potrpljenjem in vztrajnostjo pošiljal iz Trsta, preko oceana, knjige, članke in dokumente, vse, kar je mogel zaslediti. Uredil mi je tudi dokumente in marsikaj pojasnil. Brez njegove pomoči ne bi ime-

Politik dr. Janko Kralj

la knjiga toliko podatkov, saj je bilo težko kaj najti brez dr. Kraljevih arhivov. Ker je ta skupina, imenovana pozneje 'Kraljeva skupina', delovala po deželi večinomoma od ust do ust, za seboj ni pustila dosti zapisanega, pa tudi na tistih besedilih, ki jih je napisal dr. Kralj, večinoma ni njegovega podpisa. Moj stric dr. Teofil Simčič, njegov sodelavec, in naša mama ter Angela Abuja so večkrat pripovedovali, kako je Janko Kralj branil, sestavljal, pisal spomenice in prizive na Vatikan in na Mussolinija, ne da bi se podpisoval. Podpisovali so jih dekani ali družinski člani. Tako nimamo dokumentov za to, vemo pa, da je bilo res. Stric mi je večkrat to pripovedoval, ko sem že pisala knjigo, videl jih je v pisarni, bilo jih je v teh letih na desetine, gotovo več kot sto, mi je dejal. Takratno podtalno delo je večinoma potekalo v takšni anonimnosti.«

Srečanje z atentatorjem Med vojno so ga bolj kot fašisti ogrožali komunisti, saj so pripravljali nanj celo atentat. Lučka Kralj Jerman se je z nesojenim morilcem svojega očeta Zdenkom Zavadlavom osebno srečala po padcu komunizma v Sloveniji leta 1994. »Vedela sem, da je bil zadolžen za umor očeta od leta 1942. Ta podatek sem zasledila iz drugih virov. Iz Argentine sem mu pisala, odpisal mi je in nato sva se v Sloveniji dvakrat obširno pogovarjala. Teža, ki so jo nosili na sebi ljudje, ki so izvajali komunistične umore, je bila strašna. Zavadlav se je odločil, da bo pisal resnico, potem ko je

prestal obsodbo na smrt in dolgo dobo zapora.«

Krivično oklevetan Dr. Janka Kralja so vse do danes klevetali, da je sodeloval s fašistično tajno policijo. V knjigi je avtorica to zelo natančno ovrgla. »To je bila po vojni glavna obtožba, ki je šla od ust do ust, brez konkretnih dokazov. Pozabljeno je bilo vse pozitivno delo Kraljeve skupine pod fašizmom, vsa skrajšana leta fašističnih konfinacij, vse preprečite premestitev duhovnikov, vsa olajšanja trpljenj naših ljudi. Poglejte, podtalno delo, kakršno je bilo delo skupine dr. Kralja, njegovih sodelavcev in velika mreža fantov in mož po deželi, je morala nujno najti nekaj stikov pod diktaturo, da je tako lahko reševala ljudi. S tem so seveda tvegali glavo. Da, zveze je Janko Kralj gotovo imel, a s temi zvezami je pomagal primorskim Slovincem! Oglejmo si samo Jude, kakšne stike so imeli z Nemci, tudi zato, da bi rešili eno samo življenje! Ali pogajanja partizanov z Nemci med vojno! Potem pa, po vojni, še slovenski molk! Priče niso govorile, prve sem zapisala šele po letu 1988.«

Umik v Argentino Vdova dr. Janka Kralja se je z otroki leta 1948 podala na begunsko pot v daljno Argentino. Lučka Kralj odgovarja: »Za Kraljevo družino v Gorici, tik ob jugoslovanski meji, ni bilo več varno; pa tudi za mamó bi bilo težko kako naprej z otroki. Odločila se je za emigracijo v tujino. Si lahko predstavljate vdovo, ženo 'izdajalca' – kajti tako nalepko so nosili vsi, ki so nasprotovale komunizmu in se jim niso pridružili –, kako se je podala v tujino s tremi otroki, ko je bil mladi sin zaprt v Ljubljani?«

Po prihodu v Argentino jim ni bilo lahko. »Zelo težko in boleče je bilo,« pojasnjuje. »Ne morem pozabiti maminih besed, ko je prvič zvečer zaklenila vrata malega, skromnega stanovanja v Buenos Airesu in vzdihnila: 'Prvič me ne bo ponoči strah ...' Namreč, odkar se je na Liparih poročila z od fašistov konfiniranim Jankom Kraljem, je bil ta vedno zasledovan. Policija je stalno poročala o vsakem njegovem premiku. Potem ▶

► pa: novi 'informatorji', naši, slovenski, na žalost.«

Lučka Kralj Jerman Lučka Kralj Jerman se je rodila v Gorici, 4. junija 1934, v družini politika dr. Janka Kralja in Anice Simčič. Takrat je bil njen oče dr. Janko Kralj, voditelj številčne podtalne struje »krščanskih socialcev« na terenu, pod hudim fašističnim pritiskom. Po očetovi smrti se je vrnila z družino v Gorico. Tam je Lučka Kralj obiskovala slovensko gimnazijo in nadaljevala glasbeno šolo. Leta 1948 je z mamo, sestro in mlajšim bratom emigrirala v Argentino, v Buenos Aires. Konec leta 1954 se je poročila s Francetom Jermanom. V družini se jima je rodilo pet otrok, trije fantje in dve dekleti, ki so odrasčali v patagonskem mestu Bariloche (Bariloche), ob jezeru pod Andi. Nenadna smrt moža in očeta je presenetila družino leta 1980.

Po letu 1962 je Lučka Kralj Jerman nadaljevala s študijem glasbe, zborovodstva in moderne glasbene pedagogike. Leta 1964 je v Bariločah sprejela

Avtorica Lučka Kralj Jerman

pouk glasbe na angleški osnovni šoli Woodville in tam ustanovila otroški pevski zbor. Leta 1968 je na povabilo mestne občine ustanovila otroški zbor Ninos cantores de Bariloche, ki je bil že leta 1971 vabljen v Buenos Aires in tam izvedel dva koncerta, enega z znanim komornim orkestrom Camerata Bariloche. Leta 1979 je fundacija Festivales Musicales de Buenos Aires povabila njen zbor Ninos y Jovenes cantores de

Na predstavitvi knjige so sodelovali tudi pravnuki dr. Janka Kralja.

Bariloche, da je s samostojnim koncertom odprl glasbeno leto Purcell - Britten. Istega leta je dirigentka pripravila otroški zbor, ki je izvajal »angelski zbor« v Brittnovem delu *Vojni rekviem* v znamenitem Teatru Colon. Prva barvna televizija ATC Buenos Aires je v živo prenašala božični koncert, ki ga je zbor izvajal s Camerato Bariloche.

Poklon pogumnim Leta 1982 je zbor odšel na turnejo v Evropo, Švico, Gorico, Vatikan, Nemčijo. Vrnil se je s pozitivnimi kritikami. Poleti je Lučka Kralj Jerman delovala kot članica žirije mednarodnega tekmovanja Seghizzi v Gorici. Nato je nadaljevala z delom in se ni mogla odzvati na vztrajna vabila Švice, ZDA, Brazilije in Južne Afrike, ker ni našla podpore za potovanje. Leta 1983 je ustanovila komorni zbor Gaudeamus.

Leta 1985 je zaradi zdravstvenih težav opustila zborovodstvo in znova ga je poprijela leta 1994 z mešanim zborom v bariloški stolnici, kjer se je posvetila sakralni glasbi. V istem času je zbrala nekaj otrok slovenskih staršev. Leta 2001 so bili Bariloški vrbčki, skupina osmih mladih pevcev, povabljeni v Slovenijo, kjer so v domovini svojih dedov odpeli deset koncertov.

Dolgoletno zbiranje gradiva o Janku Kralju in branje povojne zgodovine jo je privedlo do prepričanja, da mora nekaj pripetiti k osvetlitvi resnice in v poklon pogumnim ljudem, ki so se bojevali za svobodo svojega naroda in ostali skoraj neznani. Zato je napisala to knjigo.

Sfiligoj in Kralj Zgodovinar Renato Podbersič ml. se je na predstavitvi knjige retorično vprašal, zakaj o dr. Janku Kralju danes tako malo vemo. Njegov odgovor je, da je tega kriv selektivni spomin, ki je na Slovenskem še vedno zelo močan. V kratkem času je to že druga monografija o pomembni osebnosti na Goriškem. Tudi prvo, o dr. Avgustu Sfiligoju, je napisala hčerka. Oba, Sfiligoj in Kralj, sta bila politična sopotnika, svetovnonazorsko se sicer nista v celoti skladala, vendar sta bila oba velika narodna delavca na Goriškem, oba žrtvi tako fašističnega kot komunističnega preganjanja in povojnega molka. To, da sta knjigi o obeh napisali njuni hčerki – in to zelo dobro –, ne pa za to usposobljeni zgodovinarji, veliko pove o slednjih. **D**

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk. Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

Intereuropa
Globalni logistični servis

NAŠA POŠLOVNA MREŽA Z
LASTNIMI PODJETJI OBISKA:

→ Slovenija	→ Francija
→ Hrvatska	→ Avstrija
→ BiH	→ Nemčija
→ Srbija	→ Rusija
→ Makedonija	→ Ukrajina

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

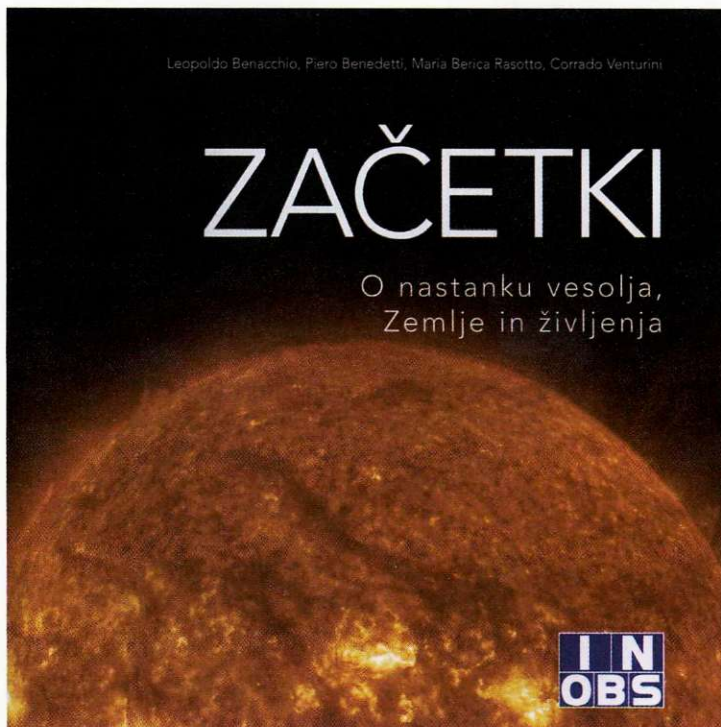
Začetki vesolja in življenja

V. M.

Založba »In obs medicus« s Ptujске Gore je izdala razkošno opremljeno knjigo z naslovom *Začetki*, ki od prve do zadnje strani napeto osvetljuje »nastanek« vesolja, Zemlje in življenja v zadnjih trinajstih milijardah let.

Danes živimo v »antropocenu«, geološki dobi, za katero so značilne korenite spremembe, ki jih je povzročilo širjenje človeške civilizacije. Nasipi vzdolž rek, ceste na ravnini in pobočjih hribov, letala, ki neprestano preletavajo nebo, elektrarne, ki pokurijo vse gorljivo, da pridobivajo energijo, transportna sredstva vseh vrst, ki v ozračje oddajajo izpušne pline iz motorjev, je le nekaj posegov, s katerimi spreminjamo svoj planet, in to nenehno ter odločilno, bolj kot kadar koli prej v zgodovini. Morda smo se na te posege tako navadili, da jih sploh ne zaznavamo več. In ne nazadnje nas je naša želja po spoznanju pripeljala do točke, ko lahko celo sami spreminimo življenje. Tudi če se s svojim načinom življenja vedno bolj oddaljujemo od narave, si pogosteje kot kadar koli doslej postavljamo najstarejše vprašanje od vseh: Kako se je »vse« začelo? Kako so nastali vulkani, reke, oceani, gorske verige? Je bilo vedno tako? Kako to, da smo življenje našli samo na Zemlji? Od kdaj smo gospodarji našega planeta?

Človekova vprašanja V dolgih stoletjih so filozofija, religija in znanost odgovarjale na vsa ta vprašanja, ki se zlivajo v eno samo: kaj je bilo na začetku? To je tudi v tako razviti civilizaciji, kot je naša, aktualno vprašanje. Je ponavljajoče se vprašanje zgodovine, verjetno tudi prazgodovine, ki si ga danes prav tako postavljamo, kot so si ga v letu 1650, ko je irski nadškof James Usser z anglosaško natančnostjo datiral začetek Sveta na nedeljo, 22. oktobra, 4004 pr. Kr. Zahvaljujoč znanosti danes vemo veliko več o naši preteklosti, vemo, da je pojav človeka samo zadnje dejanje procesa, ki se je začel pred več kot

13 milijardami let. In to, kar se je verjetno dogajalo od takrat dalje, lahko rekonstruiramo le s približno natančnostjo. V roki imamo mogočen ključ, s katerim lahko zgodovini sveta sledimo vse do njenega začetka. Današnja družba je zaradi hitrega življenjskega ritma navajena na številne spremembe. Te se dogajajo s takšnim tempom, da verjamemo, da je hitrost bistvena kakovost spreminjanja. Vendar v naravi ni tako. Res se zdi, kot da se nekatere stvari zgodijo nenadoma: zvezde postanejo supernove in nenadoma eksplodirajo, litosferska plošča se lahko v nekaj minutah premakne za ducat metrov, genska mutacija se lahko zgodi v najkrajšem času.

Neskončnost sprememb Toda na splošno se spremembe v naravi dogajajo počasi in trajajo neskončno dolgo. Na našem planetu in v njegovih gorovjih, rekah in oceanih opažamo nenehne spre-

membe; prav tako kot v vesolju z njegovimi zvezdami in galaksijami. Nanje postanemo pozorni predvsem ob naravnih katastrofah, dogodkih, ki so po človekovih merilih strašni in zaradi katerih se narava zdi nemočna. Kratkost našega življenja nam ne dopušča, da bi spoznavali spremembe v neživi naravi. Ne moremo videti, kako kristali ogljika postajajo diamanti, tudi hribovja pri dvigovanju iz ravnine ne, še manj pa lahko opazujemo, kako se iz gigantskega oblaka prahu in plinov, ki se vrti okrog Sonca, izoblikuje planet. Celotno vesolje se spreminja; včasih nepredvidljivo in hitro, nato pa spet neskončno počasi. To velja za veličastne galaksije, sestavljene iz milijard zvezd, pa tudi za gorske verige, ki se dvigajo tam, kjer so se nekoč raztezali oceani, in za nevidne viruse, ki z vsakim vdihom vdirajo v naše telo. Vse te spremembe puščajo sledi. Nekatere od njih so kratko-

trajne in kmalu izginejo, druge so neizbrisne in trajajo milijone ali celo milijarde let. Tem neizbrisnim sledem je posvečena knjiga *Začetki*. Kažejo nam eno od mogočih poti, ki nas povezuje z našimi začetki, pot, ki se je po 400 letih znanstvenega raziskovanja izkazala kot najverjetnejša. Predstavljamo poligon vedenja, ki poskuša z besedilom in s sliko zajeti bistvo čudovite prepletenosti, ki je nastala med evolucijo vesolja brez živih bitij in pojavom življenja, kot ga poznamo.

»Naših« 13 milijard let Prav zdaj, ko berete te vrstice, neke v vesolju nastajajo nove galaksije, v njihovi notranjosti pa nova zvezda, ki začenja oddajati svetlobo. Zdaj, v tem trenutku, nastajajo novi planeti okrog te zvezde in morda se na njih ponavlja fenomen nastanka življenja. Novi organizmi se bodo podnebnim razmeram in spremembam v okolju prilagodili z mutacijami in nato postali del kompleksnega in osupljivega spleta vzrokov in posledic.

Knjiga *Začetki. O nastanku vesolja, Zemlje in življenja* opisuje zgodovino zadnjih 13 milijard let. Njeni štirje avtorji, astronom, geolog in dva biologa, vsi vrhunski strokovnjaki, ob izjemnih posnetkih nazorno predstavljajo, kako je nastalo vesolje, kako je naš planet dobil svojo obliko, kako se je začelo in razvijalo življenje. Objavljenih je več kot sto fotografij daljnega širnega vesolja in zanimivih detajlov mikrokozmosa. Sledimo zgodbam o temi pred nastankom vesolja, od nastanka vesolja do nastanka Zemlje, od nastanka Zemlje do prvih oblik življenja, od mikroskopsko majhnih oblik do človeku podobnih opic. Knjiga temelji na najnovejših spoznanjih in zelo razumljivo razlaga povezave. **D**

Predsednik narodne vlade

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Pred devetdesetimi leti se je oblikovala prva slovenska vlada. Njen predsednik je bilo Josip vitez Pogačnik, dolgoletni poslanec in podpredsednik dunajskega državnega zbora ter slovenski politik z največ izkušnjami pri vodenju države.

Josip vitez Pogačnik, predsednik slovenske narodne vlade

Pred devetdesetimi leti se je oblikovala prva prava slovenska vlada. Razkroj avstro-ogrske monarhije, ki ga je pospeševal neuspeh cesarsko-kraljeve vojske na bojiščih prve svetovne vojne, je dosegel svoj vrh v oktobru 1918. V zadnjih dneh oktobra so Slovenci sledili dejanjem Čehov, Slovakov, Poljakov in Madžarov in se odločili, da pretrgajo vse državnopravne vezi z nekdanjo dvojno monarhijo. Volja slovenskega naroda po pretrganju vezi s Habsburžani

je bila izražena 29. oktobra 1918 na veliki narodni manifestaciji na ljubljanskem Kongresnem trgu. Sledeč temu izrazu ljudske volje je pred tridesettisočglavo množico okoli dvesto nekdanjih častnikov dvojne monarhije slovenskega rodu pod vodstvom nadporočnika Mihajla Rostoharja odpovedalo zvestobo nekdanji državi in priseglo zvestobo novi. Istega dne je namreč v Zagrebu zasedal hrvaški sabor in podobno kot Narodni svet v Ljubljani so tudi Hrvatje razglasili pretrganje

zveze s Habsburžani in razglasili samostojnost. Deli tedaj že dejansko razpadle Avstro-Ogrske, na katerih so živeli Slovenci, Hrvatje in Srbi, so se združili v novo državo, Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Nastanek Države SHS Nova država je imela kot najvišji organ upravljanja Narodno vijeće s sedežem v Zagrebu, a to vijeće je bilo pristojno predvsem za zunanje politične zadeve in vrhovni vojaški organ, poleg tega pa si je pridržalo imenovanje najvišjih državnih uradnikov, razveljavljanje zakonov in pravico do pomilostitve. Vse druge upravne zadeve so bile v pristojnosti narodnih vlad.

Za predsednika vlade je bil imenovan nekdanji podpredsednik avstrijskega parlamenta Josip vitez Pogačnik, ministri iz vrst ljudske stranke pa so bili dr. Janko Brejc, zadolžen za notranje zadeve, dr. Karel Verstovšek za uk in bogočastje, inž. Vladimir Remec za javna dela in obrt, dr. Lovro Pogačnik za narodno obrambo, prelat Andrej Kalan za kmetijstvo in dr. Anton Breclj za zdravstvo. Demokrat dr. Ivan Tavčar je prevzel oddelek za prehrano, njegovi štirje kolegi pa so prevzeli še pravosodje (dr. Vladimir Ravnihar), promet (dr. Pavel Pestotnik), finance (dr. Vekoslav Kukovec) ter industrijo in trgovino (dr. Karel Triller). Socialdemokratom je pripadlo mesto

V vlogi podpredsednika dunajskega parlamenta je bil Pogačnik znan kot »absolutno nepristranski«.

Nadzor nad nekdanjimi avstrijskimi deželami, kjer so bili v večini Slovenci, je tako prevzela narodna vlada. Vlado so sestavljali predsednik in dvanajst poverjenikov, se pravi ministrov. Člani vlade so bili imenovani iz treh največjih tedanjih slovenskih strank, to je Slovenske ljudske stranke, Jugoslovanske demokratske stranke (kot so se preimenovali nekdanji liberalci) in Jugoslovanske socialdemokratske stranke. Predsednik vlade in šest od dvanajstih ministrov oziroma poverjenikov je pripadlo ljudski stranki, sicer pa je bila ta stranka tako ali tako najmočnejša in je zmagovala na dotedanjih volitvah z absolutno večino. Pet poverjeništev so dobili liberalci oziroma po novem demokrati, eno pa socialdemokrati.

poverjenika za socialno skrbstvo, ki ga je zasedel Anton Kristan.

Narodna vlada se je morala kar takoj spoprijeti z ogromno nalogo, ki je nastala z razpadom dvojne monarhije. Prevzeti je morala nadzor nad državnim premoženjem in predvsem nad velikimi zalogami orožja, streliva in opreme, ki so ostali za razpadlo vojsko. Zagotoviti je morala delovanje komunalnih služb, uprave in prometa. Treba je bilo razorožiti vojake razpadle vojske in jih po najkrajši poti usmeriti nazaj v domače kraje. Poleg tega je bilo treba prevzeti tudi skrb nad begunci iz krajev, ki jih je opustošila vojna, ter nad vojnimi ujetniki iz Rusije, Srbije in Italije, ki so bili na našem ozemlju. Za vse te ljudi pa seveda tudi za drugo prebivalstvo je bilo treba

najti vsaj začasno namestitvev in predvsem hrano. Treba je bilo zagotoviti, da pri takšni koncentraciji prebivalstva ne bi nastale kakšne epidemije, na splošno pa zagotoviti javni red in mir ter zavarovati ljudi in premoženje pred morebitnimi roparji, preprečiti črno borzo in špekulacije, ki se v takšnih časih navadno razpasejo, in zagotoviti nemoteno delovanje vsaj ključne proizvodnje.

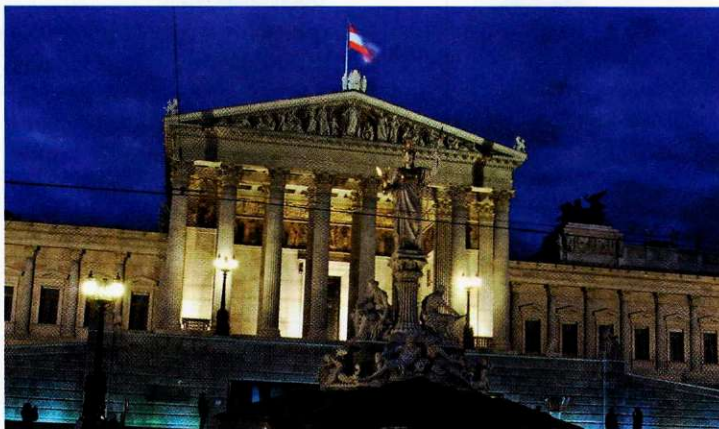
Poleg tega je morala nova vlada obraniti meje. Nova država ni bila mednarodno priznana in italijanske čete so napredovale v roparskem pohodu proti vzhodu, pri čemer so se sklicevale na dogovor z antanto iz leta 1915. Avstrijski nacionalisti na Koroškem in Štajerskem so se po prvem šoku začeli organizirati v želji, da določijo svojo mejo čim bolj južno. Italijanski pohod proti vzhodu je bil ustavljen pri Logatcu in Italijani so se nato umaknili do Postojne, na severni meji pa je prihajalo do bojev med slovenskimi prostovoljci in avstrijskimi brambovci. Vlada je sicer za generala in poveljnika na severni meji imenovala nekdanjega majorja avstro-ogrške vojske Rudolfa Maistra, vendar se je slednji pritoževal, da so mu iz Ljubljane večkrat »vezali roke« in ga ovirali v vojaških akcijah.

Vlada pod Pogačnikovim vodstvom je večinoma dobro opravila svoje delo, zagotovila javni red in mir ter vsaj minimum preskrbe prebivalstva. Upravni aparat je večinoma ostal nedotaknjen in je uspešno deloval naprej. Vlada je izvedla tudi nekaj diplomatskih potez v pogovorih z novo avstrijsko vlado, seveda pa jo je omejevalo dejstvo, da je imelo glavne diplomatske pristojnosti zagrebško Narodno vijeće, ki pa tudi ni bilo mednarodno priznano.

Vlada pod Pogačnikovim predstvom je delovala tudi po prvem decembru 1918, ko je prišlo do uradne združitve države Slovencev, Hrvatov in Srbov s Kraljevino Srbijo v novo Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dvajsetega januarja 1919 pa je regent Aleksander Karadorđević z odlokom odpravil narodno vlado in jo nadomestil z deželno vlado za Slovenijo. Ta nova vlada, z veliko bolj okrnjenimi pooblastili

Za svoje delo pri sprejetju vojaške zakonodaje je Pogačnik dobil plemiški naziv.

Pogačnik je bil skoraj deset let podpredsednik dunajskega parlamenta.

kot njena predhodnica, je bila začasna deželna uprava do konca leta 1920, ko so bile volitve v ustavodajno skupščino, in je nato še preostale pristojnosti prenesla na novo vlado v Beogradu.

Priljubljen doma Predsednik prve slovenske vlade Josip Pogačnik je bil rojen 19. oktobra 1866 v Podnartu na Gorenjskem v posestniški družini. Po šolanju na lokalni osnovni šoli je obiskoval gimnazijo in jo končal z maturo na gimnaziji v Pazinu v Istri leta 1885. Po maturi je odšel v Gradec na študij prava, vendar ga ni končal. Vrnil se je v domači kraj

in upravljal družinsko posest. V domačem kraju je zajadral v politične vode in postal aktiven v katoliškem političnem gibanju in nato v njegovi naslednici, Slovenski ljudski stranki. V gorenjski kuriji sodnih okrajev je bil leta 1897 izvoljen za poslanca v državni zbor na Dunaju, znova je bil izvoljen v istem okraju na isto mesto tudi na državnozbornskih volitvah v letih 1900, 1907 in 1911. Vzporedno je kandidiral tudi za deželni zbor v Ljubljani in bil prvič izvoljen leta 1901, nato pa še dvakrat, leta 1908 in 1913. Kot dvojni poslanec, na državnih in deželni ravni, je imel velik

vpliv v političnem življenju v lastni stranki pa tudi zunaj nje.

Josip Pogačnik se je zelo zavzemal za gospodarski razvoj Gorenjske. S svojim vplivom je pripomogel med drugim h graditvi železniške proge Jesenice–Gorica in vodovoda na Bledu, k izboljšanju stanja Bohinjskih planin in obnovi pogorele Kroke. Zaradi njegovih zaslug ga je kar sedem gorenjskih občin razglasilo za častnega občana.

Podobno priljubljen kot v domačem kraju je bil tudi na hodnikih dunajskega parlamenta in ministrstev. Strumen in samozavesten nastop je uspešno kombiniral z uglajenostjo in prijaznostjo, in čeprav se je le redko prijavljaj k debatam v parlamentu, je bil decembra leta 1908 izvoljen za podpredsednika državnega zbora in je ostal na tem mestu do razpada dvojne monarhije. Pri vodenju sej v zbornici se je odlikoval z absolutno nepristranostjo in kot tak žel velik ugled kolegov.

Pogačnik je bil tudi vodja parlamentarnega odbora za zadeve vojske. To je bilo zelo nevhvalno mesto, kajti v tistih časih velika večina članov odbora v nasprotju s kolegi iz drugih velikih sil ni bila naklonjena povečanju vojaškega proračuna. Generali pa so na drugi strani dokazovali (upravičeno), da je vojska zaradi premajhnega proračuna praktično na psu in nesposobna voditi celo majhno, kaj šele veliko vojno. Pogačnik je kot vodja odbora za vojsko potreboval celi dve leti, od 1910 do 1912, da je skozi parlament uspešno spravil novo vojaško zakonodajo. Prepovedno sicer, da bi vojsko napravili za res učinkovito silo, a vendar se je prav zaradi sprejetja te zakonodaje avstro-ogrška vojska prvi svetovni vojni lahko bojevala tako dolgo, ▶

Predsednik in poverjeniki prve slovenske narodne vlade, ki je delovala v okviru Države Slovencev, Hrvatov in Srbov

Ob razpadu monarhije je bil Pogačnik izbran za predsednika narodne vlade.

▶ kot se je. Pogačniku so po vojni nekateri to zelo zamerili.

Zaradi dobrega dela poslanca in podpredsednika državnega zbora, poslanca deželnega zbora, zaradi zasluga za razvoj gospodarstva na Gorenjskem in še posebno sprejetja vojaške zakonodaje je bil leta 1912 Pogačnik povzdignjen v plemiški stan in se je poslej imenoval Josip vitez Pogačnik.

Pogačnik svojemu velikemu ugledu navkljub ni nikoli poskušal prevzeti vodstva v svoji stranki. V strankine razprtije in notranje spopade se skoraj nikoli ni mešal, izjemoma v hudem sporu, ki se je vnel med privrženci dr. Šušteršiča ter krogom, zbranim okoli Janeza Evangelista Kreka in Antona Korošca. V tem sporu se je Pogačnik pridružil krogu okoli Kreka in Korošca.

Pogačnika je za častnega občana imenovalo sedem gorenjskih občin.

Izbruh prve svetovne vojne Pogačnika ni navdušil tako kot vojaške ali nekatere politične jastrebe. Bil je pač eden redkih civilistov, ki je natančno vedel ali vsej dokaj dobro vedel, v kakšnem stanju je vojska in kako dolgo se bo lahko upirala. Potem ko je v prvo svetovno vojno stopila na stani antante še Italija in se je morala dvojna monarhija bojevati kar na treh frontah, je Pogačnik v domačem kraju organiziral in prevzel vodenje prostovoljnih brambov-

cev. Ta enota je bila namenjena za obrambo domačega kraja, če bi italijanski napadi po naključju prebili fronto na Soči.

Vse Pogačnikovo politično delovanje kaže, da je bil zvest svojemu kraju, svojemu narodu in tudi cesarju. Pogačnik je podprl Majniško deklaracijo, saj je verjel v razvoj Slovencev v okviru dvojne monarhije, vendar je tudi želel svojemu narodu čim manj omejitev pri nadaljnjem razvoju.

Uspešen gospodarstvenik Ob razpadu dvojne monarhije je bil Pogačnik, čeprav ni bil strankarski prvak, najbolj logična izbira za predsednika narodne vlade. Imel je bogate izkušnje pri vodenju še iz časov, ko je vodil odbor za vojsko in bil podpredsednik državnega zbora. Poleg tega je imel dobre zveze na Dunaju in te bi lahko prišle prav ob določanju meja med novimi državami.

Januarja leta 1919 je bila po komaj treh mesecih delovanja narodna vlada razpuščena. Pogačnik v novi deželni vladi za Slovenijo ni dobil nobenega mesta, očitno so ga šteli za preveč »proavstrijskega«. Marca 1919 pa so ga imenovali za prvega poslanika Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na Dunaju. Spet so namreč računali na njegova znanstva v nekdanji prestolnici. Na Dunaju je Pogačnik sodeloval pri pogajanjih o meji, vendar je bilo njegovo delovanje v diplomaciji dolgo le dobrega pol leta, saj je bil že jeseni 1919 odpoklican in zamenjan.

Po odpoklicu z Dunaja se je Pogačnik popolnoma umaknil iz političnega življenja in se po-

OBSOJENI NA PRETEKLOST

Založba Rotis

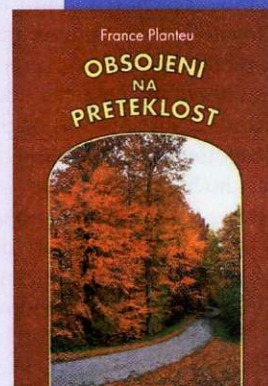
Najbrž ni nikogar, ki se ne bo mogel poistovetiti z zgodbo, ki jo prinaša roman *Obsojeni na preteklost*, čeprav morda ne z zgodbo v celoti, zagotovo pa se bodo njeni fragmenti in njena simbolna vrednost dotaknili vsakega, ki bo ob branju poleg oči vsaj malo odprl tudi srce.

Okvirna zgodba je postavljena v mirno, skoraj idilično vaško okolje, kjer pravkar poročeni starejši par uživa prve trenutke zakonskega življenja. Vendar je videz idiličnega kmalu razbit z vložno zgodbo o spletkah, lažeh in prevarah politično-gospodarskega vrha v času nekdanje socialistične ureditve v Titovi Jugoslaviji.

Hkrati je ta »vložna« zgodba v resnici osrednja, v kateri lahko odkrijemo tudi elemente detektivke, ki pospeši in razburka pripovedni tok in s svojim enakomernim ritmom daje celotni pripovedi pečat dinamičnosti in dramatičnosti.

Da je zgodba nadvse aktualna, lahko razberemo že iz naslova, saj tudi danes na vsakem koraku vidimo, slišimo oziroma občutimo preteklost, ki se kot trdovraten madež zažira v sedanost, pa čeprav je minilo že desetletje in pol, odkar je bil rojen »otrok« z imenom Slovenija.

(Iz predgovora Zdenke Hliš)

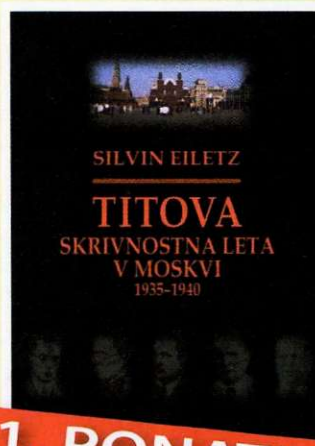
Knjigo Franca Planteuja *Obsojeni na preteklost* lahko naročite na uredništvu Demokracije:

Nova obzorja, d. o. o.,
Mivka 25, 1000 Lj.,
telefon: 01/24 47 200

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/2447-200.

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

svetil gospodarstvu. Kakor je bil uspešen v politiki, je bil uspešen tudi v gospodarstvu. Zadnjih ducat let je bil predsednik uprav ali pa vsaj njihov član v več de-narnih in industrijskih podje-

tjih, tako v TPD (Trboveljska premogokopna družba), Pivo-varni Union ali kranjski tekstilni tovarni Jugočeška. Josip Pogačnik je umrl 18. avgusta 1932 v domačem kraju. **D**

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

Kapele

Petra Janša, foto: STO/ Bobo, D. Mladenović

Na vzhodnem robu občine Brežice na nadmorski višini 225 metrov se tik ob meji z Republiko Hrvaško z ravnine dviguje sleme Kapelskih goric. Na njih ležijo Kapele s sedmimi vasi: Jereslavac, Kapele, Podvinje, Rakovec Slogonsko, Vrhje in Župelevec. Območje krajevne skupnosti Kapele zajema ravninski svet in predele, ki se spuščajo proti Sotli.

Ime po kapelah Večina slovenskih vasi ima eno ali dve cerkvi, bolj redko pa tudi tri ali štiri. Kapele so dobile ime po treh kapelah oziroma cerkvah. Sredi vasi, ki je od Brežic oddaljena enajst, od Bizeljskega pa deset kilometrov, je župnijska cerkev Marijinega vnebovzjetja, ki je največja z bogato okrašenim portalom in pročeljem. Zgrajena je bila leta 1798 na kraju starejše prednice, od katere je ohranjen le del krstilnika z letnico 1601. Na začetku vasi, ob cesti proti Dobovi, je cerkev sv. Trojice, ki je bila predelana leta 1777 in po požaru leta 1870 restavrirana. Tretje je kapela sv. Križa, sezidana v prvi četrtini 19. stoletja in kasneje nekajkrat prenovljena. Leta 1786 postanejo Kapele župnija, h kateri so spadale vasi, ki še danes sestavljajo KS Kapele.

Rdeče hiše Bolj kot po cerkvah je bila vas na nizki vzpetini nad Dobovo znana po samoukih tesarjih, krovcih, lončarjih in rdečih hišah. Tesarjev že nekaj desetletij ni več v vasi, medtem ko je lončarska obrt izumrla že poprej. Od bogate dediščine zanimivih lesenih domačij z značilno kmečko arhitekturo, gospodarskih poslopij, vodnjakov in hiš so ostale le še nekatere, ki so danes zaščitene. Posebnost med njimi je »rdeča hiša« iz leta 1831, kakršnih je bilo včasih več, danes pa je ohranjena le še ena na koncu vasi in druga na robu sosednje vasi. Omenjena hiša ima v lesen strop vrezano letnico in ime lastnika Matea Stărar, po domače so hiši rekli »Pri Strgarju«. Prvotno je bila krita s slamo. V celoti je lesena, rdeče pobarvana, le stiki brun so označeni z belo barvo. Zanimiva so tudi okenca. Ob hiši so velik skedenj, svinjak in vodnjak. Ta domačija (št. 53) sodi med najpomembnejše etnografske spomenike v Sloveniji.

Nekdaj so bile skoraj vse hiše v Kapelah rdeče pobarvane. Po ljudskem izročilu naj bi vaščane obvarovale pred Turki, pri čemer jim je pomagala zvijača. Ko so Turki v naših krajih ropali, požigali in morili, so hiše, ki so jih dodobra izropali, premazali s človeško krvjo. To je bilo znamenje naslednjim tolpom, da v hišah ni več kaj iskati. Kapelčani pa so, vedoč za to, hiše sami premazali z rdečo barvo in tako preslepili Turke.

Kočevarji spremenili vas Pred drugo svetovno vojno je bilo le malo domačinov stalno zaposlenih v kakšni službi; večina se jih je ukvarjala s kmetij-

stvom na svojih posestvih. Razvito je bilo poljedelstvo, tudi živinoreja, posebno vzreja plemenskih svinj, v novejšem času pa se je uveljavilo tudi mlekarkstvo. Vojno leto 1941 je kapelske domove izpraznilo, saj so Nemci kar 95 odstotkov prebivalcev izgnali v Nemčijo, največ v Šlezijo. Domove so zasedli Kočevarji in na njih prav zanikrno gospodarili do konca vojne. Umaknili so se šele pred vrnitvijo izgnancev. Seveda pa se niso vrnili vsi, veliko jih je ostalo v grobovih na Nemškem.

Kraj se je začel močno spreminjati po drugi svetovni vojni. Domove je bilo treba obnoviti, ob tem pa je žal izginila večina značilnih hiš. V kraj ni prodrila industrija in narava je ostala neokrnjena. Skromno prebivalstvo je živelo od svojih kmetij, kar je mladino poglajalo v mesta doma in v tujini. A zaradi ekonomskih stisk, ki jih povzročajo vse večja brezposelnost, se jih veliko vrača, zato se starostna kot tudi izobrazbena struktura bistveno izboljšujeta. Kraj je ohranil podobo podeželja, ohranil je kulturno in društveno življenje. Kapelci se ukvarjajo predvsem s kmetijstvom in drobno obrtjo, mnogi pa so zaposleni v okoliških krajih. Bolj kot poljedelstvo je razvita živinoreja. Precej je sadnega drevja in zato žganjekuhe, še zlasti je znana kapelska slivovka. Kmetuje-

Kapele iz zraka

Območje vinogradov

Jovsi so velika poplavna ravnica ob reki Sotli.

jo na klasičen način, kar zagotavlja zdravo prehrano in utemeljuje blagovno znamko »Originalno iz Kapele«.

Kjer gnezdiyo ptice Na vzhodnem delu nas obdajajo Jovsi, 460 hektarjev velika poplavna ravnica ob reki Sotli. Zaradi občasnih ojezeritev naj bi bilo območje dobilo prvotno nemško ime Jauchsee ali Gnojnično jezero, iz katerega je nastalo ime Jovsi. Danes poplavne vode odvajajo regulirani potok Šica. Na območju Jovsov prevladujejo močvirna in vlažna travišča, prepredena s pasovi obrežne vegetacije, grmiči in osamelimi glavatimi vrbami, dobi in jelšami. Zaradi izjemnega florističnega, ornitološkega in krajinskega pomena so zavarovani kot naravni spomenik in so eno najpomembnejših ornitoloških območij v Sloveniji. Tu so opazili več kot 80 vrst ptic, gnezdi pa jih vsaj 55 vrst, med njimi naše najredkejše in najbolj ogrožene gnezdilke, kot so kozica (*Gallinago gallinago*), zlatovranka (*Coracias garrulus*), črnočeli srakoper (*Lanius mi-*

nor) in kosec (*Crex crex*). Na obronku Jovsov je »Račjek« za vzgojo divjih rac.

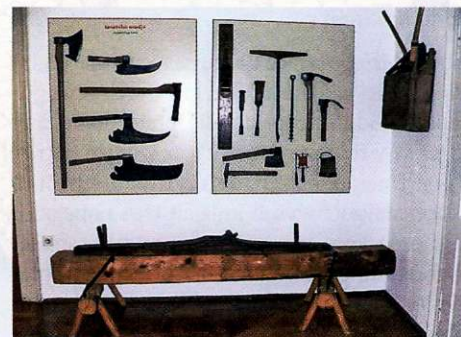
Na zahodnem delu so prostrani nižinski gozdovi Dobrave, ki so eden največjih kompleksov ohranjenih nižinskih gozdov v Sloveniji. V svojem zavetju skrivajo nekaj deset vrst gozdnih živali in so bogati z vsemi vrstami gob. Naravovarstveno najbolj izpostavljeni gnezdilec je srednji detel, ki ima tu eno največjih populacij v Sloveniji. Pomemben del njegovega življenjskega prostora je hrast dob. Na njem se prehranjuje in dolbe gnezdilna dupla, ki so pomembna tudi za številne druge ptice.

Kulturni utrip V Kapelah je treba omeniti še godbo na pihala z več kot 140-letno tradicijo, saj je bil Pihalni orkester Kapele ustanovljen leta 1850. Igra nepretrgano do danes in spada med najstarejše godbe v Sloveniji. Domačini so ponosni tudi na nekatere Kapelčane, ki so se uveljavili na različni področjih. Andrej Urek (1836–1914) je bil pesnik Slomškovega kova, Andrej Veble (1887–1979) pisec knjige »Boj za slovensko vseučilišče«, Andrej Žmavc (1874–1950) pa se je ukvarjal z vinogradništvom, kletarstvom in sadjarstvom ter postal svetovno znan enolog. V letu 1994 so mu postavili spominsko znamenje v tamkajšnji šoli.

Andrej Žmavc se je vpisal v takrat eno najbolj znanih evropskih enoloških in pomoloških šol – v Klosterneuburg. Šolo je absolviral z odliko. Svoje znanje in obzorje si je izpopolnil še na Visoki šoli za kmetijstvo na Dunaju. Navdušenega za stroko, kar je Andrej Žmavc bil, ga najdemo na učnih potovanjih po Evropi. Leta 1904 je sprejel službo volonterja na graščini Johannisberg v Porenju, nato še na viničarski zadrugi v Oberingelheimu pri Mainzu. V Darmstadtu je preučeval kmetijsko združenstvo in končno leta 1905 sprejel službo v vinarskem zavodu Oberlin v Kolmaru v

Posebnost vasi Kapele je »rdeča hiša« iz leta 1831.

Najredkejše in najbolj ogrožene gnezdilke so kosec (*Crex crex*), kozica (*Gallinago gallinago*) in zlatovranka *Coracias garrulus*.

Alzaciji. Po vrnitvi s študijskega potovanja so ga konec leta 1905 imenovali za potujočega združnega kmetijskega učitelja pri Zvezi kmetijskih zadrug v Gradcu, kjer je ostal tri leta. V tem času je napisal brošuro *Kmetska posojilnica* (1907).

Omeniti je treba tudi prireditve »Lupatva«, ki jo 28. oktobra organizirata MoPZ in Turistično društvo Kapele. Domačini bodo obudil to staro kmečko opravilo s prikazom ročnega trganja koruze, prevozom koruze v gospodarsko poslopje in lupatvo z družabnimi igrami, petjem in običaji, kot so bili nekoč. 📺

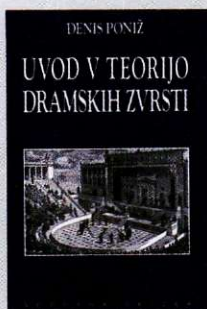
Župnijska cerkev Marijinega vnebovzvetja

Dramske zvrsti

1.

Založba Sophia

Denis Poniž se v knjigi *Uvod v teorijo dramskih zvrsti* ukvarja predvsem s terminološkimi nejasnostmi ter teoretičnimi in zgodovinskimi problemi zvrstnosti, ki nikoli ni bila v središču zanimanja ne literarne znanosti ne teatrologije. Vedno je bila obravnavana kot obrobni problem, ki ni posebej zanimal niti samih ustvarjalcev niti tistih, ki so se z dramskimi besedili ukvarjali znanstveno. Zato se knjiga izčrpno loti modernih problemov v teoriji dramskih zvrsti in problemov dramskih zvrsti v splošni teoriji drame. Zvrstno določanje podobnosti in različnosti dramskih besedil je mogoče razumeti kot zgodovinsko pregleden in notranje logično povezan sistem. A ta sistem je eden od podsistemov splošne teorije zvrsti, ki zajema vse oblike literature.

1.

2.

3.

4.

Singerjev roman

Založba Nova revija

Roman *Mešuge* Isaaca Bashevisa Singerja je v izvorniku izšel v jidišu, jeziku, ki ga večinoma govorijo vzhodnoevropski Judje, pretežno Poljaki. Singer se v romanu *Mešuge*, kar v jidišu pomeni nor, zmešan, blazen, dotika treh motivov, ki so sicer navzoči v vseh knjigah tega nobelovca – ljubezenskega trikotnika, fantastike v smislu navzočnosti tradicionalnega mističnega sveta judovske folklore in svetobolja, ki ga izraža kot očitek Bogu, da je ustvaril svet, poln bolečine.

Matematika skozi stoletja

2.

Založba Modrijan

Včasih si je o kaki stvari težko ustvariti popolno sliko, če ne poznamo zgodbe ljudi, ki so jo ustvarjali. Tako kot vse drugo je morala tudi matematika, kakršno poznamo danes, prehoditi dolgo razvojno pot. Njeni začetki segajo tisočletja nazaj, v obdobje, ko so ljudje začeli prešteti svoje prste, največji umi posameznih obdobij pa so jo pripeljali do modernih poglavij, kot so teorija množic, teorija iger, statistika ... Njihove zgodbe so zajete v petindvajsetih kratkih neodvisnih poglavjih, v katerih avtorja nekatere temeljne matematične vsebine osvetlita skozi stoletja razvoja. Opisujeta nastanek ideje in njegove akterje, kar včasih poveže na prvi pogled različne stvari s skupnimi zgodovinskimi koreninami. Poznavanje zgodovine matematičnih idej in tehnik namreč pomaga k njihovemu poglobljenemu in bogatejšemu razumevanju. Kot uvod v knjigo nastopa kratka panorama zgodovinskega razvoja matematike od prvih začetkov do danes. Vsebuje grobi okvir pomembnih ljudi in dogodkov, ki so oblikovali matematiko, kot jo poznamo danes, hkrati pa

ponuja povezovalno ozadje za ločena in samostojna poglavja, ki sledijo. Avtorja William P. Berlinghoff in Fernando Gouvêa sta za knjigo *Matematika skozi stoletja* leta 2007 prejela prestižno Beckenbachovo knjižno nagrado, ki jo podeljuje Ameriško matematično združenje.

Tinca Stegovec

Celjska Mohorjeva družba

Celjska Mohorjeva družba je pod naslovom *Bilo je takole* in podnaslovom *Romanje za lepoto* izdala življenjepis slikarke Tinca Stegovec. Slikarka Tinca Stegovec, ki se je rodila leta 1927 v Beli krajini očetu Primorcu in mami Štajerki (večino življenja je preživela v Ljubljani), se zdaj s svojimi spomini uvršča v neveliko družbo žensk, ki so na večer življenja sedle za mizo in opisale svoje zanimivo življenje, z besedami narisale svoj avtoportret. Kot zapiše avtorica spremne besede Alenka Puhar, je njeno ubesedeno romanje za lepoto nastalo tudi zato, ker se avtorica s čopiči, iglami in rezili zaradi zdravja ne sme več izražati. V pisani besedi upodobljeni svet ima veliko stičnih točk s tistimi prizori, ki so ovekovečeni v njenih grafikah: elegantne poteze, kot bi življenje zadrževalo dih, mogoče se je pravkar zgodilo nekaj tesnobnega, mogoče se bo čez hip ... Marsikaj je dvoumno in samo napol izrečeno. Tudi tišina ima poseben zven.

Spoznanja in odkritja

3.

Založba Mladinska knjiga

Človeško znanje se vsakih sedem let podvoji, in ta tempo je vse hitrejši. Že samo na področju medicine je vsako leto objavljenih več kot milijon znanstvenih člankov. Ni torej čudno, da zdravnikom, a ne samo njim, grozi, da se bodo v poplavi informacij utopili. Knjiga *Spoznanja in odkritja človeštva* nam predstavi nekatere uganke našega časa in nas seznanj s najnovejšimi dognanji. Razdeljena je v devet poglavij: *Na poti k zvezdam* (o vesolju), *Očarljivost mrdrega planeta* (o zemlji), *Človek in medicina*,

Psihologija in duša, *Skrivnosti fizike*, *Nedumljivi človek*, *Presenetljiva preteklost*, *Uganke iz narave*, *Kaj nam bo prinesla prihodnost*. V zadnjem poglavju je predstavljenih devet tem: kdaj bo umrla Zemlja, jedrska fuzija – energija prihodnosti, neznana moč magnetizma, koliko jezikov pozna angleščina, v virtualnem svetu interneta, v eni uri do Amerike, prihodnost včerajšnjih tehnologij, računalniki gredo v vojno, velikanski jeziki spreminjajo svet.

Hiša Marije Pomočnice

Založba Karantanija

V zbirki *Klasiki* je založba Karantanija izdala roman *Hiša Marije Pomočnice*, ki ga je Ivan Cankar izdal leta 1904. Ideja in motivika zanj se je Cankarju porodila v času, ko se je leta 1899 preselil v dunajski Ottakring k družini Löfflerjevih. Novo okolje mu je dajalo motivne in idejne spodbude v več smereh: najprej je bil tu splošni socialni in moralni položaj Albine Löffler, njene hčere Steffi, Cankarjeve velike ljubezni, mlajše, neozdravljivo bolne Amalije (Malči), in seveda v širšem delavskem okolju Ottakringa. To je po romanu *Na klanecu* drugi veliki Cankarjev tekst, zasnovan v slogu in s tehniko simbolistične proze.

Toskana

4.

Založba Mladinska knjiga

Če potujete v prvem razredu ali s plitvim žepom: vodnik *Toskana* iz zbirke *Naj 10* vas bo zanesljivo popeljal do najboljšega, kar lahko ponudi Toskana, pravljicična pokrajina, znana po srednjeveških mestih, slovečih vinih in enkratni zbirki renesančnih umetniških mojstrov. Na lestvicah *Naj 10* – od najboljših etruščanskih znamenitosti do najlepših hribovskih mest, vil, vinogradov in letovišč – dobimo vse podatke, ki jih potrebuje popotnik. Praktični nasveti in napotki nam bodo v pomoč pri raziskovanju in ogledu pokrajine. S pomočjo podrobnih zemljevidov na platnicah in številnih manjših zemljevidov v knjigi bomo zlahka našli kraje, ki jih želimo obiskati.

Skupni nagradni sklad:
150.000 €

Nagradno žrebanje **15.9.-12.11.2008**

Ne potrebujemo 500 besed, da bi ga opisali, ker je preprosto čudovit. Je eleganten in športen, diši po klasiki in je istočasno sodoben, je divji in romantičen.

S sodelovanjem v nagradni igri je novi Fiat 500 lahko predvsem vaš! Sodelovati je enostavno. Če boste v času nagradne igre katerikoli dan v tednu igrali na igralnih avtomatih, boste prejeli kupone, s katerimi boste lahko sodelovali v sredinih žrebanjih ob 23. uri, izmenično v Perli in Parku.

Ob vsakem tretjem obisku boste prejeli tudi kupon Postrgaj in zadeni, s katerim boste lahko osvojili lepe nagrade, med njimi je tudi navigacija Garmin.

Nagrade tedenskih žrebanj:

- 1. nagrada: **Fiat 500 1.2 pop**
- 2. nagrada: **2.000 €**
- 3. nagrada: **1.000 €**

Sredina žrebanja ob 23. uri:

24. 9. - Park	22. 10. - Park
1. 10. - Perla	29. 10. - Perla
8. 10. - Park	5. 11. - Park
15. 10. - Perla	12. 11. - Perla

www.hit.si

nagradna žrebanja

22. 9. – 27. 11. 2008

Žrebanja: vsak četrtek ob 23. uri

Nagrade četrtkovih žrebanj:

- 1. nagrada:** jackpot do 2.000 € (kolo sreče)
- 2. nagrada:** večerja v vrednosti 40 €

Nagrade finalnega žrebanja, 27. 11. 2008:

- 1. nagrada:** **Fiat 500 1.2 Pop**
- 2. nagrada:** **1.000 €** v žetonih za igro ali vrednostni listič
- 3. & 4. nagrada:** vavčer za 2 osebi za 2 dni (polpenzion) v enem izmed Hitovih hotelov
- 5. - 8. nagrada:** 100 € v žetonih za igro ali vrednostni listič

*Za vsak obisk od ponedeljka do četrтка, od 7. do 23. ure, in za določene dobitke na igralnih mizah in avtomatih, vam podarimo kupon za katerikoli nagradno žrebanje.

Korona, Casino & Hotel
Vršiška 23, Kranjska Gora
t 04 58 78 000
marketing.korona@hit.si

www.hit.si

Steber slovenskega gledališča

Lucija Horvat, foto: Ivan Vinovrški

V Cerkljah na Gorenjskem je potekal simpozij ob 150. obletnici rojstva Ignacija Borštnika. V kraju še vedno stoji njegova rojstva hiša, njegovemu spominu pa so z osrednjim gledališkim srečanjem več pozornosti namenjali Mariborčani.

Simpozij o Ignaciju Borštniku v Cerkljah

Borštnikovo srečanje v Mariboru

Ignacij Borštnik ni bil samo odličen dramski igralec, po katerem se že 43 let imenuje največje priznanje za igralske dosežke, ampak tudi režiser, pisatelj, pesnik in pedagog, in kot takega so ga predstavili na spominskem simpoziju v Cerkljah, ki je uvod v 43. Borštnikovo srečanje, ki poteka v Mariboru med 17. do 29. oktobrom. Občina Cerklje je leta 1999 začela na dan smrti Ignacija Borštnika 23. septembra praznovati občinski praznik. Spominski park pred šolo v Cerkljah krasí njegov doprni kip, od lanskega leta pa se po njem imenuje tudi mestna kulturna dvorana: Kulturni hram Ignacija Borštnika. V program letošnjega simpozija je bila vključena uprizoritev Borštnikove ljudske igre *Stari Ilija*, ki so jo že leta 2003 pripravili v igralski družini Pod Lipo iz Adergasa v režiji Silva Sirca.

Stari Ilija O tej Borštnikovi igri je dramatik Tone Partljič na simpoziju dejal, da je najboljša ljudska igra od del Frana Saleškega Finžgarja naprej in je prepričan, da

je bila Borštnikova dramatika v slovenski literaturi po krivici prezrta. Poleg igre *Stari Ilija* je Borštnik napisal še igri *Ni moj okus* in *Ponesrečena glavna skušnjava*. O Borštnikovem pesništvu je v nadaljevanju govoril Martin Kadivec, ki meni, da je pesem *Spustite zagrinjalo*, prebrana za uvod v simpozij, izjemna. Borštnikovo

Spomenik Ignaciju Borštniku

igralsko pot je natančneje predstavil Polde Bibič, ki je Borštnika spoznaval skozi pripovedovanje in pričevanja njegovih nekdanjih igralskih kolegov, s katerimi se je srečeval v tako imenovanih obrekovalnicah, ki so se kasneje preoblikovale v igralske salone. Polde Bibič je poudaril, da je bil Borštnik tako dober igralec, da je, ko je stopil na oder, dejansko postal oseba, ki jo je igral. Za Borštnikovo igro je bilo značilno tudi igranje s hrbtom. »Mi smo vsi vajeni igrati z obrazom v dvorano, Borštnik pa je prišel na oder tako, da so gledalci na njegovem hrbtu videli vsako mišico in opazili vsak trepet,« je pojasnil Polde Bibič.

Iz banke na oder O življenju Ignacija Borštnika, ki ga je določalo igranje, je govoril skladatelj in profesor likovne pedagogike Janez Močnik, ki je kot Borštnikov sokrajan predaval o družini Borštnik in njihovem delu. Ignacij Borštnik se je rodil 1. julija 1858 in je po končanem šolanju najprej delal kot bančni uradnik.

Njegovo igralsko nadarjenost je opazil Ivan Hribar, ki je bil tedaj njegov nadrejeni v banki, ter mu utrl pot do gledališča, kjer se je mladi igralec lahko izkazal najprej v dramski vlogi v enodejanski *Svoje glaveži*. Dramsko šolo je obiskoval na Dunaju, po vrnitvi v Ljubljano pa je vodil dramsko šolo. Danes velja za prvega slovenskega poklicnega igralca in utemeljitelja modernega slovenskega gledališča. Ustvaril je več kot 400 vlog in režij. »Gledališki igralec pa že vse od časov razsvetljenca Antona Tomaža Linharta velja za steber slovenske gledališke in siceršnje kulture,« je prepričana Mojca Kreft, ki je skupaj z Ivom Svetino spomnila tudi na Borštnikovo odločitev za odhod v Zagreb, kjer je na tamkajšnjih odrih služil kar 25 let. Simpozija o Borštniku so se udeležili tudi trije dobitniki Borštnikovega prstana, največjega priznanja za igralske dosežke. Med dobitniki prstana, ki se jih v dolgih letih nabralo že lepo število, so bili sijajni pedagogi na področju gledališke igre, govora, režije in celo maske. **D**

Goriški slavček

Sredi oktobra je minilo 164 let od rojstva pesnika Simona Gregorčiča. Goriški slavček je bil pesnik velikega formata. Za muzej v pesnikovi rojstni hiši na Vrsnem že 18 let skupaj z ženo skrbi pesnikov prapraneček Pavel Gregorčič, ki pravi, da Slovenci Gregorčiča še premalo poznamo. Le malokateri slovenski pesnik je med Slovenci tako globoko zapisan kot Simon Gregorčič, in to kljub časovni odmaknjenosti. Pred dvema letoma je minilo 100 let od njegove smrti, a je še vedno močno navzoč v slovenskem prostoru in priljubljen med ljudmi, je zapisano v zgibanki o muzeju na Vrsnem. Kot pesnik in duhovnik se je Simon Gregorčič močno usidral v srca Primorcev in Slovencev: »Bil je pesnik in

Pesnik Simon Gregorčič

lirik, ki je temeljito poznal dušo primorskih ljudi. Po sili razmer je študiral za duhovnika, a iz njegovih izpovedi, pesmi in pisem prijateljem je razvidno, da se je v duhovniškem poklicu našel,« pravi Pavel Gregorčič. Med pesnitvami je najpogosteje omenjena pesem Soči, ki je pogosto predstavljena kot pesnikova daljnovidna napoved krvave Soče med prvo svetovno vojno. Pavel Gregorčič pesem Soči razume nekoliko drugače, ne toliko kot pesnitev o reki kot o primorskih ljudeh, njihovi duši in značaju. Poleg tega meni, da je goriškemu slavčku po krivici pripisana oznaka družbeno motečega človeka, ki je imel težave tako znotraj cerkvenih krogov kot pod fašizmom zaradi svojega domoljubja, saj to še ni raziskano v vseh podrobnostih. L. H.

40 let Consortium musicum

Mešani pevski zbor Consortium musicum je bil ustanovljen leta 1968, usmeril pa se je v izvajanje vokalno-instrumentalnih del.

Njegova ustanovitev je pomenila začetek nove smeri in načina, saj v tistem času na Slovenskem ni bilo zbora, ki bi se načrtno ukvarjal s poustvarjanjem vokalno-instrumentalne glasbe. Posebnost zbora je, da je visoki jubilej dočakal z istim dirigentom, ob enaki programski usmeritvi in brez kriz, ki bi postavljale na kocko njegov obstoj ali umetniško raven. Društvo Consortium musicum je 40-letnico delovanja zaznamovalo s koncertom v Dvorani Marjana

Kozine v Slovenski filharmoniji. Zbor in orkester Consortium musicum z dirigentom Mirkom Cudermanom in solisti je poustvaril znamenito Stabat Mater Antonina Dvoržaka, eno najbolj čustvenih vokalno-instrumentalnih del vseh časov. Poleg zbora in orkestra Consortium musicum pod Cudermanovim vodstvom so nastopili sopranistka Mateja Arnež Volčanšek, altistka Elena Dobravec, tenorist Matjaž Stopinšek in basist Janko Volčanšek. Dvoržaka je k uglasbitvi srednjeveške latinske sekvence Stabat Mater Dolorosa na besedilo frančiškanskega meniha Jacopona da Todija spodbudila smrt njegovih treh otrok. Kompozicijo, ki sodi med najbolj lirično-izpovedne kompozicije v vseh zgodovini cerkvene glasbe, je končal novembra 1877. Skladatelj je v njej izrazil svoja najgloblja občutja žalovanja ob izgubi. Prvič je bila skladba izvedena dan pred božičnim večerom leta 1880 v Pragi. L. H.

Zbor Consortium musicum

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 23. 10. 2008

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Tit Andronik

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Hervé Guibert: Mlado meso

21.00 Cvetličarna: Katalena – etno folk

PETEK, 24. 10. 2008

19.30 Križanke: Tina Mauko: Čarobni vžig: razplet – glasbena predstava v treh dejanjih

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear

20.00 Cankarjev dom: Bogdana Herman (Slovenija), Brata Teofilović (Srbija), Ansambel Jaro (Češka), Marko banda (Slovenija) – večer slovsanske glasbe

SOBOTA, 25. 10. 2008

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear

19.30 MGL: J. Galcerán: Grönholmova metoda. Gostuje Mestno gledališče Ptuj.

20.00 City Tetater BTC: Ž. Mirčevska: 300 Kosmatih

20.00 Plesni teater Ljubljana: Dance Enter: Brianova pralnica – plesni performans

20.00 Šentjakobsko gledališče: Japakaorchester (Slovaška) – duhovna glasba

21.00 Cankarjev dom: Lara Jankovič: Kot jaz – gledališko-glasbena predstava

NEDELJA, 26. 10. 2008

19.00 Slovenska filharmonija: Slovenski komorni zbor – klasična glasba

20.00 Festivalna dvorana: Prava dekleta – muzikal

20.00 City Tetater BTC: M. Luzar: Ona on

PONEDELJEK, 27. 10. 2008

19.00 Mestni muzej Ljubljana: Večer poezije

19.30 MGL: W. Shakespeare: Milo za drago

TOREK, 28. 10. 2008

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Tit Andronik

20.00 Festivalna dvorana: Prava dekleta – muzikal

20.30 Cankarjev dom: Chris Eckman (Slovenija/ZDA): The Last Side of the Mountain, Songs of Dane Zajc

SREDA, 29. 10. 2008

19.30 MGL: W. Shakespeare: Milo za drago

19.30 Cankarjev dom: Les Ballets de Monte Carlo (Francija): Lepotica/La belle – balet; balet v treh dejanjih po motivih Trnjulčice

20.00 MGL: C. Churchill: Punce in pol

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Max Payne

Monika Maljevič

Režiser filmov *Omen 666* in *Za sovražnikovo črto* predstavlja filmsko različico računalniške igre, kjer poskuša policist Max Payne najti morilce svoje družine.

Ker se med razkrivanjem skrivnostne zarote znajde na drugi strani zakona, mora združiti moči z zapeljivo morilko Mono, ki se želi maščevati za smrt svoje sestre. Ker skrivnostne sile podzemlja ne poznajo usmiljenja, se vname silovit boj, ki vpletene popelje onstran meja realnega sveta in razumevanja.

Max Payne je odpadniški policist – mistični antijunak –, ki je odločen najti odgovorne za surove umore njegove družine in partnerja. Neizprosno maščevalnega ga njegovo obsesivno preiskovanje popelje na morasto potovanje v temna podzemlje. Ko se skrivnost poglobi, se je Max prisiljen bojevati s sovražniki, ki niso s tega sveta, in se soočiti z nepojmljivim izdajstvom. Nominiranec za oskarja Mark Wahlberg (*Dvojna igra*) igra Maxa Payna, moškega, ki se požvižga na pravila – in nima kaj izgubiti –, ko preiskuje skrivnostne umore, ki bi jih lahko povezal s smrtjo svoje žene in otroka. A na delu so mogočne sile, tako resnične kot nepredstavljive, ki si prizadevajo ohraniti skrito pogubno resnico – in za vedno utišati Maxa.

Posebno doživetje Režiser si je film zamislil kot neo noir akcijski triler, na ostrem robu med realnostjo in neresničnim. In Moore, nadarjeni vizualni stilist, bi že moral vedeti, kako se tej stvari streže. V filmu uporablja subjektivno kamero – postavi nas neposredno v Maxov svet in v njegovo glavo kot tudi najsodobnejšo kamero za počasno snemanje – in občinstvo skupaj z njim poskakuje na divji vožnji akcije, vznemirjenj in skrivnosti, ozaljšani z osupljivimi nadnaravnimi podobami.

Precej preden je Moore začel potiskati stvari do maksimuma, je

Max Payne

Režija: John Moore

Žanr: akcijski triler

Scenarij: Beau Thorne po zgodbi Sama Laka

Igrajo: Mark Wahlberg, Mila Kunis, Olga Kurylenko, Beau Bridges, Ludacris, Donal Logus, Chris O'Donnell, Joel Gordon

Premiera: 23. 10. 2008

Distribucija: Continental Film

Vseeno pa je ni bilo lahko prenesti na film. "Treba je bilo najti način, da bi se film razlikoval od igre, a hkrati ohranil njenega edinstvenega duha in slog."

Filmarji in studio so se poigrali s stotinami zgodb, dokler ni Beau Thorne, ki ni napisal še nobenega scenarija, predstavil zamisli, ki je bila všeč vsem. »Beau je našel način, da je materialu dal večplastnost in globino,« razlaga Yornova. »Ujel je ne le čustveno trpljenje glavnega lika, znal je ustvariti tudi svet iluzij in senc – nadnaravno noto, ki je v igrici nikoli ni bilo.«

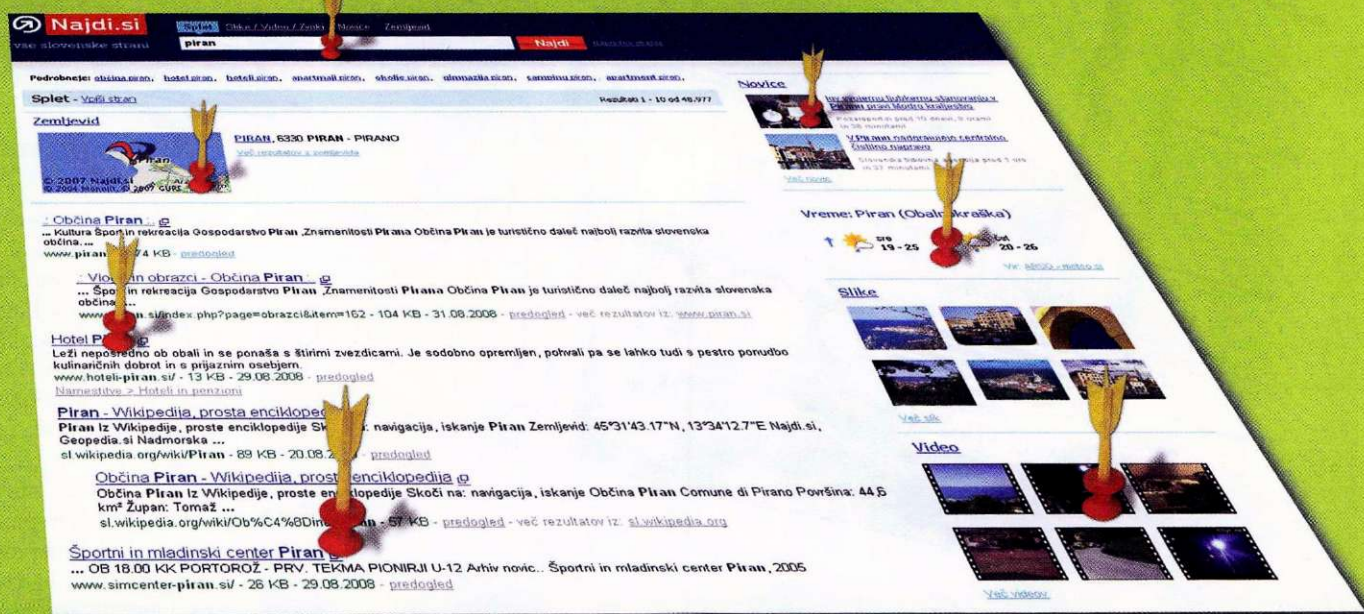
Med nezemeljskimi elementi, ki jih je dodal Thorne, je tudi krilati demon, ki ogroža Maxa in druge pošlje nepredstavljivi usodi naproti. Navdihoval se je pri norveški mitologiji, pri demonu valkiri – režeča se pošast s čekani in z rdeče žarečimi očmi. Ta pošast je ključni element v Maxovem iskanju tistih, ki so uničili njegovo družino. Skozi vso zgodbo demon – ali njegovi elementi – pronicajo v akcijo: slišimo hrumeče udarjanje njegovih velikanških kril, na hitro ošinemo par kril, ki se izgublja v sencah. Krilati demon je ikonična podoba in filmarji so ustvarili še druge ključne vizualne podobe, povezane z valkiri. Grafiti s črko V, vtetovirani z iglo, so vidni skozi ves film, prav tako tetovirana krila, ki jih nosijo nekateri ključni liki. **D**

prišla na trg videoigra Max Payne, in sicer leta 2001. Nadaljevanje, Max Payne 2: The Fall of Max Payne, je sledilo leta 2003. Navdušila je kritike in oboževalce zaradi izjemne koreografije in filmske narave; temačne, drzne scene in strelski obračuni v počasnih posnetkih so bili videti kot grafični roman z vplivi filma noir. Le redkokatero videoigro so uspešno prenesli na veliko platno, a se je vseeno že od začetka zdelo, da je zgodbi o vročekrvnem policistu, ki se želi maščevati, usojeno priti na veliko platno.

Producentka Julie Yorn pravi: »Videoigro Max Payne so oblikovali ljudje, ki imajo strastno radi film. Od kamere v noir slogu do likov in dialoga, povsod se čuti vpliv filma, material je tako presegal tipično izkušnjo, ki jo ponujajo videoigre.«

IKKaj je novo?

Le kaj ni? Najdi.si smo temeljito prenovili!

- preglednejši opisi rezultatov iskanj
- dodani mini zemljevidi pri zadetkih
- več videov in slik
- najbolj aktualne novice ob rezultatih iskanj
- vremenska napoved za Slovenijo in tujino v besedi in sliki
- z enim klikom do horoskopa, kinosporeda, iger ...
- vse nepremičnine na enem mestu

In še marsikaj! Preverite sami na www.najdi.si!

vse slovenske strani

Mercedesova modra tehnologija

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Mercedes-Benz E300 bluetec

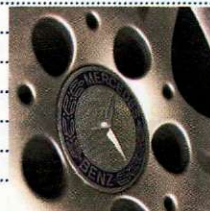

Mercedes-Benzov razred E izpolnjuje svojo nalogo tako, kot se šika. Kljub svojim šestim letom klasičnosti in bogata opremljenost z lahkoto tekmuje in s tekme, prijemi po tehnični strani pa z združevanjem tehnologij iz gospodarskih vozil stopajo korak pred njimi. Klasičnost limuzine ni tako zanemarljiva, kot bi si kdo mislil; prej obratno. Mnogo kupcev je takšnih, ki prisegajo samo na takšno obliko prevoznega sredstva.

Navdušuje In takšen razred E še vedno zadovoljuje v vseh

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MERCEDES-BENZ E300 BLUETEC
vrsta motorja	turbodizelski, šestvaljni, V-oblike, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2987
moč v kW (KM) pri vrt./min	155 (211) pri 3400
največji navor v Nm pri vrt./min	450 pri 1600-2400
menjalnik	sedemstopenjski, samodejni
pogon	na zadnji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4852 x 1822 x 1484
medosna razdalja v mm	2893
prtljažnik v litrih	540
masa praznega vozila v kg	1735 (525)
največja hitrost v km/h	244
pospešek 0-100 km/h v s	7,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,1/5,9/7,5
poraba na testu v l/100 km	8,7
cena vozila v EUR	56.100

pogledih. Prepoznavnost je več kot očitna; z masko, lučmi, dolžino in vsemi detajli, ki nujno pripadajo tej hiši. Bogato odmerjena medosna razdalja na še bolj bogato odmerjeni dolžini karoserije obljublja udobno, prijetno in sproščujočo vožnjo, ugoden zračni količnik precej (na pogled niti ne) aerodinamične silhuete ($C_x=0,28$) pa tiho premikanje pri vseh hitrostih in seveda pomembno pripomore k manjši porabi goriva. Oprema avantgarde prinaša avtomobilu še izpiljene detajle, ki ga napravijo malo bolj športnega oziroma privlačnejšega. Če je notranjost razreda E v debatah razdelana že stokrat, lahko potrdimo, da je izdelana zgledno, ostaja imenitna in je seveda tako kot v testni različici najbogateje opremljena. Na račun šestnajst tisoč evrov seveda, ki jih je treba doplačati k osnovni ceni tako motoriziranega E. V tej lepo ujema se konjak barvi usnja, tapiserij in letvic iz črnega ptičjega javorja ter globoko črnino armaturne plošče vključno s strešnim oblazinjenjem (ki deluje tudi sicer precej imenitno) je vozniku in sopotnikom na voljo pravzaprav vse. Elektrifikacija

obsega premikanje sedežev in zglavnikov ter volana z vsakokratnim odmikanjem ob izstopanju. Štiripodročna klimatska naprava, odlični avdio-multimedijski sistem z navigacijo, ki mu manjka le sprejem TV-programov ter osvetlitev tal zunaj in znotraj, pripomorejo k boljšemu počutju. Bočni zračni vreči varujeta delček zdravja tudi tistim na zadnji klopi. Škoda je le, da odklepanje avtomobila ne vsebuje funkcije 'keyless', da zapiranje pokrova prtljažnika ni elektrificirano in da so vsi predalčki, vključno s tistim, ki se motorizirano odpira pod osrednjo tipkovnico, premajhni za odlaganje normalno velikih stvari, ki jih ponavadi prevajamo v avtomobilih.

Čistoča Bluetec je oznaka, ki pri Mercedes-Benzovih avtomobilih prinaša pošteno nadgradnjo obstoječih turbodizelskih motorjev, katerih konstrukcija in tehnologija sta se preizkušali in kalili v 'tovornaški' srenji že od leta 2006. Da je

puhala z novo obliko lopatic za vedno polno dihanje, vračanjem izpušnih plinov za popolnejše zgorevanje (EGR), zadnjo generacijo katalizatorja s patentiranim sistemom lokalne proizvodnje amoniaka ter novo zasnovane katalizatorjeve SCR (Selective Catalytic Reduction), ki so zmožni razgrajevati škodljive delce ter dušikove okside v izpušnih plinih brez kakršnihkoli dodatkov, je navdušujoča. Končni rezultat moči je 211 KM pri 3400 vrt./min, še pomembnejši pa je navor. Tega je za kar 540 Nm, in to v območju 1600 do 2400 vrt./min. Zmogljivosti so prepričljive. 7,2 sekunde od 0 do 100 km/h ter 244 km/h, čeprav 1,8 tone težak avtomobil, z lahkoto uvrščajo med 'športnike'. Pri porabi pa je pravi »šparovček«. Zna se zadovoljiti z le sedmimi porabljenimi litri goriva na 100 prevoženih kilometrov, realna žerja testnih voženj pa se vrti glede na njegovo zajetnost okoli pohvalnih 8,7 l/100 km. Pri teh dejanjih mu seveda pomaga odlični sedemstopenjski samodejni menjalnik s hitrimi prvimi tremi prestavami ter krepko 'podaljšano' sedmo; pri 130 km/h se motorna gred vrti le z 1900 vrtljaji na minuto. Naj bo v komfortnem, športnem ali ročno sekvenčnem režimu – njegovo delovanje je poezija. Po logiki ali občutku. S pogonsko celoto je korektno dobro usklajeno tudi podvozje. Uravnoteženost vzmetenja je v kombinaciji s sistemi 'anti-lift', 'anti-dive' in 'anti-squat' ter 15 milimetrov nižjo oddaljenostjo od tal vzorna, idilčno udobje limuzine na trenutke kvadrirajo le precej trde Continentalove športne pnevmatike. Vožnja in lega na cesti je tej vzornosti pika na i. No, vsake toliko jo v ovinkih zmoti preobilica navora na zadnji, torej pogonski osi, saj zadek rahlo 'cukne' v stran, vendar se sicer nevsiljivi ESP odzove brezkompromisno. Uglajenost razreda E tako ostaja na ravni referenčnega seznama.

Kakor koli že, modra tehnologija se Mercedes-Benzovi limuzini razreda E zelo poda. In prav zaradi nje jo lahko uvrstimo še za stopničko više. **D**

stuttgartskim inženirjem prenos tehnike na elegantne limuzine izvrstno uspel, lahko razberemo z obrazov tistih, ki se s takšnim avtomobilom vsaj enkrat zapeljejo. Ja, bluetec se v E300 odlično izkaže. Posodobitev trilitrskega agregata V6 z novo, pametnejšo elektroniko za boljši nadzor delovanja, piezo-električnimi vbrižgalnimi šobami za natančnejše odmerjanje goriva, keramičnimi ogrevalnimi svečkami za hitrejšo vžiganje v hladnih dneh, optimiranim delovanjem turbinskega

Novica

SUBARU FORESTER BOXER DIESEL

Subarujev pohod z dizelskimi motorji se nadaljuje. Tokrat so ta motor, ki mu na svetu med osebnimi vozili ni para, namestili v svoj model forester, ki se v zadnji različici že očitneje spogleduje z razredom SUV. Dolgo časa je trajalo, da se je tovrstni agregat znašel pod pokrovom japonskega Subaruja. Morda kar predolgo, saj so zamudili 'bum', ki je nekaterim znamkam v Evropi prav zaradi zgodnjega razvoja dizelskih motorjev prinesel velik uspeh. Vendar jim je pri Subaruju uspelo pripraviti nekaj posebne-

ga in v skladu s svojo tradicijo so izdelali edinstven bokserski motor. Pomeni, da so štirje valji še zmeraj leže postavljeni drug proti drugemu, tako da ne potrebujejo izravnalne gredi, ki bi umirila tresljaje, zvok je nekako 'boksersko' specifičen, vozne lastnosti pa po zaslugi nizke namestitve v motorni prostor še vedno vrhunske. Prav tako ostaja simetrična razdelitev vsekolesnega pogona (50:50), menjalnik pa ima sedaj šest stopenj; sicer na račun reduktorja, ki ga ni več, je pa zato prva prestava dovolj kratka, da je na terenu še vedno zmogljiv, zadnja pa dovolj dolga, da je tudi poraba ugodna. V primerjavi z že znanim agregatom iz legacyja ima novi v foresterju 108 kW/147 KM (3 KM manj) zaradi drugačnega filtra saj. Tretja generacija foresterja se je z obliko in pogonom sedaj še bolj približala evropskih kupcem, kar se pozna tudi pri rasti prodaje, ki znaša v Evropi 10 odstotkov, v Sloveniji pa kar 115. Največ je bilo prodanih prav novih foresterjev, tako da jih bodo samo prihodnje leto po zaslugi novega dizelskega motorja prodali že 110. Paketa opreme sta dva, osnovna cena pa se začne pri 31.490 in konča pri 33.990 evrov.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Fotoknjige na pohodu

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Digitalna fotografija, ki je skoraj v celoti povzela klasične fotoaparate, je prinesla številne prednosti. Zapisi fotografij na računalniku, CD ali DVD pa žal ne zagotavljajo večnega obstoja. Zato so v zadnjem času na pohodu fotoknjige.

Fotoknjiga je moderna alternativa klasičnemu albumu.

Veliko ljudi shranjuje svoje fotografije na računalnikih. Z leti se na trdem disku nabere ogromno število fotografij, ki jih redkeje pregledujemo. Poleg tega jih težko pokažemo drugim, če pri roki nimamo računalnika. Nevarnost, ki preti tem fotografijam, je tudi okvara računalnika ali trdega diska. Tako lahko izgubimo dragocene fotografije, saj jih nikakor ne moremo obuditi nazaj v »življenje«. Sicer si lahko naredimo nekaj varnostnih kopij na CD, vendar pa tudi slednje s časom izgubijo kakovost. Najboljša ohranitev v fotografiji

ujetih spominov je razvijanje lete in shranjevanje v album. Vendar pa je slednje v zadnjem času začelo nadomeščati izdelovanje fotoknjig. Fotoknjiga v prvi vrsti prinaša uporabniku možnost, da si priljubljene fotografije natisne v obliki prave knjige na kakovosten papir in v dobri vezavi za dostopno ceno. Praktičnost, preglednost in estetskost presegajo običajen način hranjenja fotografij v albumih.

Cenovna dostopnost Ta čas imamo v Sloveniji tri glavne ponudnike fotoknjig: Digifot in Foto GM jih izdelujeta sama, fotoknjige nemškega podjetja pa se prodajajo prek slovenskih posrednikov in jih naročimo po internetu. Pomembna pri izdelavi fotoknjige je

poleg kakovosti tudi cenovna dostopnost. Kvalitetno fotoknjigo dobimo za ceno, ki bi jo plačali za običajno knjigo. Cena je seveda odvisna od velikosti, števila strani in vezave. Knjiga v velikosti A 4 z 28 stranmi in s trdimi platnicami stane 28 evrov.

Bogat izbor Podjetje Digifot si je pri tiskanju fotoknjig postavilo zelo visoke cilje glede kakovosti. V ta namen so kupili tiskarski stroj HP Indigo 5000. Izdelovalec fotoknjig je prav tako ugoden, kar se tiče osebne komunikacije

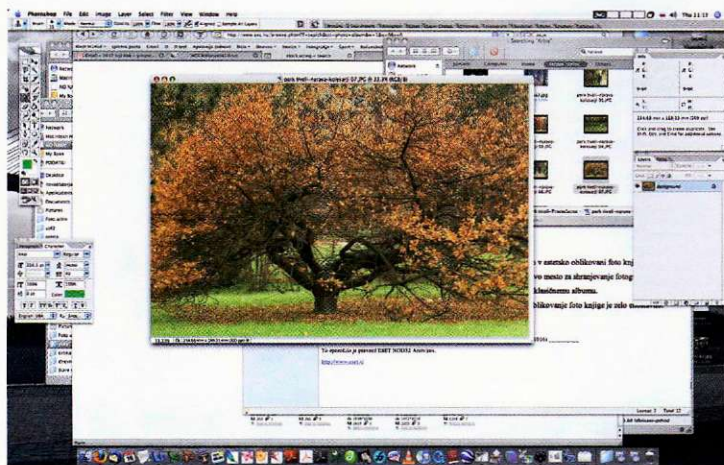
in svetovanja. Digifot ima brezplačno telefonsko številko, na kateri posredujejo vse informacije o pripravi materiala za tisk in uporabe njihovega programa za pošiljanje naročil prek interneta.

Kot že rečeno, ima fotoknjiga veliko možnosti oblikovanja. Izberemo lahko fotoknjige z različnimi dimenzijami stranic in debelino papirja. Trde ali mehke platnice lahko sami oblikujemo. Vezava je lahko spiralna ali klasična, odvisno od želje in namena. Najpogosteje izbrani format je A 4 s trdimi platnicami, ki si jih lahko sami oblikujemo. Lahko izbiramo še med formatom A 4 z mehкими platnicami, kvadratni format z različnimi stranicami, A 5 prav tako z različnimi stranicami. Prav tako si lahko natisnemo fotorevijo, ki ima mehke platnice, je speta s sponkami in cenovno še ugodnejša. Nekateri ponudniki imajo na voljo t. i. profotoknjige, ki so nekoliko večjega formata z debelejšimi in kakovostnejšimi platnicami ter notranjim papirjem.

Program za izdelavo Program za izdelavo si moramo najprej prenesti na računalnik, nato pa se lotimo oblikovanja fotoknjige. To je zelo preprosto. Najprej izbe-

Najlepše spomine lahko ohranimo v estetsko oblikovani fotoknjigi.

Računalnik ni pravo mesto za shranjevanje fotografij!

remo dimenzijo in tip fotoknjige, določimo število strani, potem pa oblikujemo ... Nekateri programi imajo čarovnika za oblikovanje, ki precej poenostavi izdelavo. A če hočemo bolje izkoristiti ponujene možnosti oblikovanja, moramo to funkcijo izklopiti. Najprej izdelamo naslovnico in začetno stran. Vsem stranem lahko določimo barvo ali obliko ozadja, ki je lahko tudi slikovni ali fotografski predložek. Nato izberemo fotografije, ki jih

želimo natisniti, in jih vstavimo v album. Tukaj imamo možnost številnih učinkov in obračanj posnetkov. Vsaki fotografiji posebej se da določiti velikost in točno lego na strani. Program prav tako omogoča manjše popravke fotografij (osvetlitev, barvni kontrasti, odprava rdečih oči, izrezov ...) in druge učinke (recimo pretvorba v črno-belo tehniko). Vsem vstavljenim fotografijam se lahko doda tudi spremno besedilo, ki ga lahko

Oblikovanje fotoknjige je zelo preprosto.

vosten in trajen, kot so fotografije. Fotoknjiga se priporoča za ohranitev najlepših spominov s potovanj, raznih družabnih srečanj, poroke, utrinkov pri odraščanju malčka ... Fotoknjiga je vsekakor obogatitev pri hranjenju in predstavitvi naših najljubših fotografij. **D**

sami oblikujemo z izbiro pisav, velikosti in barve besedila. Oblikovano knjigo po končanem delu shranimo in prek naročila pošljemo v izdelavo. Po približno 4 dneh dobimo knjigo po pošti domov oziroma jo prevzamemo pri pooblaščenih prodajalcih fotoknjig.

Zadovoljni uporabniki Uporabniki pravijo, da jih je fotoknjiga pritegnila zato, ker si lahko naredijo svojo postavitev fotografij, različne izreze nadstandardnih velikosti, različna ozadja, dodajajo tekste ob ali čez fotografije. Fotoknjiga je bistveno tanjša kot fotoalbum z enakim številom fotografij, tisk pa je prav tako kako-

DELEŽ MODRE ENERGIJE V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE 0,00417 € na kWh 1 SIT na kWh

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

Pridružite se skupnosti, ki aktivno skrbi za zdravo okolje!

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Čudovit pogled na 1.912 jadrnic

Nevill Crichton tretjič zmagal, Mitja Kosmina že sedmič drugi.

Jadralski praznik

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Druga nedelja v oktobru je tradicionalno rezervirana za ljubitelje jadrnanja. Tako je bilo tudi letos v Tržaškem zalivu, kjer se je v največji regati s skupnim startom na svetu ob 40. rojstnem dnevu Barcolane pomerilo 1.912 jadrnic.

Tržaški jadralski praznik Barkovljanka že dolgo ni več enodnevni dogodek, ko se izza trikilometrskostartne linije požene več tisoč plovil. Regata je prerasla v celotedenski sklop dogodkov, ki v Trst privabijo veliko število obiskovalcev. Ti si lahko napasejo oči in pripravijo kakšen evro na odlično organizirani prireditvi. Za gledalce je še vedno najpomembnejši zadnji dan, ko z nestrpnostjo pričakujejo, ali bo slovenski jadrlni posadki po več kot desetih letih uspelo vrniti lovoričko v Slovenijo.

Presenetile visoke startnine

Čprav organizator največje regate s skupnim startom vseh jadrnic na svetu regatno pisarno odpre nekaj tednov pred začetkom regate, gneča v njej nastane šele zadnji teden pred startom. Prijava 1912 jadrnic je seveda zamudna, vendar je letošnja gneča povzročila

precej več nejevolje kot prejšnja leta. Udeležence največjega jadralskega spektakla je namreč letos med branjem pravil za regato presenetila nepričakovano visoka podražitev startnin, s katerimi so tržaški organizatorji (C.V. Barcola-Grignano iz Barkovelj) letos zaslužili blizu 250.000 evrov in si tako še dodatno napolnili že tako polno blagajno. Za startnino in startne številke na premcich jadrnic (supermaksij, daljši od 19,01 metra) odšteti neverjetnih 416 odstotkov več kot prejšnja leta, kar je zneslo 750 evrov za vsako jadrnico tega razreda. Za maksije (na Barcolani jadrnice od 16,01 do 19,00 metra) je bila startnina letos 500 evrov, za jadrnice razreda 0 (dolge od 13,51 do 16 metrov) 250 evrov, za jadrnice razreda 1 (dolge od 12,01 do 13,50 metra) pa 150 evrov. To je seveda povzročilo precej negodovanja,

vendar so organizatorji očitno vedeli, da lahko računajo na željo jadrncev po sodelovanju na tej zgodovinski regati.

Več kot samo regata

Barcolana je za klub, ki jo organizira in si jo je pred 40 leti tudi izmislil, že desetletje velik in donosen posel. Še večji posel je za Trst, ki drugi konec tedna v oktobru vsako leto gosti blizu 2.000 jadrnic z najmanj 15.000 jadrnci na palubah, na dan regate in živahnega, ves teden trajajočega dogajanja na tržaških pomolih pa več kot 600.000 obiskovalcev in gledalcev. Priprave na regato se začnejo že nekaj tednov pred začetkom, ko vzdolž obale postavijo veliko število stojnic z najrazličnejšimi spominki, pijačo in toplo hrano, s predstavami in igralnimi koticiki pa je poskrbljeno tudi za najmlajše. Organizator se dobro zaveda, da bi si marsikateri obiskovalec rad regato ogledal v živo, svojega plovila pa nima, zato organizira

tudi večja plovila, ki na krovih pripravijo izlete z morskno hrano, hkrati pa spremljajo potek regate. Marsikateri organizatorji različnih prireditev bi se tukaj lahko naučili, kako se iz žepov obiskovalcev potegne čim več cekinov, saj je vsa prireditev zamišljena do najmanjših podrobnosti.

Lani so izračunali, da so množice, ki so drugi teden v oktobru zasedle Trst in morje, pripravile skoraj 10 milijonov evrov. Spomnimo, da je bilo lani za 39. Barcolano prijavljenih 1.840 jadrnic, med njimi 21 supermaksijev, 39 maksijev ter 131 jadrnic tekmovalnega razreda 0 in 182 regatnikov razreda 1, če omenjamo le štiri najdaljše od skupno 13 tekmovalnih razredov, regato pa si je v živo na morju ogledalo več kot 300.000 gledalcev.

Maxi Jena blizu zmage Ko je bilo jasno, da se tudi letos na Barcolano vrača novozelandska Alfa Romeo 2, 30 metrov dolga

Za obiskovalce je dobro poskrbljeno.

supermaksijadnica milijonarja Nevilla Crichtona, ki svojo velikanko z jadri krmari kar sam, je bilo vprašanje o letošnjem zmagovalcu za marsikoga brezpredmetno, vendar se je tako kot prejšnja leta naša Maxi Jena s krmarjem Mitjo Kosmino bojevala praktično do konca. Tako smo spet videli dramatično regato, ki je bila za Kosmino najnapornejša po letu 2002, ko je zelena lovoriko tako kot letos izgubil praktično tik pred ciljem.

O nehomogenosti slovenskega jadrnja in zalivskih vojn med Izolo, Koprom in Piranom je bilo prelitega že veliko črnila, toda enkrat letno, za slovito Barcolano, se to pozabi, saj je želja po vrnitvi naslova v Slovenijo večja od zamer. Na krovu Maxi Jene so tako letošnji načrt, kako premagati večjo in hitrejšo jadnico Alfa Romeo 2, skovali poleg krmarja Kosmine še olimpijca Tomaž Čopi in Gašper Vinčec ter taktik Branko Brčín. V rahlem vetru, ki ni šel na roko naši jadnici, so se naši jadranci odlično znašli in po prvi stranici tako povedli, da so

tudi največji skeptiki začeli verjeti v slovensko zmago. Žal pa se kasneje taktik Branko Brčín ni odločil, da bi branil prednost z jadranjem po isti stranici regatnega polja kot Alfa Romeo 2, saj je bil prepričan, da bodo vetrovne razmere zdržale in jim bo uspelo obraniti prednost. To se je žal pokazalo za napačno odločitev, saj je veter začel pojemati, in to prav s strani, kjer je jadrjala slovenska Maxi Jena, kar pomeni, da je imela novozelandska posadka z ogromni jadri dalj časa boljši veter in je tako nadomestila tiste metre, ki so se na koncu izkazali za odločilne za zmago in vnovično drugo mesto Maxi Jene.

Brez zmage več kot deset let

Slovenski jadranci in jadnice so v absolutni konkurenci na Barcolani doslej zmagali štirikrat. Leta 1994 je kot prvi slovenski krmar in z mešano slovensko-italijansko posadko z 52,5 čevljev dolgim italijanskim Fanaticom zmagal krmar Dušan Puh. Leto pozneje je pred Trstom s takrat novo 55-čevljsko slovensko Gai Legend zmagala posadka krmarja Mitje Kosmine, na Barcolanah leta 1996 in 1997 pa sta na pred Trstom znova zmagoviti »slovenski legendi« skupaj poveljevala Kosmina (krmar) in Puh (krmar in taktik). Od leta 2000, ko je bil v orkanski burji (v cilju je pihala s hitrostjo 110 km/h) Puhov Veliki Viharnik drugi, za italijansko jadnico Shining, ter od leta 2002 do letos, kolikor traja serija drugih mest Kosminove Maxi Jene, pa se Slovenci lahko tolažimo le s sedmimi drugimi mesti. **D**

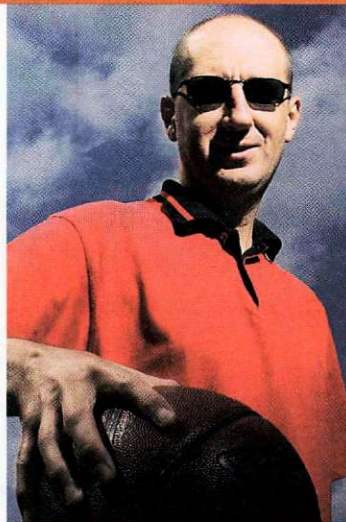
Za konec še ognjemet

BRAZILIJA je v finalu SP v futsalu ugnala dvakratne branilce naslova Špance. Pred 10.000 domačimi navijači so zmagali po izvajanju enajstmetrovk, saj je bil izid po rednem delu neodločen 2:2. V podaljških se izid ni spremenil, pri streljanju najstrožjih kazni pa so bili Brazilci boljši s 4:3.

Z zadnjo dirko se je v poljskem Bydgoszczu končala 14. sezona serije Speedway Grand Prix, SP posameznikov v speedwayu. Dirko je dobil Poljak Tomasz Gollob, naslova prvaka pa se je tretjič v karieri veselil Danec **NICKI PEDERSEN**.

Padec

Esad Babačić

Prvi polčas proti Češki je bil morda vrhunec letošnjih kvalifikacij, ko gre za ambicije naše nogometne vrste, ki je imela velike Čeha tako rekoč na pladnju.

Toda reprezentanca, ki želi igrati pomembnejšo vlogo v evropskem nogometu, mora znati izkoristiti takšna darila. V nasprotnem se ji zgodi tisto, kar so naši junaki doživeli v drugem polčasu, ki je bil popolno nasprotje prvega. Eden od razlogov za občuten padec v drugem delu tekme je bila morda tudi utrujenost, ki pa ni več izgovor, ko gre za nogomet na takšni ravni. Naši si preprosto ne morejo privoščiti toliko napak, kot so si jih privoščili obrambni igralci. Nezanosljivost se iz zadnje vrste kot virus širi na preostanek moštva, zato ne more biti tako sproščen, kot bi bil sicer. Že proti Ircem se je dalo videti, da je naša obramba preveč preplašena, kadar pride do kriznih situacij. S tako majavim značajem se naši ne morejo nadejati, da bi lahko konkurirali reprezentancam iz prvega kakovostnega razreda. Poraz proti Češki je bil še toliko bolj boleč spričo dejstva, da so bili naši nasprotniki le blede senca moštva, ki je dolga leta veljalo za enega najboljših na zemeljski obli. Naši so bili v silovitem naletu in šok je prišel v najbolj nepravem trenutku. Spomin na trd pristanek v prejšnjih kvalifikacijah je še vedno živ in samo upamo lahko, da se naši ne bodo prepustili melanholiji. Še sreča, da imamo v zvezi in napadu nekaj izjemno samozavestnih posameznikov, ki se ne ustrašijo še tako velikega izziva. Dejstvo je, da so težave z obrambo resne narave in Kek bi moral razmisliti o primernih ukrepih. Resnici na ljubo pa na branilskih mestih ni kakšnih resnih alternativ, tako da so kakšne rošade bolj ali manj utopične. Sreča v nesreči je, da so Čehi ta čas res slabi in bi ob popolni mobilizaciji naše izbrane vrste lahko v Mariboru padli. Prav to srečanje bo po moje ključno, saj bodo naši v primeru zmage gotovo obdržali ritem, s katerim so se predstavili v jesenskem delu kvalifikacij za svetovno prvenstvo. Naši morajo naskakovati prvo mesto v skupini, ki je več kot ugodna. Sicer pa je treba priznati, da toliko priložnosti nismo imeli niti za časa Katanca, tako da smo lahko več kot zadovoljni. Napadalna igra je tudi eden od razlogov za slabšo obrambo, ki je imela proti sebi osmo reprezentanco sveta. Za kaj več kot dober vtis bomo morali izkoristiti toliko priložnosti, kot smo jih imeli v Teplicah.

Za pretep in umor pred T-clubom je morilcu in njegovim kolegom sodišče prisodilo visoke zaporne kazni.

Morilcu sedemnajst let zapora

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Okrožno sodišče v Mariboru je 20-letnega Elvisa Livadića za umor 28-letnega Gregorja Moma obsodilo na 15 let, za nasilništvo pa še na tri leta zapora. Sodni senat je obe kazni združil v enotno kazen sedemnajst let in šest mesecev zapora.

Tako je na prvi stopnji sodni epilog dobil umor, ki se je zgodil 8. decembra lani pred diskoteko T-Club v Mariboru. Livadić, ki je bil tistega večera v diskoteki s prijatelji, se je zapletel v spor z Momom. Ker so varnostniki diskoteke Livadića vrgli ven, se je sklenil maščevati. Skupaj s prijatelji je pričakal Moma in družno so ga začeli pretepati. Pred pretepom se je Livadić oborožil s samurajskim mečem, katano, s katero je nato zabodel Moma, da je izkrvavel. Napadalci so pobegnili, Livadićeve prijatelji pa so nato morilcu pomagali pri skrivanju dokazov, odstranili so meč in zažgali njegova oblačila. Umor je dvignil precej prahu, ker je bil Mom član navijaške skupine Viole. Le-te so napovedovale krvavo maščevanje morilcem. Poleg prvoobtoženega Livadića

je senat za krive spoznal tudi vse štiri soobtožene v zadevi T-club: Gregorja Plahutnika in njegovega brata Dejana, Tomaža Ropotarja in Samirja Golića. Za nasilništvo so si prislužili vsak po dve leti in pol zapora. Nadalje je senat Gregorja Plahutnika, ki je v gozdu pri Dobrovcah skrnil katano, s katero je Livadić zabodel Moma, obsodilo na deset mesecev zapora. Dodatnih deset mesecev mu je senat prisodil še za sodelovanje pri zažigu Livadićeve bunde, na kateri so bile Momove biološke

sledi. Za kaznivo dejanje pomoči storilcu po storitvi kaznivega dejanja je senat po deset mesecev zapora prisodil tudi drugim trem soobtoženim.

Visoke kazni za obtožene

Obravnava proti Livadiću in kolegom, Livadić je bil ves čas v priporu, njegovi kolegi pa so se zagovarjali s prostosti, se je s sklepnimi besedami končala že prejšnji ponedeljek. Državno tožilstvo je za morilca zahtevalo petnajstletno zaporno kazen, poleg tega pa še tri leta zapora za nasilništvo. Po tri leta zapora zaradi nasilništva je sodišče predlagalo tudi za vse štiri Livadićeve kolege, poleg tega pa še kazni za pomoč morilcu po storitvi kaznivega dejanja, in sicer za Gregorja Plahutnika zaporno kazen 20 mesecev, za Dejana Plahutnika, Ropotarja in

Golića pa desetmesečno zaporno kazen. Obramba je menila, da so zahtevane kazni previsoke, predvsem za Livadićeve soobtožence, in celo predlagala, da jih sodišče oprostí obtožbe oziroma da jim izreče pogojno kazen.

Sodišče je skoraj v celoti ugodilo državnemu tožilstvu. Livadić je bil obsojen na petnajst let za umor, za nasilništvo pa je dobil tako kot tudi njegovi kolegi le nekaj nižjo kazen od zahtevane. Z dodatnimi kaznimi za pomoč po izvršitvi dejanja je združena kazen za Livadićeve kolege tri leta, kolikor je zahtevalo tožilstvo, ki je z izrečenimi kaznimi seveda zadovoljno. Na drugi strani pa obramba meni, da so kazni občutno previsoke in predvsem posledica pritiska javnosti na sodišče, zato je seveda napovedala pritožbo. Sodba tako še ni pravomočna. **D**

Morilec je uporabil japonsko samurajsko sabljo.

Tovarni v plemenih

Za slabega pol milijona evrov škode in štirje laže poškodovani v dveh požarih.

Kot da finančna kriza, ki galopira po svetu, ne dela že sama dovolj sivih las podjetnikom vseh vrst, se včasih vmešajo še dodatni problemi. Prejšnji teden so plameni povzročili precej škode v dveh proizvodnih obratih in tudi nekaj lažjih poškodb zaposlenih.

V sredo je nekaj po 20. uri ogenj zajel okoli 100 kvadratnih metrov velik prostor za pripravo barv podjetja Ultrapac v Volčji Dragi. Požar je zajel prostor za pripravo barv, kjer so potekala vzdrževalna dela. Zagorelo je okoli 3.000 litrov vnetljivih tekočin. Šlo je za mešanico barv, sestavljeno iz alkohola in barvila. Zagoreli pa so tudi stroji za pripravo barv. V požaru je pogorel celoten objekt, a je gasilec s hitrim posredovanjem uspelo omejiti ogenj in prepreči-

ti njegovo širjenje na druge hale podjetja. V požaru je bil eden od zaposlenih laže poškodovan. Vzrok požara še ni znan, po nestrokovnih ocenah pa škoda znaša okoli štiristo tisoč evrov.

V sredo pa je zaradi počene cevi za dotok kalilnega olja zagorelo tudi na kalilni peči v tovarni Unior v Zrečah. Ogenj se je razširil na kalilno peč v neposredni bližini, na rezervoar kalilnega olja in na ostrešje. V požaru so bile poškodovane tri osebe, nastalo pa je za okoli 35.000 evrov škode.

Požar, ki je uničil kalilno peč in poškodoval sosednjo kalilno peč ter 120 kvadratnih metrov ostrešja, so pogasili gasilci PGD Zreče. V njem so bili poškodovani trije ljudje; dva sta iskala zdravniško pomoč zaradi težav z dihanjem, eden pa zaradi lažjih opeklin. B. S.

OTROK MED KOVČKI Petinštirideseletni državljani Bosne in Hercegovine, ki se je pred dnevi pripeljal na mejni prehod Dragonja, je imel poleg svojega potnega lista pri sebi tudi dokumenta, ki sta se glasila na 32-letno ženo in 12-letnega pastorka. Ker ju ni bilo v vozilu, se je to zdelo policistom čudno in so preiskali avtomobil. V prtljajniku med kovčki so odkrili otroka, kmalu pa tudi mater, ki je prečkala mejo peš, s tujim potnim listom. Ženska in njen otrok namreč nista izpolnjevala pogojev za vstop v našo državo, zato se je družinica odločila za ilegalni prestop. Z vsemi tremi so opravili postopek, potem pa jih družno izgnali nazaj na Hrvaško.

S KROŽNIKOM NAD ŽENO Ravenski policisti so se odzvali na klic, da je nekemu občanu udarila v glavo mešanica polne lune in alkohola. V stanovanju so našli 54-letnika, ki je, opotekajoč se, grozil in rjovel na ženo ter tri mladoletne otroke, žena pa ga je mirila. Možak je bil kljub majanju očitno še toliko pri moči, da je še pred prihodom mož postavil zabrisal ženi v glavo krožnik in jo laže poškodoval. To pa ni bil njegov prvi takšen izpad, saj ima že skoraj leto dni sodno prepoved približevanja ženi in otrokom zaradi prejšnjih nasilnih dejanj. Može v modrem so nasilnika odstranili, ga mimogrede še precej oglobili, o svojem obnašanju pa bo govoril tudi s sodnikom.

14. Gala koncert Radia Ognjišče

16. november 2008

ob 15h in 19h

Gallusova dvorana
Cankarjevega doma

Rezervacija vstopnic
od 20. oktobra 2008
v tajništvu na 01/512-11-26.

RADIO OGNJIŠČE

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

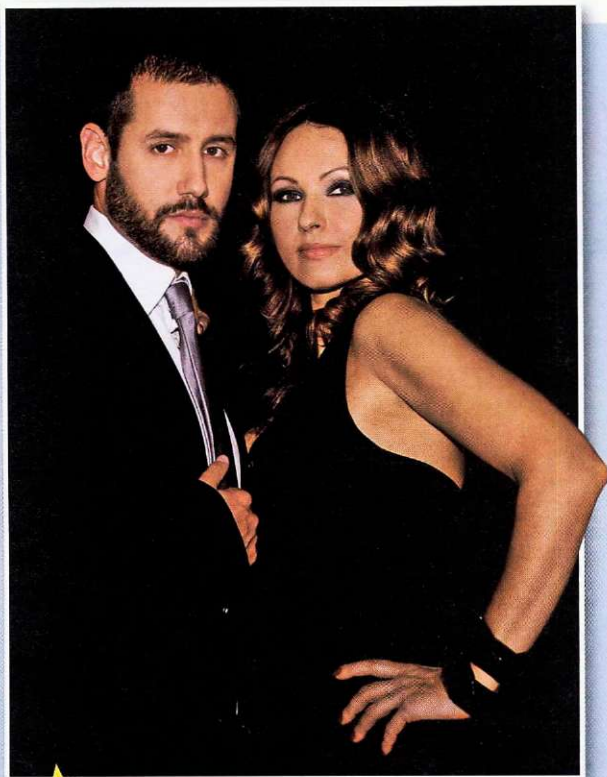
tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Oddajo znova povezujeta priljubljena Peter in Anja.

pojejo

Na Televiziji Slovenija se je sredi oktobra začela nova sezona oddaje Zvezde pojejo. Prvo oddajo tretje sezone, ki je bila na sporedu 12. oktobra, si je ogledalo povprečno 13,5 odstotka ali 245.900 gledalcev, starih nad 10 let, oz. 32-odstotni delež vseh gledalcev televizije v času oddaje. Zvezde pojejo je bila v svojem časovnem pasu najbolje gledana oddaja na televiziji. (Vir: AGB Nielsen Media Research, panelni vzorec 450 gospodinjstev, starost nad 10 let) Pred male zaslone so številne gledalce privabili trije znani Slovenci s svojimi pevskimi mentorji: Matevž Ogorelec s Tanjo Žagar, Veronika Žajdela z Miranom Rudanom in Katja Fašink z Alešem Vovkom - Raayem, ki sta s svojim nastopom najbolj očarala tako gledalce kot strokovno žirijo s skladbo Vedno bom le tebe ljubil in tako postala zmagovalca prve oddaje iz 3. serije oddaj Zvezde pojejo. S tretjo serijo smo dobili tudi tretjo žirijo, ki jo sestavljajo legendarni kantavtor in pevec brez dlake na jeziku Tomaž Domicelj, ki ocenjuje odrski nastop duetov, televizijska voditeljica in novinarka Oriana Giroto, ki ocenjuje medsebojno ujemanje pevskih duetov in koreografijo, ter vrhunski saksofonist in član Big Banda RTV Slovenija Hugo Šekoranja. Minulo nedeljo so v oddaji nastopili Karmen Stavec in Lukas Zuschlag s skladbo Somewhere out there, Alya in Matej Špehar Racman s skladbo You shook me all night long ter Cole Moretti in Lucija Čirovič s skladbo Voda. Še dodatna informacija: zmagovalni duet tretje serije oddaj se bo v superfinalni oddaji Zvezde pojejo pomeril z zmagovalcema minulih dveh serij.

Lepi Dasa nas zapušča

Brkati pevec Lepi Dasa prodaja svoje premoženje in odhaja ... Znebil se je že skorajda vseh ovc, ki jih je navadno štel pred spanjem, na boljšem trgu pa smo opazili, da je prodajal svoj žar, brez katerega ni šel nikamor. Znano je, da ga je vozil s sabo celo na koncerte, saj tako rekoč ni znal preživeti dneva brez mesa na žaru. Med ponudbo Lepega Dase se je znašlo tudi nekaj zavitkov kondomov. »Saj bi prodajal rabljene, vendar ne bi rad, da bi mi katera na ta način podtaknila otroka,« se je pošalil. Za 24 ur.com je dejal, zakaj prodaja svoje najljubše stvari: »Zato ker se glasbena kariera Lepega Dase končuje. V tej vlogi bom nastopal še do konca leta, potem pa se vračam v Indijo.«

Pravi, da odhaja v Indijo ...

Najdražji obrazi

Revija Forbes je znova naredila lestvico, na kateri je predstavila zvezdnike, ki s svojo podobo na naslovnici prodajo največ revij. Prvo mesto si je prislužila Angelina Jolie, ki je s svojo nosečnostjo vse leto polnila časopise. Najprej so ugibali, ali je res noseča, potem kdaj bo rodila, ali je že nastopil ta dan, pozneje je medije najbolj zanimalo, kakšna sta videti dvojčka, nekaj tednov po porodu pa je bilo glavno vprašanje, ali je že izgubila vse odvečne nosečniške kilograme. Za tedenske revije, ki se preživljajo s poročanjem o življenju zvezd, je pomembno, kdo krasi naslovnico. Forbes je v svoji raziskavi pregledal letošnje naslovnice največjih revij v ZDA: People, Star, US Weekly, In Touch Weekly, Life & Style in OK! Večina revij v Združenih državah namreč ne prodaja največ izvodov naročnikom, ampak naključnim kupcem, ki vidijo priljubljeno zvezdo v kiosku in se zato odločijo za nakup. Le revija People ima več kot 50 odstotkov naročnikov, medtem ko reviji Life & Style Weekly ter In Touch kar 95 odstotkov izvodov prodaja v kioskih.

Najobraz ima Angeline Jolie.

Blindirana jahta za Abramoviča

Imel bo še eno ... jahto.

Ruski tajkun Roman Abramovič se boji za svojo varnost na morju, zato si je dal zgraditi ogromno jahto, ki bo zelo dobro varovana. Milijarder, ki ga svet med drugim pozna kot lastnika nogometnega kluba Chelsea in ljubitelja mladih lepotic, je Nemcem zaupal graditev svoje nove jahte. Jahta ne bo posebna samo zato, ker bo največja, ki je bila kadar koli zgrajena za zasebne namene, ampak tudi zaradi svoje varnosti. Za udobje in miren spanec

Abramoviča in njegovega dekleta bodo skrbela blindirana okna, detektor za rakete in poseben radar, ki bo opozarjal na približevanje potencialnih piratskih ali terorističnih ladij. Za 167 metrov dolgo jahto naj bi milijarder odštél kar 300 milijonov dolarjev. To bo njegova že četrta jahta. Za razne ukrepe, ki bodo varovali lastnika in njegovo 26-letno dekle Darjo Žukovo, se je 41-letni Rus odločil, ker je zadnje čase na morju vse več piratov. Tako bodo na jahti, ki jo gradijo v ladjedelnici, kjer so izdelovali tudi vojne ladje Otta Von Bismarcka, blindirana okna, dva helikopterja in posadka, ki bo štela 70 članov, med katerimi bodo tudi specialci.

Razveseljujejo svoje oboževalce.

Izginili so njihovi osebni predmeti.

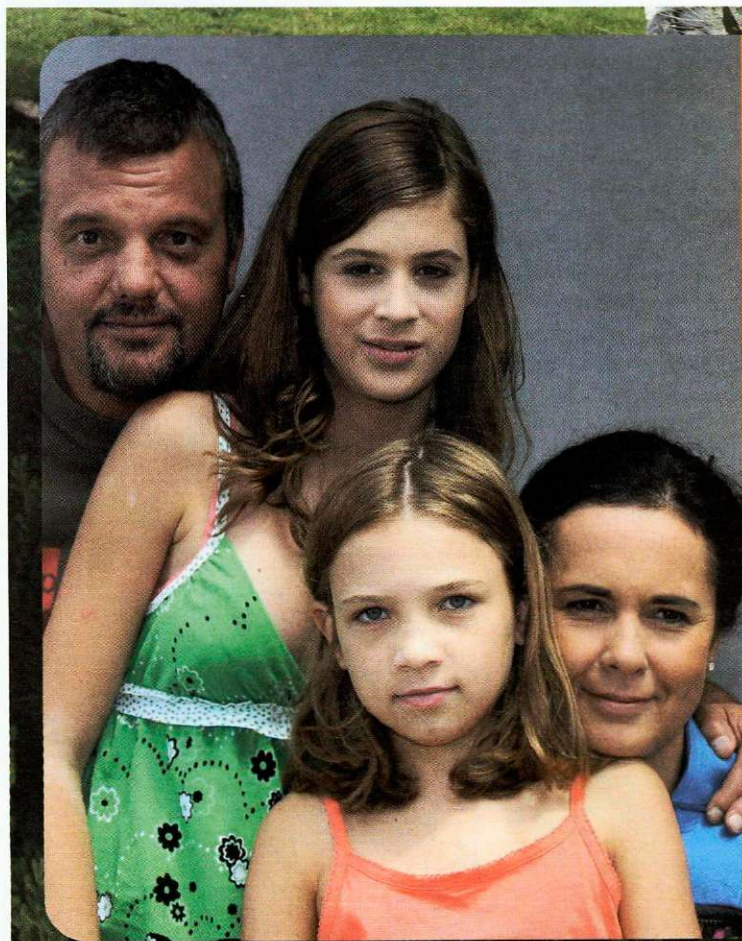
DMP in njihov Kisik

Oktobra je na radijskih postajah izšel Kisik, tretji singel zasedbe Društvo mrtvih pesnikov z aktualnega albuma Vojna in mir, ki so ga obiskovalci njihovih koncertov že večkrat slišali v živo. Nazadnje na odmevnih dogodkih v Novem mestu Na Trgu (DMP, Gibonni, Kreslin) in v ljubljanskem BTC (Ritem mladosti), kjer so Mrtvi pesniki obakrat igrali več tisoč obiskovalcem. Radijskemu izidu singla bo v kratkem sledil videospot,

katerega snemanje je potekalo že pred poletjem. Tokratni spot nadaljuje uspešno sodelovanje z režiserjem Klemenom Dvornikom, ki mu je zasedba med drugim zaupala izdelavo spota za pesem Nafatalin, in s Festivalom Novo mesto, ki skrbi za tehnično izvedbo nastopov DMP. Privrženci priljubljene slovenske skupine se bodo razveselili novice, da je na spletnem naslovu www.dmp.si stekla tudi prodaja artiklov DMP. In omenjenem naslovu so tako že na voljo nekatere zgoščenke skupine, plakati s podpismi članov in različne majice z motivi DMP.

Oropali Beckhame

David Beckham in njegovo Victorio naj bi bili oropali. Zločin naj bi bila zagrešila njuna zaposlena v londonski rezidenci, gospodinja in hišnik. Izginili naj bi bili Davidovi osebni predmeti, kot so nogometni copati, športna in dizajnerska oblačila. Predmete naj bi bila pozneje prodala prek spleta. Policija je potrdila, da je aretirala 56-letnico in leto dni mlajšega moškega, ki pa se morata na policijski postaji spet zglasiti 22. novembra, medtem pa bo potekala preiskava. Gospodinja je že zanikala, da je vpletena v kakršno koli kriminalno dejanje. Beckhamovi ta čas živijo v 22 milijonov vredni 'hiški' na Beverly Hillsu, londonsko bivališče pa jim pride prav, kadar pripotujejo čez lužo.

Anica,

nova družinska nanizanka Televizije Slovenija, posneta po istoimenskih knjižnih uspešnicah Dese Muck

Življenje Anice ni preprosto. Ljubezen, ljubosumje, tekmovalnost, bolečina, strah, dobrotina in njeni najbližji postavljajo osemletnico pred velike preizkušnje. Kako se z njimi spoprijema, bomo videli v desetih delih nove TV-nanizanke Anica.

Od 24. oktobra, vsak petek, ob 19.55, na 1. programu Televizije Slovenija.

doma,
v svetu nanizank

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

Zanimivo in dolgočasno

Magični gledalec

Minuli teden je bil, kar se tiče politike, zelo živahen. Če že ne zaradi drugega, že zaradi konstitutivne seje državnega zbora.

Osebnost mi je bilo nekoliko neprijetno, ker si nisem mogel celotne seje ogledati v »nem kosu«, saj je bilo zaradi proceduralnih zadev več daljših prekinitev. A kljub temu je bilo mogoče videti in slišati marsikaj zanimivega. Sicer povsem korektno vodena seja – po zaslugi najstarejšega poslanca ter starega in novega podpredsednika državnega zbora Vasje Klavore, ki je v prejšnjem mandatu pošteno podkuril poslancu Milanu Cviklu, češ »pri vas je vse možno«. Tokrat je bila seja bolj mirna, saj Cvikla ni več med poslanci, svojih prvih pet minut parlamentarne

slave pa je doživela predsednica LDS Katarina Kresal z nekakšno črno obleko, za katero ne vem, ali je bila kupljena v Milanu ali v Palmanovi. Videlo se ji je, da ima nekaj treme, sedaj ko je končno tudi uradno sedla v parlamentarne klopi. Vendar pa se ji ne bo treba dolgo mučiti, če res držijo napovedi, naj bi postala zunanja ministrica. Potem ne bo več hodila samo v Italijo. V slovenski hram demokracije se je vrnil tudi Borut Pahor, ki je tokrat nosil kravato (medtem ko je bil njegov bližnji sosed Franci Kek brez nje) in je v skoraj nakladaškem slogu na vso moč hvalil svojega poslanskega kolega Mirana Potrča, ki je nato brez večjih težav postal podpredsednik državnega zbora. Ne vem sicer,

koliko bo lahko obujal spomine na čase, ko je bil predsednik republiške skupščine, saj je parlamentarna dvorana medtem doživela korenito obnovo. Presenetila me je tudi nevarna medsebojna bližina Pahorja in »oranžnega« Gregorja Golobiča, ki je prav tako prvič govoril kot poslanec, a očitno še ni ugotovil, da se mikrofona na glavnem govorniškem odru lahko prilagaja njegovi višini. Pahorjev naslednik v evropskem parlamentu Aurelio Juri je v nasprotju s preteklimi leti tokrat opazoval dogajanje s ptičje perspektive, vmes pa je vneto klepetal z neko gospo, kar sicer ni spominjalo na kakšno novo svingersko afero, je bilo pa po svoje zanimivo, da sta v parlament tokrat prišla kar dva njegova družinska člana: brat Franco in sin Luka.

Drugi zanimiv dogodek pa je bil intervju s predsednikom države Danilom Türkom, ki je bil pregovorno (diplomatsko) dolgočasen, čeprav ga je direktor TVS Jože Možina ves čas na simpatičen način provociral. Čeprav sem kasneje od nekaterih svojih somišljenikov slišal, da je naš predsednik dokončno prestopil med levičarje, pa sam nisem imel takšnega občutka. Dejal je, da je z dosedanjim predsednikom vlade Janezom Janšo sodeloval korektno. Morda me je še najbolj razočaral tedaj, ko ga je Možina vprašal o tajkunih, pa ni odgovoril nič konkretnega, čeprav je malo pred tem branil svobodo izražanja, ko je komentiral dogajanje v zvezi z afero Patria. Nekoliko pa ga je vendarle zmotilo, da se je v razpiti finski oddaji pojavljal njegov (nekdanji) svetovalec Bojan Potočnik. Vsekakor pa je dobro, da je naš predsednik obsodil kršenje človekovih pravic v času pljudnjega režima, pa čeprav je moral s tem pljunuti v lastno skledo. Še lani se je hvalil, kako dobro je sodeloval s tovarišico Vido Tomšič ... ▣

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Nekoliko boste vznemirjeni zaradi nedavnih pogovorov. Skrbelo vas bo, da se vendarle ne bi kaj zalomilo na poti, ki ste si jo začrtali. Ne pozabite, da je dobro, če pri načrtih upoštevate tudi drugo stran.

Bik
21.4.-21.5.

Kmalu se bo vse uredilo, sicer ne čisto po vaših željah, a se boste lahko privadili. Veselje se bo kmalu naselilo tudi v vašo hišo. Pripravite vse za praznovanje in si privoščite prijeten večer v družbi prijateljev.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Navdušenje nad določeno osebo bo splahnelo zaradi izjav, ki jih bo izrekla na račun nekoga, ki ga dobro poznate. Konec tedna boste vseeno morali po nakupih, čeprav vam bi prijalo biti doma.

Rak
22.6.-21.7.

Bodite čim boljše volje in čim bolj prijazni z vsemi, ki jih srečujete v vsakdanjem življenju. To vam bo gotovo prineslo korist. Bodite pazljivi pri vlaganju finančnih sredstev – dobro premislite!

Lev
22.7.-21.8.

V današnjih nepredvidljivih časih morate imeti nad vse dobre živce za delo z ljudmi. Še dobro, da ste zagrizeni, saj bi sicer predčasno obupali. Preudarni boste tudi pri ravnanju z denarjem in vlogami.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu se boste lahko prepričali, da so vaši sodelavci najboljše, kar se vam je lahko zgodilo. Ta teden vas bodo namreč povlekli iz izjemno neprijetne situacije, ki vas bo do dna duše pretresla.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Nekoliko bolj utrujeni boste kot ponavadi, zato bi bilo dobro razmisliti, da bi vsaj nekaj dni hodili spat bolj zgodaj. Kmalu se boste začeli zavedati, da ste se veliko preveč obremenjevali z delom, ki ni vaše.

Škorpion
23.10.-21.11.

Sporočilo, ki vam ga bodo izročili, bo nedvoumno: umakniti se boste morali s položaja, ki so vam ga zaupali pred nekaj meseci. Čeprav boste to težko storili, si boste kmalu pošteno oddahnili.

Strelec
22.11.-20.12.

Zaradi dogodkov, ki so v pripravi, boste živčni in imeli občutek, da nimate dovolj časa za vse, kar bi radi postorili. Najbolje bo, da se pomirite in se lotite vsega skupaj po vrsti. Optimizem velja!

Kozorog
21.12.-19.1.

Ker boste imeli veliko težav sami s sabo, vam priporočamo, da se pogovorite z ljudmi, ki jim zaupate. Problem boste kmalu rešili in uredili prav vse, kar je mogoče v vaši situaciji urediti. Konec tedna bo zelo lep!

Vodnar
20.1.-18.2.

Potovanje, na katero ste se odpravili, vam bo poživilo vsakdanjik, ki je sicer precej naporen. Dolga pot vas bo utrudila, a vseeno ne toliko, da bi zaradi tega ne mogli uživati.

Ribi
19.2.-20.3.

V tem tednu se boste morali uradno zahvaliti nekemu, ki je vedno ob vas in vam je večino časa na razpolago. Odprtost za druga mnenja je za vas izjemnega pomena; poglobite se torej v mnenje svojih sodelavcev.

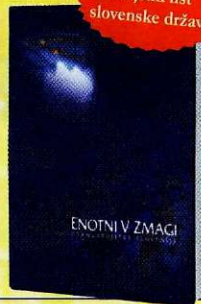
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	VELIKA PTICA UJEDA	LISTNATO DREVO	POKRAJINA V VIETNAMU	NEZAUPANJE	DEMOKRACIJA	VEKOSLAV JANKO	IRIDIJ			ORIENTALSKA TRŽNICA	RODITELJ						
ZDRAVILNA RASTLINA					VZPODBUDA		BLEJSKI VESLAŠKI PREDEL				NAŠA STRUPENA KAČA						
SLOVENSKI POLITIK											PEVKA PUŠAR JERIČEVA						
ŠPANSKA BASKOVSKA POKRAJINA						NAŠ KAJAKAŠ (PETER)									KOROŠKA PEVKA (MONIKA)	STARA BESEDA ZA VRV	
KRAVJI SESKI					RACAK									POSTOJNA			
IVO JAN			MATI BOGOV NA OLIMPU		OPERNI PEVEC OGNER		FARMA PRI DOMŽALAH	ZBOROVODJA (LOJZE)									
MAJHNE APOTEKE			KONJSKI HOD					KALCIJ		OČE V BELI KRAJINI							
IZVIRNA KRATICA VELIKE DRŽAVE				MORSKE PTICE (SPLOŠNO)						DEL DNEVA							JANEZ ERZEN
KOKOŠ ZA JAJCA				NATRIJ					KNEZ SPODNJE PANONIJE								
JURE NATEK			PREJŠNJI TAJNIK OZN (KOFI)						PRIDOBIVANJE ZNANJA								

Rešitev prejšnje križanke

ZUPANC, ASIMOV, DANES, RITNIK, INA, LL, DOBRINA, SMUČARSTVO, NIN, TIRANKE, GLINCE, OBLIKA, BERTO, AC, PANAM, INČ, WŠ, NN, UČNI NAČRT, IZLAČAN, JA, IDO, ŠVABI, IZOLATER, ČEBELICE, ORAČI, ERA, ELAN, GARI

Nagradenci 41. številke

- 1. nagrada:** **FRANJA ŠILIH**
Legenska 34, 2380 Slovenj Gradec
- 2. nagrada:** **FRANC ŽNIDARŠIČ**
Cankarjeva 33, 8210 Trebnje
- 3. nagrada:** **VERA OSET**
Hudovernikova 13, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 30. 10. 2008 pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **20.10.1740** je habsburški prestol zasedla Marija Terezija.
- **20.20.1820** je skupina ljubljanskih veletrgovcev ustanovila Kranjsko hranilnico, najstarejši denarni zavod na Slovenskem.
- **20.10.1968** je Američan Dick Fosbury z novo tehniko skakanja v višino osvojil zlato olimpijsko medaljo. Nova tehnika se odtlej imenuje po njem.
- **21.10.1790** se je rodil francoski politik in zgodovinar Alphonse de Lamartine. Rekel je: »Da je reklama nujno potrebna, dokazuje tudi Bog. Zakaj bi sicer imel toliko zvonov?«
- **21.10.1833** se je rodil švedski kemik in izumitelj dinamita Alfred Nobel.
- **21.10.1916** je socialni demokrat dr. Friderik Adler ustrelil avstro-ogrškega predsednika vlade, grofa Karla Stürgkha.
- **21.10.1917** se je rodil ameriški džezovski trobentač in skladatelj Dizzy Gillespie.
- **21.10.1945** je bil prvi vpis študentov na popolno medicinsko fakulteto v Ljubljani.
- **22.10.1928** so v Parizu premierno izvedli Ravelov Bolero.
- **22.10.1936** so bile v Španiji ustanovljene mednarodne brigade, ki so pomagale republikancem v boju proti Francovim četam.
- **23.10.1887** se je v Kopru rodil slovenski politik in nestor novinarstva Rudolf Golouh.
- **23.10.1946** se je pred ameriškim vojaškim sodiščem začelo sojenje 23 nekdanjim esesovskim zdravnikom, tako imenovanim zločincem za pisalno mizo.
- **23.10.1956** se je z demonstracijami v Budimpešti začel splošen ljudski upor proti sovjetskemu modelu socializma na Madžarskem.
- **23.10.1990** je Srbija uvedla carinske takse na blago slovenskega in hrvaškega izvora.
- **24.10.1867** je bila v Ljubljani prva gledališka predstava Dramatičnega društva.
- **24.10.1945** je v San Franciscu 51 držav ustanovilo Organizacijo združenih narodov.
- **25.10.1838** se je rodil francoski skladatelj Georges Bizet.
- **25.10.1944** so Japonci prvič uporabili samomorilске pilote kamikaze.
- **25.10.1954** je anglo-ameriška zavezniška uprava izročila Trst italijanskim oblastem.
- **26.10.1530** je malteški viteški red prenesel svoj sedež na Malto.
- **26.10.1911** se je rodila pevka črnih nabožnih pesmi Mahalia Jackson.
- **26.10.1991** se je nekaj minut po polnoči končal umik JLA iz Slovenije.
- **26.10.1998** je začel v Celovcu po uspešni pritožbi na ustavno sodišče oddajati Radio Korotan, prvi zasebni slovenski radio v Avstriji.

POGLED NAZAJ (OD 20. 10. DO 27. 10.)

Gospodarji oceanov

Britanski general Horatio Nelson je **21. oktobra 1805** v sloviti bitki pri Trafalgarju premagal združeno francosko-špansko ladjevje. S to zmago je Velika Britanija postala gospodarica oceanov. Na vseh celinah je začela v 19. stoletju znova (po porazu v Ameriki) graditi kolonialni imperij. Vrhunec kolonialne širitve je bila ustanovitev podkraljestva Indije. V priza-

devanju, da si zavaruje pomorsko pot do Indije, je zavzela še Mavricij, Sejšelske otoke in Maldive, nekdanje francoske posesti, južnoafriško zelenortske kolonije in holandski Cejlon. V prvi polovici 19. stoletja je britanska vlada pospešeno nadaljevala tudi poseljevanje Avstralije. Druge države so se vključile v boj za kolonije šele pozneje. Tako se je zaradi divje tekme za nezasedena ozemlja, snovanja imperijev in nastajanja novih velesil začelo obdobje imperializma, ki se je izteklo v katastrofo prve svetovne vojne. Konec 19. stoletja je bila Evropa popolna gospodarica sveta, z vzponom Rusije in s krepitevijo ZDA pa je dobila tekmici.

Pred koncem svetovne vojne

20. oktobra 1944 je bil s pomočjo sovjetskih čet osvobojen Beograd. Z zavzetjem glavnega mesta se je v Jugoslaviji in Sloveniji takrat še okrepilo prevzemanje sovjetskih vzorov, tako da je bila po končani vojni država ukrojena kot totalitarna komunistična diktatura. Seveda pa z osvoboditvijo Beograda še niso bile končane vojaške akcije proti okupacijskim silam.

Jugoslovanska vojska je po splošni vdaji nemških oboroženih sil sklepala obroč okoli nemške skupine armad. Ta skupina pod poveljstvom vrhovnega poveljnika nemške vojske za Jugovzhodno Evropo, generalpolkovnika Alexandra Löhra, je šele 8. maja 1945 zapustila Varaždin, Zagreb in Karlovac ter se nato skupaj s hrvaško ustaško-domobransko vojsko umikala pred tremi jugoslovanskimi armadami čez Slovenijo proti avstrijski Koro-

ški. Za umik ji je ostalo le ozko območje Celjske kotline ter Šaleške, Mislinjske in Mežiške doline. Ker so takrat v Berlinu podpisali vdajo, je 9. maja zvečer v Topolšici Löhrr podpisal listino o vdaji svoje vojske slovenski partizanski vojski. Večina njegovih enot se je potem pustila razorožiti, nekatere pa so se še naprej prebijale proti Koroški.

Slovinci v Beogradu

Novinarka Rosvita Pesek je v knjigi Osamosvojitve Slovenije opisala obisk delegacije Demosa, ki so jo sestavljali dr. Jože Pučnik, dr. France Bučar, dr. Tine Hribar in dr. Dimitrij Rupel, v Beogradu. Na enournem sestanku so se pogovarjali s predstavniki Demokratske stranke, njenim predsednikom Zoranom Đinđićem, podpredsednikom Vladanom Vasiljevićem in Slobodanom Vučkovićem. Slovence je zanimalo stališče Demokratske stranke do sprememb v Jugoslaviji.

Predstavniki Demokratske stranke so izrazili pripravljenost, da se na Jugoslavijo gleda kot na interesno skupnost in ne kot na skupnost bratstva in enotnosti. V primerjavi s slovenskimi strankami pa Demokratska stranka tega interesa ni razumela samo kot ekonomskega niti ga ni reducirala na odnos Srbije do drugih republik. V nadaljevanju je stranka še izpostavila, da je zanjo nesprejemljiva vsaka rešitev, ki razume nastajanje neodvisnih držav tako, da bi v njih srbski narod predstavljal nacionalno manjšino. Obe strani pa sta se strinjali, da se je mogoče o demokratični preobrazbi Jugoslavije pogovarjati šele po izvedbi večstrankarskih volitev po vseh republikah, je poročal Tanjug.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karikšno koli drugo prepričanje.

št. 41/73

Partnerstvo – kakšno? (1)

Le v slogi je moč! Ko vsak četrtek dobim Demokracijo, najprej preberem, kaj piše urednik g. Metod Berlec, ki lepo predstavi aktualne dogodke tekočega tedna. Če pa utegnem priti z listanjem in branjem do zadnje strani, sem včasih šokiran in razočaran nad tem, kar piše v svoji kolumni gospa Marija Vodišek. V mislih imam njen prispevek v 41. št. Demokracije, kjer znova žaljivo obdeluje našega poslanca v evropskem parlamentu, ki spada med najzaslužnejše za našo osamosvjitvev. Ne morem razumeti, kako more imeti gospa Vodiškova tako sovražen odnos do našega poslanca v evropskem parlamentu, ki je v času osamosvajanja dal na razpolago vse svoje talente, znanje, sposobnosti, izkušnje in zastavil tudi svoje življenje – za blagor naroda in domovine Slovenije. Še kako upravičeno je že drugič prejel evropsko priznanje: evropski poslanec leta.

Le kako so pri nas liberalni in socialni levičarski krogi posrečeni, ko opazijo, da namesto njih nekdo drug opravi diskreditacijo – krajo dobrega imena. Ko je prišlo pred več leti do združitve SKD in SLS, sem bil na združitvenem shodu. V odmoru smo se pogovarjali, kdo bo predsednik združene stranke. Na moje stališče, da bom glasoval za g. Peterleta, mi eden odgovori: ne, ta pa ne sme biti. In vprašam ga

zakaj ne. On je vendar značajan, vesten, zvest, razsoden, pošten ... Dobim odgovor: prav zato, ker je pošten in prepošten, zato ne sme postati predsednik združene stranke. Pa smo tam; njegov »greh« so odlike, vrline, kreposti, vrednote, brez katerih nobena družba dolgoročno ne more obstajati. In res ni bil izvoljen g. Peterle, ampak g. Franc Zagožen, ki je popeljal stranko v naročje liberalne leve, kar pa gospa Vodiškova previdno zamolči. To pa ne pomeni, da drugim – na primer g. Janezu Janši in stranki, ki ji predseduje – ne bi priznaval njegovih in njihovih kvalit, kreposti in odlik. Hočem le povedati, da moramo vsi, ki nas družijo narodna zavest, nazorsko prepričanje pa tudi krščanske korenine, držati skupaj, če hočemo obstati – še zlasti ko pridejo »viharji«, preizkušnje. Ko je leta 1988 takratna vojaška oblast strpala v ljubljanske zapore znano četverico (Janša, Borštner, Tasič, Zavrhl), smo se vsak dan množično zbirali pred poslopjem zopora v moralno oporo priprtih in protestirali zaradi krivično odvzete prostosti četverici. Nismo se spraševali, kakšnega nazora ali prepričanja je kdo, ampak smo se predvsem dobro zavedali, da lahko vsakega od nas pod takratno oblastjo doleti enaka usoda. Zato smo bili enotni in složni. Ker smo držali skupaj, nam je tudi uspelo, da smo zmagali.

Pomemben in poučen je slogan, ki ga ima Radio Ognjišče: »Skup držimo, pa bo šlo!«

»Deli in vladaj« je preizkušena parola vseh diktatorskih režimov v človeški zgodovini. Zato bodimo vsi, ki smo na isti »bark« in plujemo tudi proti toku, složni, ker bomo le tako tudi močni in bomo dosegli svoj cilj. V slogi je moč! Zato skup držimo, pa bo šlo!

Spoštovano uredništvo Demokracije lepo in hvaležno pozdravljam!

Ivan Glušič, Mozirje

Tudi ta čudež je mogoč

19. aprila 2008 sem pod gornjim naslovom poslal spodnje pisanje na dva naslova, vendar ni bilo na nobenem objavljeno. Tedaj sem imel občutek da zato ne, ker

menda to niža volilne glasove. Zato je zdaj, ko imamo resnično znižane glasove, ko so samo stranke, ki zagovarjajo veliki zločin, vztrajno omenjale, da mora zgodovina ostati nedotaknjena, in je to toliko vse prepričalo, da je NSi ostala sama s pobudo, da bi Slovenci v zamejstvu in po svetu imeli dva poslance v parlamentu, kot je to običaj v vseh državah, kjer skrbijo za svoje ljudi. Zdaj ne smemo spati. Za primer. Če bo šolski minister človek, ki v demokratični državi deluje udbovsko, o tem ne bomo stokali svojim prijateljem in tistim, ki enako mislijo, temveč bomo v demokratičnem slogu (kot rdeči sindikati in razne zveze) šli pred parlament in vztrajali, da se odpravi rasizem in vzpostavi resnična demokracija, do katere nam še veliko manjka. Še pripomba: če ni vere, tudi čudeža ni. Na začetku aprila 2008 sem bil najprej na državnem občnem zboru društva Nove slovenske zaveze (NSZ). Na njem smo poleg obveznosti, ki zajemajo občni zbor, slišali izredno važno sporočilo, ki neizpodbitno potrjuje pravilnost ravnanja slovenskih katoličanov od začetka druge svetovne vojne na naših tleh. Izjemni duhovni vodja NSZ prof. Justin Stanovnik nas je opozoril na tri (3) važna sporočila, ki so že zapisana v revijah NSZ, ni jih pa še v šolskih učbenikih in v zavesti Slovencev, da bi postali splošno znani reki. Troje sporočil, ki si jih moramo zapomniti za pravilno razumevanje preteklosti in za odločno ravnanje (čeprav že zelo pozno) v prihodnosti, so:

1. "JAZ SE BOM BRANIL." Te zgodovinske besede je 14. junija 1942 izrekel mladi Lojze Bastič iz Ljubogojne pri Horjulu ob krstah svojih staršev na parah v domači hiši, ko so mu partizani očeta pobili s krampom, mamo pa ustrelili.

2. "MI NISMO BILI VOJSKA, MI SMO BILI KMEČKA VSTAJA!" To so globoke zgodovinske besede Franceta Tomšiča iz Dobropolja, ko so ga leta 1994 vprašali, zakaj so se tako »nevojaško« obnašali ob napadu partizanov in Italijanov leta 1943 na turjaški grad.

3. »ALI NE BO ŽE SODNI DAN!« So pesniške besede mladega neznanega dekleta na Vetrinjskem polju na Koroškem junija 1945, ko je slišala, da so Angleži razorožene slovenske domobranec in civiliste izročili v smrt slovenskim partizanom. Besede je za zgodovino ohranila sestra Lojzeta Bastiča iz prve točke.

Te tri točke bi morali v svojih srcih nositi vsi katoličani (ki so Cerkev) in vsi svobodoljubni ljudje, ki so jim mar človekove pravice. Pa je tako po zaporednih čudežih, ki so povzročili našo samostojno državo? Svetlobna leta daleč od tega. Ko sem bil na prireditvah NSi, obkraj na podeželju, sem v točki »razno« spoštovanega funkcionarja nagovoril z besedami, kako smo slovenski katoličani še po petnajstih letih demokracije, na kar opozarja tudi naš veliki zgodovinar, obravnavani izrazito rasiistično (kot nekdanji črnici nasproti belcem v Južnoafriški uniji ali kot sužnji v starem Rimu), saj ▶

▶ imamo ta čas pet (5) vojnih zakonov, ki obravnavajo grobišča in socialo vojakov, invalidov in žrtev partizanov, ki so izrazito diskriminatorni (ustvarjanje razločkov, omejevanje pravic, zapostavljanje). Kritično je tudi stanje v večini javne uprave, sodstvu, zdravstvu, šolstvu. Stalni so napadi v javnih obcih (več kot polovica državljanov nima svojega dnevnika, medtem ko ima privilegirana, kameleonska stran tri). No, postavil sem vprašanje, *kako naj se naša NSi, ki je nosilka izročil predvojnega Ljudske stranke, v volilnem času obnaša.* Odgovorjeno mi je bilo, da ima stranka ta čas zelo nizek odstotek in da je Cerkev (ki jo sestavljamo vsi krščeni katoličani, verniki) najnižjo priljubljenost v državi. Razumel sem, da o razizmu, suženjstvu katoličanov, vsakodnevnih napadih občil na našo Cerkev (naj zopet rečem na krščene katoličane) in sprevrženi ureditvi javnih ustanov, ki zajemajo tudi vse verne, ne bomo govorili, da si še ne poslabšamo odstotka glasov, se zamerimo nasprotnikom in katoličanom z govorjenjem o njihovem sramotnem položaju, na katerega so se že tako navadili, da že skoraj mislijo, da je tako prav. Ja, »lubi Slovenci«, kdo bo pa politično branil in zastopal zapostavljene katoličane, ki so Cerkev, kot politična stranka, ki jo sestavljajo. Ja zakaj pa mislite, da ima naša stranka, ki zastopa več kot polovico državljanov, po zdajšnjih anketah 1,5 odstotka? Samo zato, ker se je že vseskozi tudi predhodnica obnašala oportunistično (prilaganje, ugajanje

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

drži nasprotnikov) in smo/slo volivci, katoličani še od prejšnje komunistične torture in vijuganja naših predstavnikov v demokratični državi do onemoglosti ravnodušni, otopeli in upravičeno utrujeni.

Karl Marx (pripomba: prof. Justin Stanovnik) je izkoriščanim proletarcem zaklical: »Ne pustite, da je tako, v vašem stanju nimate kaj zgubiti!«

Tudi funkcionarji NSi naj se polno zavedajo, da pri 1,5 odstotka nimajo kaj izgubiti, in volivcem z jasnimi besedami, brez hlapčevkega ugajanja privilegirancem, povedo, da bomo mi, NSi, izpeljali katoličane, ki smo Cerkev, iz tega sramotnega suženjskega stanja, v katerem tavamo že trinišestdeset (63) let.

Podpisani sem prepričan, da je s sedanjim vodstvom NSi in angažiranjem najboljših intelektualcev, ki so zaradi pokončne držbe nekako izločeni iz mesijanskega dogajanja, še čas, da bi jasno, prepričljivo in razumljivo nagoovorili največjo skupino volivcev z besedo, ki bi jim segla v globino srca in nas/jih pretresla v tolikšni meri, da bi se gotovo predramili, vstali, si nadeli obuvalo, prepasali in stopili na plano. Kot pribito drži, da bi bil s tem, kar sem napisal aprila in sem navedel zgoraj, pa tudi z božjo pomočjo tudi ta čudež uresničljiv!

Anton Mušič, Škofljica

Odkrivajo se novi zločini revolucije

V petdesetletni vladavini komunistov so bili vsi zločini revolucije zamolčani. Šele po osamosvojitvi Slovenije so nekatere preživele žrtve Kočevskega roga

pričale o strahotni moriji, ki so jo izvajali slovenski partizani. Do sedaj je znano, da je bilo v Kočevskem rogu ubitih okoli 12.000 zavednih in vernih Slovencev. Žrtve Teharij in protitankovskih jarkov na Tezmem pri Mariboru pa še niso preštete. Komisija za prikrita grobišča je do danes odkrila prek 600 grobišč po vsej Sloveniji. Akcije za poboj Slovencev, ki se niso strinjali s komunistično vladavino, so vodili domači partizani v vsakem kraju. Torej, jugovojska ni poznala posameznih ljudi na terenu, ki so bili »nevarni« za obstoj komunistične države. Na dlani je, kako je bil umorjen industrialec Benko, grof Herberstein, grof Attems in drugi. Nekateri domnevni morilci še živijo, živijo pa še tudi tisti, ki so ukazali te poboje, četudi so pisni dokazi, da so ukazali poboje, jih sodišče ni obsodilo. Morda bi morali poslati ovadbe v Haag, tam ne sodijo po revolucionarnem pravu. Mohorjeva družba iz Celovca je pred kratkim izdala knjigo dr. Silvina Eiletza »Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940«, v kateri so neposredni dokazi o tem, kako se je Tito v Moskvi pred drugo svetovno vojno izpilil za množičnega zločinca. Avtor jih je dobil v moskovskem arhivu, ki se mu naši zgodovinarji na daleč izogibajo. Eiletz v tej knjigi navaja imena mnogih iz vrst tedanjega vodstva KPJ, ki jih je Tito ovadil NKVD v Moskvi. Po aretaciji so bili razglašeni za sovražnike partije in obsojeni na smrt. Smrtna kazen je bila v vseh primerih izvršena še isti dan po obsodbi.

Tito se je že tedaj bojeval za vodilno mesto v KPJ, zato je po-

tencialne kandidate dal umoriti. Nekateri slovenski komunisti, kot so Edvard Kardelj, Franc Leskošek in drugi, mu niso bili nevarni tekmeci, zato jih je privabil v svoj krog. O tem, ali je bil Tito heroj ali zločinec, lahko razpravljajo samo še nevedneži ali pokvarjeni ignoranti dejstev. Bil je poosebljenje zla. Nerazumljivo je, da imamo pri nas še vedno njegove spomnike na javnih mestih, po njem imenovane trge, ulice in mostove (Maribor), Trge revolucije, Kardeljeve ceste, Kidričeve trge, itd. Evropska unija je sprejela sklep, da se v vseh državah, kjer je vladal komunizem, ta obsodi in se iz javnosti odstranijo vsi znaki revolucije. Petdesetletna vladavina pri nas je pustila velik madež, ki je viden na vsakem koraku.

Alojz Senekovič, Maribor

Bila je tudi revolucija

Prav in nujno je, da se ohranjajo spomini na preteklost, je slišati na vseh borčevskih tradicionalnih prireditvah. Le kdo se s tem ne bi strinjal; problem nastane, ko se neko dotakne tistega dela zgodovine, ki je bil vrsto let zamolčan in celo prepovedan. Takrat pa borci zaženejo vik in krik. Takrat običajno poslušamo: Zgodovina NOB je naša neprecenljiva in nedotakljiva vrednota, ki se ne sme pačiti; vse je že dognano in dokazano, zato je vsako dodatno odkrivanje oziroma raziskovanje nepotrebno in škodljivo. Pravijo tudi, da gre za nestrokovna in neetična dejanja, posebej takrat, ko si nekateri privoščijo premetavanje in preševanje človeških kosti.

Pozorni spremljevalci dogodkov bodo kmalu odkrili nav-

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

zkrižje in zmedo stališč. Da bi naši borci, še posebej starorežimski privilegiranci, vendarle spoznali svoje protislovne trditve, ki se medsebojno izključujejo, predlagam, da vključimo v obnavljanje spominov tudi „vrednote“ revolucije. Prav teh se je treba še posebej spominjati in jih obžalovati. Tu zelo ustreza opomin: Nikoli več!

Upam, da se strinjate, dragi borci (po slovensko bojevniki), saj sami trdite, da je treba obnavljati spomine na preteklost. Spomini pa so raznoliki, tudi takšni, ki vam ne ustrezajo in vašo preteklost kažejo v drugačni luči, kot jo propagirate sami. Saj je vendarle revolucija (slovenskemu narodu vsiljena) bila, zato ne vidim razloga, da se je ne bi spominjali. V naši preteklosti, v času 1941–1945, ni bilo samo osvobajanja od okupatorjev, bilo je tudi sistematično uničevanje notranjih političnih nasprotnikov – vse v okviru boja za sovjetsko-komunistično oblast. Zato naša polpreteklost ne more biti polovična, lahko je le odsev nečesa celovitega, dobrega in slabega. Zato jo pokažimo takšno, kakršna je bila v resnici.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Po Titu Tito

Verjemite mi, dragi bralci, da mi je na volilno nedeljo resnično odleglo. Ne zato, ker so volitve

mimo, ampak zato, ker sem volil pravilno.

Kaj naj rečem, zadnje tedne je bilo hudo. Priznam, da nisem mogel ne jesti ne spati. Prega njala me je misel, da vsak glas šteje, kar pomeni, da bo moj glas sprejel nase odgovornost za prihodnost nas vseh. To pa je za moja šibka ramena dosti, morda preveč. Odločitev je bila težka. Le koga naj bi izbral, ko pa so bili vsi kandidati tako srčkano oblečeni, sijočih obrazov in iskrih besed. Huda skrb za blaginjo našega naroda je sključila moj hrbet. Najraje bi vse kandidate objel in vse izvolil, prav vse, ki so tako lepo govorili. Svojo bolečino pa sem obdržal zase v nasprotju z gospodom, ki sta slabo prebrala slovensko ustavo in menita, da so volitve v naš državni zbor javne, zato sta svojo intimno odločitev obesila na veliki zvon in jo razglašala na vse štiri strani neba.

Toda zgodil se je deus ex machina, res v zadnjem trenutku, toda zgodil se je. Odslej verjamem v naključja in čudeže. Zgodilo se je v Slomškovem in Maistrovem mestu, na volišču (007-11) 001, ob Cesti zmage 90. Nasproti volilne skrinjice se je na steni bleščala podoba, ki me je prevzela, omamila, mi javno povedala, da je več resnic, in me nemo opozorila na mojo dolžnost. Očarljive modre oči so me spomnile na pridobitve NOB in revolucije, na bratstvo in enotnost, na notranje sovražnike, na socialistično samoupravljanje, na par in nepar in na vse, kar smo pod vodstvom teh prelestnih oči lepega doživeli. Na steni za volilno komisijo je visela Titova slika.

In mojega duševnega boja je bilo v hipu konec. Bele srajce gor ali dol, kravate sem ali tja, lepe misli noter ali ven, spoznal sem, da je merilo samo eno: ohranimo preizkušene vrednote preteklega časa. Vem, da s presvetlo podobo na zidu niso hoteli vplivati na mojo volilno odločitev, saj je šlo le za prijazno naključje in beseda ni konj, taka ali v sliki. V ušesu pa mi je odzvanjalo Tito, Tito, Tito in verjemite mi, dragi bralci, da sem pravilno volil.

Velimir Batič, Maribor

»Dežela smehljaja«!

Marija Vodišek

Smehljaj »zmagovitega trojčka« poskuša biti naraven, pa je le krčevit oz. narejen za javnost. Nobenega dvoma ni, da so koalicijska pogajanja naporna, saj nihče od zdajšnjih zaveznikov ni vedel, kakšen odstotek glasov bo dobil na volitvah. Vsak izmed njih je računal na najboljši iztržek in temu primerno že načrtoval, koliko in kaj mu bo pripadalo. No, izidi so malo drugačni od pričakovanih, vendar se nobeden od dveh Pahorjevih priveskov noče odpovedati svojim zahtevam. Potem pa je tu vsaj še en pridružen, ki tudi hoče svoje, posebno ker ima boljši volilni izid od LDS oz. njene predsednice. Ampak ker »zmagoviti trojček« ni bil v Janševi vladi, ima po izvedenskem pravniškem mnenju Kresalove ne glede na volilne izide prednost pred onimi, ki so bili del Janševe vlade. S pametjo skregano mnenje. Izidi volitev so: SD 29 mandатов, SDS 28, Zares 9, DeSUS 7, SLS, SNS in LDS Kresalove pa 5. Slednja bi, če ne bi bila v trojčku, odpadla kot figov list. Menim, da bi to bilo dobro za Slovenijo. Zanimiva so nekatera dovolilna mnenja pravih ali samo navideznih zmagovalcev. Pravnica Darja Lavtižar Bebler bi najprej pomedla z generalno državno tožilko Barbaro Brezigar, ki ji je trn v peti verjetno zato, ker se zaveda, da Brezigarjeva o pravu (tistem pravem) ve neprimerno več od nje. Potem je tu vodilna kulturnica levega bloka Majda Širca, ki je vso svojo visoko kulturo pokazala z žaljivo, podlo izjavo na račun Janeza Janše. To je tista gospa, ki je »posvojila« umotvor celjske skupine Strelnikoff, ki so Mater božjo z Brezjij upodobili s podgano v naročju. No, ker Marija z Brezjij gotovo ni njen lik, je to lahko samo podgana, v kateri se brez dvoma prepozna. Podgana je zelo škodljiv glodalec, prenašalec kuge, tifusa in trihine. Upajmo, da Pahor ne bo ponudil Širčeve Sloveniji kot ministrice za kulturo. Tu je še doktor Žnidaršič iz DeSUS, ki ga menda ne bomo nikoli več videli v koaliciji z Janezom Janšo. Slovenija pa v jok. Kaj pa zdaj, ko užaljeni lovijo vsaj eno ministrstvo? Jim Žnidaršičeva leva načelnost ni v pomoč pri »trojčku«? Ne, tam je sedaj odprta »sezona lova«. No, SLS se je odpovedala sodelovanju, čeprav bi nekateri radi še malo pomagali laškemu pivovarju. Izjava ekonomista Jožeta Mencingerja v ponedeljkovem Delu FT, v kateri Janševi vladi očita abotnost in ponigliavost, lahko razumemo samo kot opisovanje samega sebe. Izjava podpredsednika DZ, SD-jevega Mirana Potrča ob smrtni nesreči koroškega svobodnjaka J. Haiderja, da je dobil to, kar je iskal, smrt na slovenski zemlji, je popolnoma v slogu miselnosti slovenskih »udarnih« komunistov s pedigrejem, ki so slovensko zemljo napolnili z deset in desetisoči pomorjenih Slovencev. Že »ošapani« Jeklinovi pa dedci na Brdu niso bili všč, zato je odhitela na Tromostovje, kjer si je lahko ogledala dva znana lepota, Kučana in Jankovića. Kaj pa kurir Štefančičevega Studija City Siniša Gačić, ki je prišel razgrajati in groziti v prostore tednika Demokracija? Je sploh zmožen dojeti miselnost Slovencev? Zakaj ga Štefančič ne pošlje k županu Jankoviću, s katerim bi gotovo našla skupni jezik?

Politični semafor

Nergač Franc Zagožen, nekoč predsednik združene SLS + SKD, sedaj pa vse manj vpliven član Slovenske ljudske stranke, se nikakor ne more sprizniti, da je glavni odbor SLS sklenil, da gre stranka v opozicijo. Po njegovo naj bi bili nekateri preveč pod vplivom SDS. Meni, da bi morala stranka v vlado, da ne bi bila skupaj v opoziciji z Janševo SDS. Namesto da bi videl glavno nevarnost v čedalje večji moči »levice«, to nevarnost vidi v predsedniku SDS.

Taktik? Minister za javno upravo Gregor Virant priznava, da je z vidika volilne taktike verjetno ob nepravem času uvedel plačno reformo. Če bi plače prvič po novem izplačali novembra, bi bil po njegovo izid volitev morda drugačen. Tako pa so se v medijih na veliko razpihovala nekatera nova plačna nesorazmerja in odstopanja. Prav zadnji teden pred volitvami je naredilo velik halo sedemintrideset medicinskih sester na intenzivni negi.

Analitik Dr. Ivan Štuhec opozarja, da bi se morali nekateri pomladni politiki začeti bolj ukvarjati s svojo odgovornostjo za neuspeh na volitvah, kot pa da za to kriviti druge. Prve reakcije nekaterih predstavnikov v NSi in tudi SLS po volitvah so bile po njegovo pod vplivom manjvrednostnega kompleksa v odnosu do predsednika SDS Janeza Janše, ki je nesporni voditelj pomladnega bloka. Janševa senca je največkrat izgovor za lastno nečimrnost in manjvrednost.

Veleposlanik na Dunaju?

Vlada Janeza Janše naj bi bila na zadnji seji, na kateri je še odločala s polnimi pooblastili, imenovala dosedanjega zunanjskega ministra Dimitrija Rupla za novega slovenskega veleposlanika v Avstriji. Z njegovim imenovanjem se je strinjal tudi najverjetnejši mandatar za sestavo prihodnje vlade Borut Pahor. Po njegovo Rupel izpolnjuje vse pogoje za imenovanje na mesto veleposlanika. »Njegov zunanjepolitični opus je dolg, med drugim je bil veleposlanik v Washingtonu. Če minister Rupel ni primeren, potem se sprašujem, kdo bi lahko bil,« je bil za TV Slovenija odkrit Pahor. Zaradi svojega strinjanja z imenovanjem Rupla za veleposlanika pa je v slabo voljo spravil svoje tovariše na tranzicijski levici, ki bi Rupla najraje utopili v žlici vode. Še danes mu ne morejo odpustiti, da je leta 2004 kot zunanji minister s svojim sodelovanjem na Zboru za republiko takratnega predsednika

vlade Antona Ropa tako spravil ob živce, da ga je le-ta vrgel iz vlade. Rupel ima za seboj že skoraj dvajsetletno zunanjepolitično izkušnjo. Po zmagi Demosa na volitvah leta 1990 je postal slovenski sekretar za mednarodne zadeve. Slovenija je bila takrat še sestavni del Jugoslavije in politiki na Zahodu niso bili naklonjeni njenemu razpadu. Zato so bili zunanjepolitični začetki zelo težki. Ko je JLA 27. junija 1991 napadla Slovenijo, je Rupel zgodaj zjutraj neuspešno zvonil na avstrijskem in italijanskem konzulatu v Ljubljani in poskušal obvestiti konzula, kaj se dogaja v Sloveniji. Šele po uspešnem slovenskem uporuh zoper podivjano zvezno armado so se začeli odpirati diplomatski kanali za Slovenijo. Glede na to, da je Rupel deloval na zunanjepolitičnem področju že v času osamosvajanja, je prav smešno, da mu nekateri očitajo, da ne izpolnjuje pogojev za veleposlanika. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi megle** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteur: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Ulica:

Davčni zavezanec:

 NE DA

Kraj, poštna št.:

ID za DDV:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Ko ste z najboljšim, je vse dosegljivo.

PRISTOP

MOBITEL, d.d., 1537 Ljubljana

connect
**TEHNIČNO
NAJBOLJŠE
OMREŽJE**

Poleg priznanja za **tehnično najboljšo omrežje** je družba Mobitel prejela še priznanji za **odlično in zaupanja vredno blagovno znamko**.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*